

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อหนังสือ	สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ISBN	978-974-10-9039-6
พิมพ์ครั้งที่ 1	มิถุนายน 2551 จำนวน 3,000 เล่ม
จำนวน	166 หน้า
จัดทำโดย	สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่อยู่	60 ถนนสุขยางค์ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000 ประเทศไทย

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยะลาการพิมพ์ (1992)

นายวรินทร์ อุชุพรรค ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา

12-16 ถนนจรัญญ์ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

ประเทศไทย โทรศัพท์ 0-7321-4548 โทรสาร. 0-7324-4492

E-mail : yalakanpin_1992@hotmail.com

คำนิยม

ในโอกาสที่ผมเดินทางมารับตำแหน่งในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2549 ผมตระหนักว่าปัญหาความไม่สงบและแนวทางแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นโจทย์ที่ท้าทายอย่างยิ่ง ถ้าประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาอาจถึงขั้นต้องเสียดินแดน ดังนั้นองค์การภาครัฐ เอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป จะละเลย จะเพิกเฉยไม่ได้ ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมคิดร่วมแรงร่วมใจศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้รู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง แล้วหาหนทางแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและเป็นไปได้ โดยการนำมากำหนดแนวทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปปฏิบัติกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิผล

การที่สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กำหนดการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาวิจัยขององค์กรและบุคคลต่างๆ ความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้มีหน้าที่ในหน่วยงานด้านความมั่นคงและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยตรง นับว่าเป็นการรวบรวมผลงานวิจัยและเอกสารทางนโยบายที่ครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่เคยทำมาแล้วนำมาวิเคราะห์สรุปให้เห็นประเด็นสำคัญ เพื่อนำเสนอเป็นข้อพิจารณาดำเนินการแก่ผู้เกี่ยวข้องเป็นการสร้างตัวแบบบูรณาการทางยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะสงครามด้วยงานมวลชน นับว่าเป็น “คุณูปการ” สำหรับ “ทุกองคาพยพ” ในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการปรับวิธีคิด วิธีทำงาน กำหนดแผนงาน โครงการมาตรการต่างๆ ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น แต่จะต้องใช้ทรัพยากรทางการบริหารและทุกกระบวนการขั้นตอน “การรุกทางการเมือง” ใน “สงครามมวลชน” เพื่อ “เอาชนะการก่อความไม่สงบ” ในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างสันติสุขถาวรให้เกิดขึ้น

ในวาระที่สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทำหน้าที่
เสนอแนะการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการจัดพิมพ์เอกสาร “สภาพปัญหา
และแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นเอกสาร
“เครื่องมือทางความคิด” ที่มีความสำคัญในการอธิบายและแยกแยะที่ดี ทำให้สามารถนิยาม
ประเด็นปัญหาสำคัญจากความซับซ้อนของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ผมขอแสดงความนิยมชมชื่น
อย่างจริงใจกับคณะผู้บริหารและบุคลากรทุกท่านของสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจให้สัมฤทธิ์ผล ขอความสันติสุขจง
บังเกิดแก่ท่านทั้งหลาย ขอبارมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ความศรัทธาต่อศาสนาทุกศาสนาได้โปรดบันดาลประทานพรให้ทุกท่าน
ประสบแต่ความสุข ความเจริญ วัฒนาสถาพรสืบไป

(นายพระนาย สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำนำ

นับตั้งแต่เกิดเหตุปล้นปืน 368 กระบอก ของทหารกองพลพัฒนาที่ 1 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปืเหล็ง อำเภोजะเอยีร์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 การบุกเข้าโจมตีจุดตรวจและป้อมยามเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 ตลอดจนการชุมนุมประท้วงที่หน้าสถานีตำรวจภูธร อำเภอบาเจาะ ในปีเดียวกัน จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต เกือบ 200 คน จนถึงปัจจุบัน เหตุการณ์ความไม่สงบก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับวันก็ได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทุกขณะ จนถึงต้นปี 2551 มีผู้เสียชีวิตไปแล้วเกือบ 3,000 คน บาดเจ็บนับหมื่นคน

เหตุความไม่สงบที่เกิดขึ้น นับเป็นความรุนแรงที่เลวร้ายที่สุด นับตั้งแต่หลังสงครามปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เป็นต้นมา

เพื่อที่จะแก้ไขปัญหความไม่สงบดังกล่าวให้ยุติลงโดยเร็ว รัฐบาล โดยกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคง ต่างพยายามทุ่มเททรัพยากรลงสู่พื้นที่ จำนวนมหาศาล แต่จนบัดนี้ เวลาผ่านไปเกือบห้าปี ปัญหายังไม่สงบ มีคนบริสุทธิ์บาดเจ็บล้มตายเพิ่มขึ้นทุกปี และยังไม่มีความหวังใดๆ ที่พอจะเชื่อมั่นได้ว่า ความไม่สงบจะยุติลงได้ในระยะเวลาอันใกล้นี้ เพื่อให้การหาหนทางแก้ไขปัญหความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทางเลือกที่เป็นไปได้จริง และมีความหลากหลายมากขึ้น สภาพที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สสช.) จึงได้ดำเนินการศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น เป็นอีกชุดความคิดหนึ่งเพื่อนำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้พิจารณาประกอบการเสนอแนะกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหความรุนแรงในพื้นที่ตามความเหมาะสมต่อไป เอกสารผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นี้ แบ่งเป็นหกบท แต่ละบทจะเป็นข้อมูล องค์ความรู้ ที่ได้จากการประมวล

ผลการศึกษาของคณะบุคคล องค์การที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงของประเทศ นักวิชาการ
จากสถาบันที่มีชื่อเสียง และนักวิชาการอิสระ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน นักกิจกรรมทางสังคม
ทั้งในและนอกราชการ ข้อมูลที่ประมวลได้แยกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ
และเสริมบริบทด้านความคิด เพื่อให้การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีแก้ไขปัญหา
สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่มากที่สุด

สุดท้ายนี้ สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ หวังเป็น
อย่างยิ่งว่า งานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา ทั้งในระดับนโยบายและ
ระดับปฏิบัติอย่างแท้จริง เพราะปัญหาความรุนแรงที่พวกเรากำลังประสบร่วมกันอยู่ในวันนี้
ถ้าเปรียบกับโรคร้ายในตัวคนไข้ หมอจะต้องรักษาทั้งตัวเชื้อโรคและอาการของไข้ไป
พร้อมกัน ไม่เช่นนั้น จะไม่มีโอกาสได้รักษาอีก เพราะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้
ล่อแหลมเปราะบางและอันตรายอย่างยิ่ง ต่อความมั่นคงของประเทศไทย

(นายอาชิส เบญหาวัน)

ประธานสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนิยามของรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำนำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(1)

ความนำ

1

บทที่ 1 หลักการและเหตุผล

2

บทที่ 2 องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4

● ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

4

● ประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดด้านความมั่นคง

8

● ประเด็นที่เน้นแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์

10

● ประเด็นที่ให้ความสำคัญกับปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ

11

● ประเด็นที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับประชาชน

13

● ประเด็นที่มุ่งหาคำอธิบายและสาเหตุจากปรากฏการณ์ความไม่สงบ

14

บทที่ 3 สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

17

● ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

17

● สภาพปัญหาที่ตกทอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

27

● สภาพปัญหาความรุนแรงในปัจจุบัน

28

บทที่ 4 กลุ่มก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

31

● กลุ่มก่อความไม่สงบที่สำคัญ

31

● อุดมการณ์ของกลุ่มก่อความไม่สงบ

31

● ยุทธศาสตร์การต่อสู้ของกลุ่มก่อความไม่สงบ

32

○ ด้านการเมืองการปกครอง

32

○ ด้านประวัติศาสตร์

32

○ ด้านเศรษฐกิจ

33

○ ด้านความเชื่อ

33

○ ด้านการศึกษา

34

○ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

34

● ยุทธวิธีของกลุ่มก่อความไม่สงบ	35
○ ด้านการเมือง	35
○ ด้านการทหาร	36
● สถานภาพของขบวนการก่อความไม่สงบ	37
○ ในมุมมองของประชาชนในประเทศ	37
○ ในมุมมองของประชาคมโลก	38
● บทบาทของขบวนการก่อความไม่สงบ	38
○ ในสถานการณ์ปัจจุบัน	38
○ แนวโน้มในอนาคต	38

บทที่ 5 วิเคราะห์บทบาทและแนวทางแก้ไขปัญหของรัฐบาลไทย

● องค์การที่มีบทบาทโดยตรงในการแก้ไขปัญห	39
● การแก้ไขปัญหจากสมัยรัชการที่ 5 - ปัจจุบัน	39
● เป้าหมายในการแก้ปัญห ในปัจจุบัน	45
● ยุทธศาสตร์การแก้ปัญห	45
● ยุทธวิธีการแก้ปัญห	47
● สถานภาพของรัฐบาลไทยกับการแก้ปัญหความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	48
○ ในมุมมองของสังคมไทย	48
○ ในมุมมองระดับภูมิภาคและสากล	48
● สถานการณ์และบทบาทการแก้ปัญหของรัฐบาลไทยและแนวโน้มในอนาคต	49
○ สถานการณ์ปัจจุบัน	49
○ แนวโน้มในการแก้ปัญห	49
● การปรับทิศทางการแก้ปัญห	50

บทที่ 6 แนวทางการแก้ปัญหสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

● แนวทางในการพิจารณาปัญห	51
● แนวความคิดในการแก้ปัญห	51
● คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 206/2549	52
● แนวคิดจากกลุ่มคลังสมองมหาดไทย	53

เรื่อง

หน้า

● แนวคิดของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ	54
● แนวคิดจากกลุ่มคลังสมอง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเพื่อสังคม	56
● แนวคิดของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้	59
● แนวคิดของนายจาตุรนต์ ฉายแสง และคณะ	61
● จากเอกสารฉบับไฟใต้ เนชั่นสุดสัปดาห์	62
● แนวคิดของอนุกรรมการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	64
● จากข้อสังเกตของรัฐบาลอาเซียน ปรีดี พนมยงค์	71
● ข้อเสนอของ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ	71
● ข้อเสนอของ ดร.ธีรยุทธ บุญมี	71
● ข้อเสนอของ รศ.ดร.สุชาติ บำรุงสุข	72
● ทศนะของ พล.อ.กิตติ รัตนฉายา อดีต มท.ภาค 4	74
● แนวคิดของเซอร์โรเบิร์ต ทอมป์สัน	74
● ข้อเสนอของ อ.อับดุลชะกูร์ บินซาฟิอีย์ ดินอะ	74
● แนวคิดจาก พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รมว.กลาโหม	75
● แนวคิดจาก พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต	75
● แนวคิดจาก พระไพศาล วิสาโล	75
● แนวคิดจาก ศ.นพ.ประเวศ วะสี	76
● แนวคิดจากคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4	76
● แนวคิดจาก ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ	77
● แนวคิดจาก อาจารย์ชาเกียรติ พิทักษ์คุมพล	80
● แนวคิดจาก ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา	85
● สรุปแนวคิดในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	90

บรรณานุกรม

91

ภาคผนวก

● ตารางดัชนีเอกสารแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	97
● คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้	123
● คำสั่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 28/2550	124
● คำสั่งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 7/2550	128
● คำสั่งคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 8/2550	133

1
2
3
4

5
6
7
8

9
10
11
12

บทสรุปสำนวนผู้บริหาร

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญและเรื้องต้นสูงสุดของรัฐบาลไทยในปัจจุบัน เนื่องจากปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่การสูญเสียเอกราชและอธิปไตยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลาได้

ด้วยความตระหนักในความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สสต.) จึงได้ดำเนินการจัดให้มีการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น เพื่อนำเสนอศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้นำไปพิจารณาเพื่อประกอบเป็นแนวความคิดในการแก้ปัญหาทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งานการศึกษาครั้งนี้ได้ประมวลจากรายงานการศึกษาของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ประชาชนเกือบทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนผู้ที่อยู่ในองค์กรจัดตั้งของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบโดยตรง ทั้งที่ถูกจับได้และที่เข้ารายงานตัวกับทางราชการ จึงอาจกล่าวได้ว่ารายงานนี้เป็นผลงานการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กว้างขวาง ครอบคลุม และรอบด้านมากที่สุดชิ้นหนึ่งในปัจจุบัน

สภาพปัญหา

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 3 ประเภท คือ ปัญหาหลัก ได้แก่ ปรากฏการณ์ความไม่สงบที่เกิดจากปฏิบัติการก่อเหตุร้ายรายวัน หรือการต่อสู้ด้วยอาวุธกับเจ้าหน้าที่รัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ

ปัญหารอง ได้แก่ สภาพที่ก่อให้เกิดเงื่อนไข พื้นฐานในการดำรงอยู่ของความรุนแรง ทั้งในด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ ได้แก่

- การจัดการศึกษาที่ไร้ประสิทธิภาพและด้อยคุณภาพ
- การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติด
- พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- ความไม่เป็นเอกภาพทางความคิด และการปฏิบัติของบุคลากรในส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา
- ความไม่เป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม

ปัญหาเสริม ได้แก่ สภาพที่ก่อให้เกิดผลต่อการเพิ่มระดับความรุนแรงและความยุ่งยากให้แก่ปัญหารอง และปัญหาหลัก ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่

- การเมืองการปกครอง
- มุมมองต่อประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- การค้าของผิดกฎหมาย
- การประทุพติมิชอบในวงราชการ
- สภาพทางสังคมจิตวิทยาเชิงลบระหว่างกลุ่มคนต่างวัฒนธรรม
- การต่างประเทศ
- การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาสังคมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- ความยากจน
- การดำรงอยู่ของอำนาจมืดและอิทธิพลท้องถิ่น
- การแย่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองต่างๆ
- การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
- การสร้างกระแสเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา และมาตุภูมิ ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนและบิดเบือนให้เป็นประเด็น อุดมการณ์ในการต่อสู้กับอำนาจรัฐไทย

แนวทางแก้ไข

จากผลการศึกษาพบว่า ได้มีข้อเสนอถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่สำคัญโดยสรุปดังนี้

การแก้ไขปัญหาคือ การต่อสู้กับขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ ควรดำเนินการดังนี้

ใช้มาตรการเชิงรุกแบบคู่ขนานทั้งด้านการเมืองและด้านการทหาร

- **ด้านการเมือง** ยึดถือแนวทางสมานฉันท์ สันติวิธี เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ตามยุทธศาสตร์พระราชดำรัส อย่างเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน
- **ด้านการทหาร** ยึดถือแนวทางการปราบปรามกองกำลังติดอาวุธทุกกลุ่ม เพื่อทำลายโครงสร้างสงครามที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนก่อขึ้นอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

งานเชิงรุกทั้งสองด้านนี้ งานการเมืองเป็นงานชี้ขาด เป็นงานใจกลางของมาตรการการแก้ปัญหาทั้งระบบ ส่วนงานการทหารจะเป็นหลักประกันให้แก่งานการเมือง ให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย ส่วนท่วงเวลาใดจะเน้นงานด้านไหน เป็นหลักหรือเป็นรอง ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์และทักษะในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องระดับต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยความอ่อนตัวและความเป็นเอกภาพทางยุทธวิธีในทุกสถานการณ์

การแก้ไขปัญหารอง คือ การปฏิบัติการลดเงื่อนไขพื้นฐานที่เป็นตัวเร่งให้ปัญหาหลัก คือการต่อสู้ด้านการทหารกับเจ้าหน้าที่รัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดน เติบโตเร็วขึ้น

การปฏิบัติการดังกล่าว ควรดำเนินการด้วยแนวคิดและแนวทางต่อไปนี้

การจัดการศึกษาที่ได้รับประสิทธิภาพและต่อคุณภาพ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา
- ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้เรียน
- การอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้เรียน
- การจัดการศึกษาสำหรับสังคมพหุวัฒนธรรม
- การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- การบริหารจัดการที่ดี
- ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา สำหรับทุกกลุ่มผู้เรียน
- การมีงานทำหลังจบการศึกษา
- ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- การศึกษาที่เน้นความเข้มแข็งของสังคมและใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม
- จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
- การจัดหางานรองรับให้แก่ผู้เรียนหลังจบการศึกษา
- จัดให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งวิชาสามัญ ศาสนา และงานอาชีพ

การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติด

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ผู้ผลิต
- ผู้ค้า
- ผู้เสพ
- กลไกของรัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติด

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งเสพติดแก่สังคม
- กำหนดบทลงโทษทางกฎหมายที่เด็ดขาดรุนแรงกับผู้ผลิตและผู้ค้า
- กำหนดให้ผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องฟื้นฟูเยียวยาทั้งทางความคิด ร่างกายและจิตใจ
- สร้างกลไกของรัฐที่มีระบบ การปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ สิ่งเสพติดที่เข้มแข็งทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- เจ้าหน้าที่รัฐที่มีวัฒนธรรมต่างกับคนในพื้นที่
- เจ้าหน้าที่รัฐที่มีวัฒนธรรมเดียวกันกับคนในพื้นที่
- กระบวนการสร้างความเข้าใจและเข้าถึงสังคมในพื้นที่
- กลไกการลงโทษผู้จงใจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อประชาชน

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ควรจัดการศึกษาอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงสังคมและประชาชนในพื้นที่ตามความเหมาะสม
- ควรกำหนดกลไกการลงโทษผู้ที่จงใจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อประชาชนเป็นกรณีพิเศษ และการลงโทษควรมีผลในทางปฏิบัติทันที ที่พิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริง

ความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
- แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ
- เป้าหมายแห่งชาติ
- การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- กลไกระบบราชการ

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม เน้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงาน
- การกำหนดนโยบายควรมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละเรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ เป้าหมายของชาติ ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และการจัดทำประชาพิจารณ์
- มีการประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง เพื่อระดมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของทุกภาคส่วน

ความไม่เป็นเอกภาพทางความคิดและการปฏิบัติของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- อุดมการณ์ เจตคติ และเป้าหมายของภารกิจ
- พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์บุคลากรของแต่ละหน่วยงาน
- กลไกการปฏิบัติงานร่วมที่เหมาะสม
- ผลประโยชน์ของบุคลากร

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ก่อนมอบหมายภารกิจสำคัญควรมีกระบวนการสร้างความรับรู้อุดมการณ์ การปรับเจตคติ แจ้งเป้าหมายที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติในทุกส่วนราชการ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ
- ควรจัดหลักสูตรสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ในแต่ละส่วนราชการ
- จัดวางกลไกการปฏิบัติร่วมให้เหมาะสม
- กำหนดระบบการจัดสรรผลประโยชน์ให้เป็นธรรม

ความไม่เป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินการ ตามกระบวนการยุติธรรม

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ
- เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการจับกุม
- พนักงานสืบสวนสอบสวน
- พนักงานอัยการ
- ทนายความ
- ขั้นตอนการนำคดีขึ้นสู่ศาล

ประเด็นนโยบายที่ควรดำเนินการ

- การบังคับใช้กฎหมายต้องโปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม
- การรับรู้ขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายของประชาชน
- การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้ และเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบตามกระบวนการยุติธรรม
- การดำเนินการคดีความทุกระดับ ผู้ต้องหา และญาติ ต้องสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค เสรีและเป็นธรรม

การแก้ไขปัญหายุติธรรม

การแก้ปัญหายุติธรรม คือ การริเริ่มแก้ปัญหาที่มีผลกระทบทางอ้อม และมองเห็นได้ยาก แต่จะมีผลต่อปัญหาจริงและปัญหาหลักในระยะยาว

การแก้ปัญหาดังกล่าว ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

การเมืองการปกครอง

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ระบบการเมืองการปกครองอันเป็นสากล
- ระบบวิถีชีวิตของคนในแต่ละวัฒนธรรม
- ความรู้ ความเข้าใจระบบการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง
- ระบบราชการ

ประเด็นนโยบายที่ควรดำเนินการ

- การกระจายอำนาจ
- วัฒนธรรมการปกครองแบบธรรมาภิบาล
- เผยแพร่ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองแก่ประชาชน
- ระบบการปกครองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- การถ่วงดุลทางสังคม

มุมมองเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ข้อมูลจริงทางประวัติศาสตร์
- การสานเสวนาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม และระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ๑ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงท่าทีต่อประวัติศาสตร์ในทางบวก เนื่องจากความขัดแย้งในอดีตย่อมมีทั้งได้และเสียกันทุกฝ่าย ท่าทีที่ควรส่งเสริม คือ ท่าทีที่เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และที่สำคัญคือ จะทำอะไรให้กลุ่มชนที่ต่างกันทางวัฒนธรรม ทุกกลุ่มอยู่ร่วมกันได้ด้วยความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตน มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในพหุสังคมอย่างสังคมไทย

การกำของพิดกฎหมาย

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- แรงจูงใจด้านผลประโยชน์ของสิ่งผิดกฎหมาย
- ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งได้แก่ความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- การปลูกจิตสำนึก เรื่องอาชีพถูกกฎหมาย และความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก เรื่องการประกอบอาชีพที่ถูกถูกต้องตามกฎหมายและทำนองคลองธรรม
- กำหนดบทลงโทษแก่ผู้จงใจกระทำผิดให้เหมาะสม

การประพฤตพิดกิดมิชอบในองราชการ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ความย่อหย่อนทางศีลธรรม
- ระดับรายได้ของบุคลากรในระบบราชการ
- ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- เน้นการอบรมจิตสำนึกสาธารณะและศีลธรรมแก่เยาวชนและประชาชน
- ดูแลระดับรายได้ และเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
- กำกับ ดูแล เข้มงวดเรื่องวินัยราชการ

สภาพทางสังคมจิตวิทยาเชิงลบระหว่างกลุ่มคนต่างวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- องค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกันและกันระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
- ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง
- การประชาสัมพันธ์ด้านบวกจากสื่อต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน
- กระบวนการสานเสวนาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนต่างวัฒนธรรม

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- การส่งเสริมการให้การศึกษาแก่ข้าราชการและประชาชนเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- รัฐต้องเป็นองค์กรกลางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงแก่สาธารณชนอย่างรวดเร็วในเรื่องที่สังคมและประชาชนเกิดความสับสน คลุมเครือและมีเจตคติเชิงลบ
- กำหนดให้มีกิจกรรมสานเสวนาในกลุ่มอาชีพต่างๆ ตามความเหมาะสม

การต่างประเทศ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริงของมิตรประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านในอาเซียน และในประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศในโลกมุสลิม
- ประสิทธิภาพการดำเนินการทางด้านการทูต
- ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
- ความร่วมมือกับนานาชาติ

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ดำเนินการทางการทูตให้ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนและมิตรประเทศในประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศในโลกมุสลิมได้เข้าใจในสถานการณ์ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
- เน้นการสร้าง ความเข้าใจด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมอ
- ร่วมมืออย่างจริงจัง ทั้งทางด้านการเมือง การทหาร และการบังคับใช้กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาสังคม ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนพัฒนา
- สภาพทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐาน พื้นที่เป้าหมายไว้ให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
- ดำเนินการวิเคราะห์สังคมด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมไว้ทุกระยะ 3-5 ปี
- การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาต่างๆ ควรทำเป็นฉบับร่างสู่การประชาพิจารณ์ ให้กว้างขวางและครอบคลุมก่อนนำไปใช้จริงเสมอ

ความยาก

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- การถือครองปัจจัยการผลิต
- การมีงานทำและการบริหารจัดการรายได้
- วัฒนธรรมการออมและการวางแผนชีวิต
- จิตสำนึกเชิงบวกในการทำงานสร้างอนาคต ด้วยวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ควรจัดทำโครงการให้การศึกษา การวางแผนการดำเนินชีวิตแก่ข้าราชการ และประชาชนทุกเพศทุกวัย ตามระดับคุณภาพชีวิตของแต่ละกลุ่มอาชีพ
- เน้นนโยบายสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างวัฒนธรรมการออมสู่ประชาชน
- สร้างจิตสำนึกการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

การดำรงอยู่ของอำนาจมืดและอิทธิพลท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ความอ่อนแอของอำนาจรัฐ
- ผลประโยชน์
- ความอ่อนด้อยทางด้านการศึกษา

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ฟื้นฟูอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง
- ลดช่องว่างที่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์กับองค์กรหรือบุคคลใดๆ โดยมีขอบ
- เร่งรัดพัฒนาทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง

การแข่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองต่างๆ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- การหาเสียงของนักการเมือง
- ผลประโยชน์จากธุรกิจผิดกฎหมาย
- สภาพด้อยการศึกษาของประชาชน
- วัฒนธรรมเชื่อผู้นำแบบไม่มีเหตุผล

ประเด็นนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ควรจัดวางกลไกตรวจสอบการหาเสียงของนักการเมืองทุกระดับให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม
- ยกกระตือรือร้นการเรียนรู้ของประชาชน โดยระบบการศึกษานอกโรงเรียนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
- ปรามปรามธุรกิจผิดกฎหมายอย่างจริงจัง

การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- กฎหมายทั่วไป
- กฎหมายเฉพาะในบางวัฒนธรรม เช่น กฎหมายอิสลามสำหรับสังคมมุสลิม
- ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ควรดำเนินการพิจารณาบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน เช่น ในกรณีของกฎหมายอิสลามสำหรับสังคมมุสลิม ควรคู่ไปกับกฎหมายทั่วไปอันเป็นสากล

การธำรงกระแสเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และมาตุภูมิ เพื่อให้เป็นประเด็นสาธารณะ ในเรื่องการแบ่งแยกดินแดนต่อผู้กับอำนาจรัฐไทย

องค์ประกอบที่ควรพิจารณา

- ประเด็นเรื่องเชื้อชาติ และศาสนา
- ประเด็นมาตุภูมิ หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานี
- เจื่อนไขสงครามที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพฤติกรรมส่วนบุคคลด้านลบของภาคผู้ก่อ
- การดำรงอยู่ของขบวนการที่มีแนวความคิดเรื่องการแบ่งแยกดินแดน

ประเด็นเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ

- ในระบบการศึกษาของไทย ควรกำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- เร่งรัดจัดปัญหาที่เป็นพื้นฐานของเจื่อนไขสงครามรูปแบบต่างๆ ให้เป็นประเด็นสาธารณะ โดยเฉพาะเจื่อนไขที่จะก่อให้เกิดความคับแค้นทางจิตใจ เช่น การก่อวินาศกรรม การก่อวินาศกรรม การกดขี่ข่มเหงและการดูถูกเหยียดหยาม
- การเปิดเผยข้อมูลความจริงเกี่ยวกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนเพื่อสร้างความเข้าใจ
- ควรมีการกำหนดแนวทางในการให้การศึกษาเรื่องบุคคลเชื้อชาติต่างๆ ให้แก่ประชาชนในสังคมไทย
- ควรกำหนดให้ทุกระดับการศึกษาได้มีการศึกษาศาสนาเปรียบเทียบตามความเหมาะสม

ข้อคิดสำคัญในการพิจารณาปัญหาและการดำเนินการแก้ปัญหา ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การพิจารณาปัญหาความไม่สงบ

- ปัญหาทั้งสามประเภท คือ ปัญหาหลัก ปัญหารอง และปัญหาเสริม ในรายงานนี้ได้มาจากการสังเคราะห์ประเด็นรายละเอียดที่กระจายอยู่ในแต่ละกลุ่มสำนึกคิด ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้แบ่งไว้เป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่อธิบายปัญหาโดยอาศัยแนวคิดด้านความมั่นคง กลุ่มที่อธิบายปัญหาโดยแนวคิดด้านอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม กลุ่มที่ให้ความสำคัญในการอธิบายปัญหาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มที่เชื่อว่าปัญหาเกิดจากการปฏิสัมพันธ์เชิงลบระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน กลุ่มที่เชื่อว่าปัญหาเกิดจากอิทธิพลความเป็นมาของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี และกลุ่มที่อธิบายปัญหาจากภาพรวมของปรากฏการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่
- ปัญหาใจกลางของสถานการณ์ความไม่สงบ คือ การก่อเหตุร้ายที่มีทั้งการต่อสู้ด้วยอาวุธกับเจ้าหน้าที่รัฐ และการก่อกวนสยงต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ทั่วไป ส่วนปัญหารอง 6 ปัญหา และปัญหาเสริม 12 ปัญหานั้น ล้วนเป็นประเด็นที่มีอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อระดับความรุนแรงของปัญหาใจกลางทั้งสิ้น
- ปัญหาการก่อความไม่สงบ เป็นปฏิบัติการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ มีเป้าหมายชัดเจนว่า ต้องการแบ่งแยกดินแดนออกเป็นรัฐปัตตานีที่มีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง การแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ครั้งนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญด้านความมั่นคงที่ต้องอาศัยสติปัญญา ความสุขุมรอบคอบ และความระมัดระวังเป็นอย่างสูง
- อุดมการณ์ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน คือ การก่อกบฏต่อสู้กับอำนาจรัฐไทย โดยใช้ยุทธศาสตร์สงครามประชาชน ยุทธวิธีต่อสู้ด้วยอาวุธเป็นรูปแบบนำ และเป็นหลักประกันในการยกระดับให้กับการต่อสู้รูปแบบอื่นๆ

- กลยุทธ์ในการต่อสู้ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนคือ การสร้างความสามัคคีและพลังกลั้วขึ้นในพื้นที่ บิดเบือนข้อมูลเรื่องเชื้อชาติ คำสอนทางศาสนาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้เป็นข้อมูลที่ดูเสมือนจริง โฆษณาปลุกระดมต่อต้านอำนาจรัฐไทย ขยายความขัดแย้ง ยกกระดับความรุนแรงไปสู่สถานการณ์สงครามกลางเมือง
- ปัจจัยภายนอก อันเนื่องมาจากปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ (Globalization) นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก และหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็จะพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาศึกษา ดังนี้

โลกาภิวัตน์มุ่งสร้างความเหมือนให้เกิดขึ้นทุกพื้นที่ โดยอาศัยวาทกรรม ทุนนิยม ตลาดเสรี และประชาธิปไตยแบบตะวันตกเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งทำให้เกิดปรากฏการณ์รุกรานทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่นจากกระแสโลกาภิวัตน์

ปรากฏการณ์รุกรานทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง ที่ก่อความไม่สงบพยายามชักนำให้ชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าใจว่ารัฐบาลไทยเป็นศัตรูชักนำเอาวัฒนธรรมชั่วร้าย ซึ่งเป็นแผนการอันแยบยลของสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล ที่ต้องการสร้างความแปดเปื้อนให้แก่ศาสนาอิสลามและอัตลักษณ์ของชาวมลายู การก่อความไม่สงบขณะนี้ จึงเป็นการต่อสู้เพื่อพิทักษ์ศาสนาและอัตลักษณ์มลายูให้บริสุทธิ์ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ ปลดปล่อยดินแดนปาตานีในอิสติจากการปกครองของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ศาสนาและอัตลักษณ์ของชาวมลายูบริสุทธิ์อย่างยั่งยืนตลอดไป

การแก้ไข้ปัญหา

- เปิดแนวรุกด้านความมั่นคง ทั้งทางการเมืองและการทหาร ด้านการเมืองใช้ยุทธศาสตร์พระราชดำรัส เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นแนวปฏิบัติงานมวลชน ใช้สันติวิธีเข้าคลี่คลายปัญหาความขัดแย้ง ใช้หลักสมานฉันท์สร้างความสามัคคี เร่งกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีบทบาทในการดูแลท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากร ขยายประชาธิปไตย สนับสนุนให้ประชาชนได้มีสิทธิ มีส่วนในกิจการสาธารณะ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นประชาคม ด้านการทหารใช้การปราบปรามกลุ่มติดอาวุธ เพื่อยุติเหตุร้ายรายวัน ปกป้องผู้บริสุทธิ์ และทรัพย์สินสาธารณะให้ปลอดภัย ประชาชนทุกหมู่เหล่าจะได้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุข บังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดเสมอภาคและยุติธรรม

- นำเสนอความรู้ความจริงต่อสังคมให้รวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลความจริงที่ครบถ้วน ไม่ตกไปอยู่กับดักการโฆษณาชวนเชื่อจากข้อมูลที่ถูกสร้างเกี่ยวกับเรื่องเชื้อชาติ หลักคำสอนในศาสนา และภูมิหลังของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภาครัฐต้องปฏิบัติการเชิงวาทกรรม สร้างชุดความจริงที่ถูกต้องขึ้นเพื่อตอบโต้ชุดความจริงที่ถูกสร้างของขบวนการก่อความไม่สงบ และสร้างความชอบธรรมให้กับการปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ในการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่สงบทั้งระบบนั้น รากฐานที่ต้องยึดมั่นอย่างยิ่งคือความยุติธรรมและเห็นกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นคนไทย ที่ต้องพยายามปรับแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และการเคลื่อนไหวทุกรูปแบบ ให้กลับมาอยู่ในครรลองของประชาธิปไตย ความสมานฉันท์และสันติวิธี ท่าทีและแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุภารกิจดังกล่าว ทุกฝ่ายควรตระหนักและยึดถือแนวคิดเชิงปรัชญาของท่านอิสมาอีลลุดดี จะปะกียา ที่ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า **ความรักต่อความยุติธรรมคือ สิ่งที่เป็นเงื่อนไขและแนวทางสำคัญต่อการแก้ไขปัญหานี้ เพราะมนุษย์ทุกคนชอบและใฝ่หาความยุติธรรมไม่ว่าจะอยู่ในสถานะผู้รับหรือผู้มอบความยุติธรรมจึงน่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ปัญหาทั้งในทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธี**
- ขณะเดียวกันในการปฏิบัติงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่หลากหลายดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงความเป็นเอกภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากปฏิบัติการร่วมระหว่างหน่วยงานที่มีเอกภาพ ทั้งในทางความคิดและการปฏิบัติในพื้นที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดไว้ได้

นอกจากการประสานงานกันอย่างมีเอกภาพดังกล่าวแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงและยึดมั่นอยู่ตลอดเวลา ก็คือ การคิด การวางแผนและการปฏิบัติที่จะต้องประกอบด้วย **ความรอบคอบ รอบรู้และรอบด้าน** ในภารกิจที่ทำ ความรอบคอบที่คำนึงถึงผลดีผลเสียทุกแง่มุม จะต้องทำให้การปฏิบัติงานราบรื่น มีอุปสรรคน้อย ความรอบรู้ในงานอย่างลึกซึ้ง จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีฐานทางทฤษฎีที่มั่นคง สามารถยึดกุมทิศทางการทำงานได้ดี ส่วนความรอบด้านที่คำนึงถึงมุมมองอย่างหลากหลาย จะทำให้เกิดการถ่วงดุลทางความคิดและการปฏิบัติที่เป็นกลาง ซึ่งจะสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

ฉะนั้นการคิดและการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องอาศัยทั้งความรอบคอบ รอบรู้ และรอบด้าน อย่างเข้มงวดเสมอ

- วิธีการแก้ไขปัญหา ทั้งปัญหาหลัก ปัญหารอง และปัญหาเสริม จะต้องดำเนินการไปพร้อมกัน แม้ปัญหาการก่อความไม่สงบจะเป็นปัญหาใจกลางเร่งด่วน แต่ปัญหารองและปัญหาเสริม เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ กระบวนการยุติธรรม พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ และการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็เป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่ทำให้ชุดความจริงที่ถูกสร้าง และกระแสข่าวด้านลบต่อภาครัฐ กลายเป็นความน่าเชื่อถือขึ้นได้ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหเหล่านี้ไปพร้อมๆ กัน เพื่อรักษาสถานะเชิงรุกที่เหนือกว่าฝ่ายตรงข้ามไว้ให้ได้ตลอดเวลา การแก้ไขปัญหาก็จะมีโอกาสสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

1
2
3
4

5
6
7
8

9
10
11
12

สภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ปัญหาสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ความนำ

ปัญหาสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นโจทย์ปัญหาความมั่นคงที่ท้าทายภูมิปัญญาทางการเมืองการปกครองที่แหลมคมยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากหากรัฐบาลประสบความล้มเหลวในการแก้ไข ประเทศไทยก็อาจถึงขั้นต้องเสียดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปกับเหตุความไม่สงบในครั้งนี้อีกได้

ฉะนั้น องค์การภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปจะเพิกเฉยต่อปัญหานี้ก็ไม่ได้ จำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันศึกษา เพื่อให้ได้รู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงและหนทางแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้องและเป็นไปได้ อันจะนำมาซึ่งการกำหนดแนวทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเกิดประสิทธิผล ทำให้ความรุนแรงลดระดับลงจนกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้ในที่สุด

เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีผลสำเร็จดังกล่าวยังขาด สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากงานการศึกษาวิจัยของบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ความเห็นของนักวิชาการผู้มีความรู้ในหน่วยงานด้านความมั่นคง และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่โดยตรง แล้วนำมาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เห็นประเด็นสำคัญ เพื่อนำเสนอเป็นข้อพิจารณาแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

รายงานการศึกษานี้ประกอบด้วย 6 บทด้วยกัน คือ

บทที่หนึ่ง : หลักการและเหตุผล

บทที่สอง : องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่สาม : สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่สี่ : วิเคราะห์กระบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ห้า : วิเคราะห์บทบาทและแนวทางการแก้ไขปัญหารัฐบาลไทย

บทที่หก : แนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การนำเสนอในแต่ละบทจะเป็นการรวบรวมรายงานการศึกษาค้นคว้าและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี เพื่อแก้ปัญหาคัดค้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนับเป็นการรวบรวมผลงานการศึกษา ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่เคยทำมา ผลสรุปจะเป็นการสร้างตัวแบบบูรณาการทางยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะสงครามด้วยงานมวลชน การสังเคราะห์ Meta-analysis ดังกล่าวน่าจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาคัดค้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นระบบต่อไป

บทที่ 1

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบัน มีการกล่าวถึงเงื่อนไขปัญหาและตัวแปรมากมายที่เป็นรากเหง้าของความขัดแย้งและสาเหตุการขยายตัวของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ปัญหาอันซับซ้อนของจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ความรุนแรงรายวันคงดำเนินต่อไป ความยุ่งยากซับซ้อนและการขยับเขยื้อนอยู่ตลอดเวลาของตัวปัญหาทำให้ยากต่อการจับหาตัวแปรหลักและค้นหาแนวทาง รวมทั้งวิธีการรูปธรรมในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อเรื่องราวเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกำหนดวาระนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ กระบวนการวิเคราะห์ก็จะเป็นเรื่องยากลำบากมากยิ่งขึ้น แต่ทุกปัญหาล้วนมีคำตอบที่ซ่อนเร้นอยู่ ดังนั้นในทางวิชาการแนวทางที่เหมาะสมในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทั้งหมดเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในทางยุทธศาสตร์ก็คือนำเอาข้อมูลแนวคิดและแนวทางการวิเคราะห์ รวมทั้งข้อเสนอจากการศึกษาด้านต่างๆ มาเรียงร้อยและศึกษาทบทวนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การจะได้มาซึ่งกระบวนการค้นหานั้น ฐานขององค์ความรู้และฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง จะต้องกว้างลึกและแน่น เราต้องการแนวคิดในการกำหนดนโยบายและแนวทาง

ในการแก้ปัญหาของชาติที่ตั้งอยู่บนฐานความรู้ ความคิดและข้อมูลมากพอ เพื่อให้เกิดการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการจัดการกับความ เป็นจริงที่เป็นทั้งข้อเท็จจริงและความเป็นจริงจาก ความเชื่อหรือค่านิยมที่แตกต่างกัน เพื่อให้ความจริง ที่หลากหลายแข่งขันต่อสู้กัน และนำไปสู่การรับรู้ ความเป็นจริงที่มากยิ่งขึ้น

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเหตุผลดังกล่าว การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องรวบรวมความรู้และข้อมูล จากหลายด้านให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ความยาก ลำบากของการนำเอางานศึกษา งานวิจัยและข้อมูล จำนวนมากมายมารวมกันเพื่อจะวิเคราะห์และ แยกแยะให้ได้ภาพเชิงบูรณาการก็คือ ทำอย่างไร จึงจะจับภาพรวมและรายละเอียดที่หลากหลายให้ได้พร้อมกับดึงเอาแก่นแกนที่สำคัญซึ่งเป็นกรอบ ความคิดที่เชื่อมร้อยทุกสิ่งเข้าด้วยกัน “เครื่องมือ ทางความคิด” ที่มีอำนาจในการอธิบายและแยกแยะ เป็นสิ่งที่จำเป็น เครื่องมือความคิดที่ดีจะทำให้สามารถ นิยามประเด็นปัญหาสำคัญจากความซับซ้อนของ ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ข้อสรุปส่วนหนึ่งที่ได้มาก็คือ จากการพิจารณาข้อมูล รายงานการศึกษาวิจัย รายงานการสอบสวนขยายผล เจ้าหน้าที่ จากคำให้การของประชาชนและผู้ประสบเหตุ รุนแรงโดยตรง ตลอดถึงคำรับสารภาพของสมาชิกกลุ่ม ผู้ก่อความไม่สงบที่ถูกจับกุมหรือกลับใจออกมา รายงาน ตัวกับเจ้าหน้าที่ ทำให้ในปัจจุบันข้อมูลที่ “เป็นความจริง” บางอย่างมีความหมายที่บ่งชี้อย่างชัดเจนว่า ผู้ก่อความ ไม่สงบที่แท้จริงขณะนี้ คือขบวนการแบ่งแยกดินแดน ที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ ดังนั้น อาจสรุปเป็นข้อสมมุติฐานในขั้นต้นได้ว่า ขบวนการ แบ่งแยกดินแดนน่าจะเป็นปัญหาใจกลางของ สถานการณ์ความไม่สงบที่มีความซับซ้อนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน ส่วนปัญหาอื่นๆ ก็เป็นปัจจัยในด้านเงื่อนไขสภาพแวดล้อม หรือปัจจัย เชิงโครงสร้างที่เป็นสาเหตุสำคัญ แต่มีความเร่งด่วน รองลงมา ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความ รุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี สิ่งที่เป็นความมุ่งหวังของการศึกษาครั้งนี้ก็คือ การให้ได้เครื่องมือทางความคิดที่มาจากการสังเคราะห์องค์ความรู้และ ข้อมูลจากการศึกษาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบสี่ปีที่ผ่านมา การวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแบบรอบคอบ รอบรู้ และรอบด้าน เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะผลลัพธ์ก็คือ การเอาชนะสงคราม การก่อความไม่สงบขั้นสุดท้ายด้วยงานการเมือง

บทที่ 2

องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถแยกออกเป็นหลายด้านตามจุดเน้นของแต่ละสำนักคิด เช่น จุดเน้นมิติทางประวัติศาสตร์ มิติด้านความมั่นคง มิติอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ มิติปัญหาทางโครงสร้าง มิติความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และมิติสาเหตุของปัญหาแบบบูรณาการหลายปัญหารวมกัน องค์ความรู้ที่ประมวลได้ในขณะนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 สำนักคิด คือ

1. การศึกษาที่ให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
2. การศึกษาที่อธิบายปัญหาความรุนแรงโดยอาศัยแนวคิดด้านความมั่นคง
3. การศึกษาที่อธิบายปัญหาความขัดแย้งโดยอาศัยแนวคิดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์
4. การศึกษาที่ให้ความสำคัญในประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ
5. การศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับประชาชนในพื้นที่
6. การศึกษาที่มุ่งหาคำอธิบายจากภาพรวมของปรากฏการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง

1. การศึกษาที่ให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาได้รับความสนใจจากสังคมไทยมาก ประชาชนถูกเชื่อมโยงเข้ากับภาพความรุนแรงผ่านสื่อต่างๆ อยู่เกือบทุกวัน อีกด้านหนึ่งสภาพสังคมและวัฒนธรรมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดูเหมือนจะแตกต่างจากการรับรู้ของประชาชนทั่วไปที่มีความรู้สึกร่วมในความเป็นชาติไทย ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัจจัยด้านชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ และศาสนา ปัญหาที่สำคัญที่สุดเกิดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับสังคมไทยให้มากขึ้น มีงานวิจัยและงานเขียนจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของประวัติศาสตร์มีการกล่าวอ้างจากหลายฝ่ายว่าประวัติศาสตร์มีการบิดเบือนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ในที่นี้จะหยิบยกงานประวัติศาสตร์บางชิ้นที่สะท้อนลักษณะพิเศษของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมุมมองในการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างรัฐปัตตานีกับรัฐสยามในอดีต บรรดางานดังกล่าวที่น่าสนใจ มีดังนี้

1.1 อิบรอฮิม ชุกรี (2541)¹ นักวิชาการท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์อาณาจักรมลายูปัตตานี ตั้งแต่สมัยลังกาสุกะจนถึงยุคสมัยที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ชุกรีได้กล่าวว่า “.....ข้าราชการสยามส่วนใหญ่ในปัตตานีไม่ค่อยจะดูแลเอาใจใส่ผลประโยชน์ของชาวมลายู การมาปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเหล่านี้ในระยะเริ่มแรกจะมีก็เพียงแต่ต้องการความเจริญในยศฐาบรรดาศักดิ์เท่านั้น แต่พออยู่ไปนานๆ พวกเขาก็มีที่ดินที่กว้างขวางและบ้านช่องที่ใหญ่โต ข้าราชการบางคนเมื่อหมดหน้าที่แล้วจะกลับไปยังกรุงเทพมหานคร โดยนำทรัพย์สินมากมายที่ได้มาสมัยที่อยู่ปัตตานีติดตัวไปด้วย ซึ่งจะทำให้เขาสามารถเสวยสุขกับทรัพย์สินเหล่านี้ได้อย่างสบาย ตอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัตตานีข้าราชการสยามไม่เคยที่จะเรียนรู้ภาษามลายูและทำความเข้าใจกับศาสนาอิสลามเลยเพราะในระบอบราชาธิปไตยอาจจะไม่มีนโยบายเช่นนั้นอยู่ ปัตตานีได้รับการปกครองจากข้าราชการสยามแบบตามมีตามเกิด โดยที่ข้าราชการเหล่านี้จะเน้นแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าการพัฒนา หรือสร้างความเจริญให้แก่ปัตตานี

รัฐบาลไม่เคยคิดที่จะพัฒนาการบริการประชาชนในด้านสาธารณสุข การศึกษา และความ เป็นอยู่ที่ดี รัฐจะสร้างโรงเรียนในเมืองเท่านั้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาลูกหลานของ

ข้าราชการทั้งหลาย แต่โรงเรียนสำหรับลูกหลานชาวมลายูรัฐจะไม่สร้างให้ เมื่อใดที่ต้องการสร้างถนนหนทาง รัฐจะเกณฑ์ชาวบ้านมลายูให้ออกมาทำงานชาวบ้านบางคนจำเป็นต้องเดินทางมาจากบ้านเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร อีกทั้งยังต้องเตรียมเสบียงอาหารมาเองอีกด้วย ส่วนอำนาจที่เกี่ยวกับศาลและคดีต่างๆ จะเป็นของข้าหลวงระดับสูง ตำรวจและผู้พิพากษา บางครั้งคู่กรณีต้องรอเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่าจะมีการพิจารณาคดี ทั้งนี้เนื่องจากว่าข้าราชการเหล่านี้ต้องการที่จะทราบว่ามีฝ่ายใดจะติดสินบนมากน้อยแค่ไหนเพื่อการพิจารณาคดีตัดสินคดีจะเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายนั้น....”

งานประวัติศาสตร์ปัตตานีของชุกรีได้รับการยอมรับมากในระดับท้องถิ่นเพราะเป็นการเปิดเผยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในมุมมองของปัตตานีเองอย่างค่อนข้างชัดเจนโดยเฉพาะแสดงให้เห็นภาพการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรสยามกับปัตตานีในรอบหลายร้อยปีที่ผ่านมา โดยผ่านการทำสงครามระบบเครื่องราชบรรณาการและการผนึกรวมชาติงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์โดยคนในท้องถิ่นเอง มุมมองของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงได้รับการยอมรับมากในงานวิจัยประวัติศาสตร์เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะหลัง

¹ อิบรอฮิม ชุกรี. ประวัติศาสตร์อาณาจักรมลายูปัตตานี. ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2541.

1.2 งานวิจัยเรื่อง “ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย” โดย ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ² อธิบายและสรุปถึงการกำเนิดและความเป็นมาของการสร้างมายาคติในเรื่องของลัทธิแบ่งแยกดินแดนซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการความเป็นมาของประเทศไทยที่เปลี่ยนผ่านจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการสร้างรัฐไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและสงครามมหาเอเชียบูรพาที่มีส่วนในการผลักดันและสร้างแนวความคิดทางการเมืองของการแบ่งแยกดินแดนในทุกๆ ภูมิภาค กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและการสร้างรัฐชาติไทยสมัยชาตินิยมนำไปสู่การใช้กำลังและความรุนแรงปราบปรามการเรียกร้องและสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการเมืองของภูมิภาคต่างๆ แต่กรณีของมลายูมุสลิมในภาคใต้มีลักษณะเฉพาะต่างจากภาคอื่นๆ

ธเนศยกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่รองรับมโนทัศน์การแบ่งแยกดินแดนมาจากการทำให้เกิดมายาคติเรื่อง “กบฏหะยีสุหลง” และ “กบฏดุซงญอ” เหตุการณ์ความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากทรรศนะในการมองตรงข้ามกันระหว่างรัฐและประชาชนชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้ รัฐมองว่าการต่อต้านลูกคือต่างๆ ของคนมลายูมุสลิมนั้นเป็นการ “กบฏ” แต่ฝ่ายประชาชนมุสลิมมองว่าการ

เคลื่อนไหวประท้วงต่อสู้ต่างๆ เป็นการทำเพื่อความถูกต้อง เป็นธรรมตามหลักศรัทธาและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งลักษณะธรรมชาติของศาสนาอิสลามนั้นไม่มีการแบ่งแยกระหว่างศาสนากับการเมือง หรือสังคมทางการเมืองมองการปฏิบัติหรือการอ้างถึงเรื่องศาสนาของฝ่ายมุสลิมว่ามีจุดมุ่งหมายทางการเมืองเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคำตัดสินของศาลที่ตัดสินว่าพฤติการณ์ของหะยีสุหลง ที่เสนอข้อเรียกร้อง 7 ประการนั้น เป็นเรื่องทางการเมืองที่บ่อนทำลายอำนาจและความชอบธรรมของรัฐไทย

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติและศาสนาในกรณีของกบฏดุซงญอก็เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการเมืองระดับชาติและระดับสากลเพราะในช่วงหลังการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2490 สหรัฐอเมริกาและอังกฤษต้องการรักษาสถานะเดิมของมหากษัตริย์ในภูมิภาคนี้เอาไว้ว่าททรรมรัฐว่าด้วยการแบ่งแยกดินแดนก็กลายเป็นข้อกล่าวหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์สงครามเย็นในการเมืองระหว่างประเทศ การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายใต้อำนาจรัฐเป็นศูนย์กลางก็เป็นความจำเป็นเร่งด่วน จึงทำให้การใช้กำลังและความรุนแรงต่อกลุ่มชนชาติส่วนน้อย หรือกลุ่มที่มีแนวอุดมการณ์ไม่ตรงกับรัฐบาลกลางเป็นความชอบธรรมและถูกต้องไปในที่สุด

² ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. ความเป็นมาของทฤษฎี “แบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย” : โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

13 งานวิจัยเรื่องความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์³ ของชูลิพร วิรุณหะ เป็นงานวิจัยที่เรียบเรียงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของดินแดนในสามจังหวัดภาคใต้นับตั้งแต่เริ่มต้นของประวัติศาสตร์ในยุคของอาณาจักรลังกาสุกะจนถึงราชอาณาจักรปัตตานี พัฒนาผ่านมาจนถึงยุคมณฑลเทศาภิบาล และล่วงเลยจนถึงยุคของปัตตานีกับแนวคิดชาตินิยมไทยที่ทำให้เกิดการต่อต้านการบูรณาการทางวัฒนธรรมของรัฐไทย จนถึงขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มีสมมติฐานว่าการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัตตานีและสยามนั้นเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจุดเริ่มต้นมาจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเมือง (ไทย - ปัตตานี) ภายใต้กระบวนการของการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ซึ่งกระบวนการสร้างชาติของไทยได้ปรากฏเป็นนโยบายต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้างตลอดทั่วทั้งประเทศ เพียงแต่ว่าการต่อต้านนโยบายของรัฐในการสร้างชาติไทยเกิดมากและต่อเนื่องในบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้เพราะว่านโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบทางลบต่ออัตลักษณ์ของชุมชนมลายูมุสลิมปัตตานีและการใช้นโยบายและมาตรการสร้างชาติเกิดขึ้นภายใต้สภาวะทางการเมืองของประเทศที่ไม่มีกลไกต่อรองให้กับชุมชนระดับล่าง

และประชาชนอย่างแท้จริง ในเมื่อช่องทางในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลและประชาชนถูกปิดกั้นประชาชนจึงแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจด้วยการก่อความไม่สงบในรูปแบบต่างๆ และการแก้ปัญหาความไม่สงบก็มักจะกระทำด้วยการใช้กำลังในการปราบปราม และจับกุม คุมขัง ตลอดมา

ในส่วนของกลุ่มต่อต้านชาวมลายูมุสลิมก็ได้พัฒนารูปแบบของการต่อต้านไปมากจากจุดที่เป็นเพียงการต่อต้านของผู้นำศักดินาต่อการสูญเสียสถานะความเป็นกษัตริย์ และผลประโยชน์ การเปลี่ยนผ่านระดับและรูปแบบของการต่อต้านจากบรรดาผู้นำมาสู่มวลชนจากการเมืองมาสู่เรื่องของศาสนา และจากผู้นำศักดินาหรือการเมืองมาสู่ผู้นำศาสนา ศาสนาก้าวเข้ามามีความสำคัญสูงสุดในฐานะสัญลักษณ์ของการต่อสู้ จุดหักเหที่สำคัญของการต่อสู้เกิดขึ้นเมื่อศูนย์กลางของการต่อสู้ปรับเปลี่ยนจากการเรียกร้องต่อรัฐไทยโดยเปิดเผย (กรณีหะยีสุหลง) ไปสู่การดำเนินการต่อสู้โดยขบวนการใต้ดินติดอาวุธ (พ.ศ. 2510) มุมมองของการต่อต้านเปลี่ยนจากความพยายามที่จะต่อต้านการบูรณาการของรัฐไทยไปสู่การแยกตัวออกจากรัฐไทย

จุดเด่นของงานวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของชูลิพร ก็คือการมองภาพความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในบริบทของการต่อสู้ทางอำนาจและสัมพันธ์ภาพทางอำนาจของรัฐไทยกับปัตตานี

³ ชูลิพร วิรุณหะ. ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์ : แผนงานร่วมศึกษาเสริมสร้างสุขภาวะ กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันและการนำเสนอให้ยอมรับสมมุติฐานว่าในอดีตนั้นมีรูปแบบสุดตํานของปัตตานีเกิดขึ้นควบคู่กันกับรัฐราชาธิราชของสยาม การต่อสู้ระหว่างกันมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิศาสตร์ทางการเมืองในพื้นที่คาบสมุทรมลายู ซึ่งในที่สุดรัฐปัตตานีก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการเมืองที่เรียกว่า รัฐไทย แต่การต่อสู้ทางอำนาจและการยืนยันอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ยังคงดำเนินต่อไป

1.4 งานเขียนเรื่อง “ประวัติศาสตร์ปัตตานี” (Pengantar sejarah Patani)⁴ ของ Ahmad Fathy AI-Fatani ซึ่งแปลโดยนิฮัลตุลราบี ศรีเมธากุล เป็นงานเขียนที่มีมุมมองของประวัติศาสตร์โดยอาศัยหลักฐานจากท้องถิ่นและบันทึกพวกตะวันตก งานชิ้นนี้มีการนำเสนอในแง่มุมมองของการทางประวัติศาสตร์และผลของการกระทำของสยามต่อปัตตานีที่มีการบันทึกทั้งประวัติศาสตร์บอกเล่าหลายเรื่อง สุดท้ายได้มีการชี้ให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมของการปกครองของสยามที่มีต่อปัตตานีที่ทำให้คนมลายูต้องสูญเสียอัตลักษณ์จนทำให้เกิดการต่อต้านจนพัฒนาไปสู่กระบวนการต่อต้านที่ใช้ความรุนแรง และต้องการแบ่งแยกดินแดนในที่สุดงานของ Ahmad Fathy เป็นงานวิจัยทางประวัติศาสตร์จากมุมมองของท้องถิ่นอีกฉบับหนึ่งที่น่าสนใจในแง่ของการอธิบายประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าจากท้องถิ่นในลักษณะมุขปาถะ คำอธิบายประวัติศาสตร์จากท้องถิ่นจึงเน้นภาพความขัดแย้ง

ระหว่างปัตตานีกับรัฐไทยเป็นพิเศษและคำอธิบายแบบนี้อาจจะเป็นที่มาของวาทกรรมทางการเมืองที่ใช้ในการต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระของชาวปัตตานีในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ได้มาจากการเข้าใจประวัติศาสตร์ในมุมมองของท้องถิ่นทำให้เราเข้าใจข้อขัดแย้งเรื่องการตีความประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและของชาติเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจในการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง

2. การศึกษาที่อธิบายปัญหาความรุนแรงโดยอาศัยแนวคิดด้านความมั่นคง

2.1 รายงานการศึกษาเรื่องผ่าประเด็นโจรใต้ โดยกลุ่มข้าราชการฝ่ายปกครอง ตำรวจ และทหารที่ไม่ประสงค์ออกนามจำนวนหนึ่ง เมื่อปี 2547⁵ สรุปว่า การก่อความไม่สงบที่รัฐไทยกำลังเผชิญอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้ เป็นบทบาทของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงคุณภาพไปแล้ว ทั้งด้านการจัดตั้ง ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี ดังข้อสรุปในเอกสารดังกล่าวที่ระบุว่า ลักษณะการเกิดของขบวนการต่อสู้กับอำนาจรัฐเพื่อแบ่งแยกดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีมาอย่างต่อเนื่อง จนบางครั้งผู้เกี่ยวข้องเกิดความเคยชินและเข้าใจว่าการก่อความไม่สงบยังคงเป็นแบบเดิมๆ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว และถูกปราบปรามก็จะสงบลงระยะหนึ่งแล้วค่อยเกิดใหม่ หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด

⁴ อะห์มัด ฟัตฮ์ อัลฟาตอนี. นิฮัลตุลราบี ศรีเมธากุล (แปล). ประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar sejarah Patani). โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทราชูเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 2543

⁵ รายงานการศึกษาเรื่องผ่าประเด็นโจรใต้ ปี 2547

แต่จากข้อมูลเอกสาร และพยานบุคคลที่เข้าร่วมขบวนการในปัจจุบัน มีข้อบ่งชี้ว่าได้มีการเชื่อมโยงมิติทางศาสนาเข้ากับอุดมการณ์ทางเชื้อชาติ และประวัติศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนออกเป็นรัฐเอกราชปัตตานีदारुสลาม ด้วยสถานการณ์เช่นนี้เอื้อให้เกิดการระดมกำลังเข้าสู่สงครามประชาชนต่อสู้กับรัฐบาลอย่างยืดเยื้อได้ และเมื่อพิจารณาข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด ขณะนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาจะต้องคิดถึงยุทธศาสตร์ความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่ต้องคำนึงถึงปัญหาความละเอียดอ่อนด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับสถานการณ์โลก ซึ่งเมื่อนำมาผนวกรวมกันแล้วก็จะส่งผลต่อความเชื่อ ความจงรักภักดีที่มวลชนในพื้นที่ปฏิเสธและต่อต้านอำนาจรัฐ แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะเป็นปัญหาท้องถิ่น แต่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงในระดับประเทศโดยรวมได้

แนวโน้มการก่อความไม่สงบที่รุนแรงอยู่ในขณะนี้ ถึงแม้ว่าทางราชการจะยึดพื้นที่ได้ แต่การสถาปนาให้อำนาจรัฐเข้มแข็ง โดยใช้มิติด้านความมั่นคงเพียงอย่างเดียว อาจได้ผลเพียงระยะสั้นๆ ประชาชนจะยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่าที่ควร สังเกตได้จากกรก่อวินาศกรรม และการลอบทำร้ายคนบริสุทธิ์ไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด

2.2 เอกสารสรุปผลการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (ฉก. 1) กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา⁶ ระบุว่า การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีขบวนการ B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ มีขั้นตอนการขับเคลื่อนทางยุทธศาสตร์การก่อสงคราม ดังนี้

2.2.1 ขั้นการบ่มเพาะแนวความคิด

1) สร้างสำนึกทางการเมืองที่ว่ารัฐปัตตานีเคยดำรงสถานะเป็นรัฐอิสลามที่มีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง

2) สร้างสำนึกทางเชื้อชาติว่าคนไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่คนไทยแต่เป็นคนมลายู

3) สร้างสำนึกร่วมทางศาสนา คือความเป็นมุสลิม

2.2.2 ขั้นการขับเคลื่อนพลังมวลชนในรูปแบบต่างๆ พร้อมๆ กับการปฏิบัติการทางทหาร

2.2.3 ขั้นทำให้เกิดการจลาจล ขยายผลเป็นสงครามกลางเมือง ระหว่างกลุ่มคนเชื้อชาติไทยกับเชื้อชาติมลายู และพัฒนาระดับเป็นสงครามระหว่างศาสนา หากสถานการณ์พัฒนาไปถึงจุดนี้ได้ ก็จะเป็นเงื่อนไขให้องค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ เช่น โอไอซีผลักดันให้สหประชาชาติเข้าแทรกแซง มองเห็นความจำเป็นของการมีรัฐใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ

⁶ รายงานการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (ฉก. 1) กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา

ทางด้านเชื้อชาติและศาสนา จากนั้นก็จะใช้หนทางให้ได้มาซึ่งการสถาปนารัฐเอกราชตามแบบของกรณีประเทศเกิดใหม่อย่างติมอร์ เลสเต

2.3 โอวาทของ ฯพณฯ พล.อ. เปรม

ดิณสุลมานน์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ⁷ ที่ให้กับ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการเหล่าทัพ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2549 เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ มุลินธิรัฐบุรุษ ตอนหนึ่งกล่าวว่า *ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แท้จริงเรื่องที่เกิดจากการขับเคลื่อนของขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งต้องบอกให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดความตระหนักว่า ไม่ใช่เป็นปัญหาเฉพาะภาคใต้ แต่เป็นปัญหาของคนไทยทั้งชาติที่จะต้องช่วยกันแก้ไข เพื่อรักษาผืนแผ่นดินส่วนนี้เอาไว้*

2.4 พิเชฐฐ์ ทองศรีนุ่น⁸ (2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ ศึกษากรณีชาวไทยมุสลิมในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พิจารณาปัจจัย

ที่เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความมั่นคง และค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยใช้แนวคิดเรื่องความมั่นคงและทฤษฎีโครงสร้าง รวมทั้งวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากอดีต และคงอยู่จนถึงปัจจุบันโดยไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป ตรงกันข้ามปัญหากลบซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากนโยบายผสมกลมกลืนของรัฐบาลซึ่งไม่สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม และข้าราชการทุจริตประพฤติดมิชอบ

3. การศึกษาที่อธิบายปัญหาความขัดแย้งโดยอาศัยแนวคิดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์

3.1 เอกสารสรุปการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุแห่งปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ปิยะ กิจถาวร⁹ ระบุว่า *ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากความต้องการปกป้องอัตลักษณ์มลายูของคนไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม*

⁷ โอวาทของ ฯพณฯ พล.อ.เปรม ดิณสุลมานน์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2549.

⁸ พิเชฐฐ์ ทองศรีนุ่น. "ไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ : ศึกษากรณีชาวไทยมุสลิมในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา" วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.

⁹ ผศ. ปิยะ กิจถาวร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3.2 รัตติยา สาณะ¹⁰ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยพยายามศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการรวมขอมระหว่างผู้คนที่นับถือศาสนาอิสลามกับผู้คนที่นับถือศาสนาพุทธใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประการสำคัญ ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นศึกษาความเป็นไปได้ในการที่จะนำพลังทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า พลังสำคัญที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และการรวมขอมระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส คือ ความเข้าใจและการยอมรับในเรื่อง “ความแตกต่างของค่านิยม” ซึ่งกันและกัน ที่มีความเป็นไปได้ที่จะอาศัยผลึกแห่งความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งก่อตัวจากอำนาจของระบบอุปถัมภ์ในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเกลอ เป็นเครือญาติ เป็นนายจ้าง - ลูกจ้าง เป็นเจ้านาย (ลูกพี่) - ลูกน้อง เป็นครู - ศิษย์ และความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามทั้งในระบบและนอกระบบ ด้วยเงื่อนไขของความจำเป็นทางด้านปัจจัยต่างๆ เพื่อการดำรงชีพ พลังดังกล่าวนี้นับได้ว่าเป็นอีกกลไกหนึ่งที่มีค่ามหาศาลถ้ารู้จักนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชาติในที่สุด

3.3 ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ อธิบายความรุนแรงและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าเป็นภาพสะท้อนการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์โดยมีความหมายที่เชื่อมโยงกับการต่อสู้ของชาวบ้านเชื้อสายมลายูมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐไทยกับประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ภาพที่เห็นได้ชัดของการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ ดังกล่าวก็คือ กบฏดุซงญอที่อำเภอระแงะ ปี พ.ศ. 2491 และการก่อเหตุความรุนแรงในวันที่ 28 เมษายน 2547 ผลของความรุนแรงก็คือการยืนยันความสำคัญของประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความสำคัญของศาสนาในการต่อสู้ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้¹¹

4. การศึกษาที่ให้ความสำคัญในประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ

4.1 รายงานการวิจัยของนักวิชาการ จากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เรื่องข้อค้นพบในการศึกษาโดยเวทีชาวบ้าน ปี 2545¹² จำนวน 13 ครั้ง ในพื้นที่ 9 อำเภอ ของจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส พบว่า นโยบายของรัฐบางเรื่องไม่ประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติ เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผล

¹⁰ รศ.ดร.รัตติยา สาณะ, การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2544.

¹¹ Chaiwat Satha-Anand, The Silence of the Bullet Monument : Violence and “Thru” Management, Dusunnyor 1948 and Kru-Ze 2004,” in Rethinking Thailand’s Southern Violence, Duncan McCargo ed., Singapore : NUS Press : 11-34

¹² รายงานการวิจัยผ่านเวทีชาวบ้าน จำนวน 13 ครั้ง ในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ปี 2545 ของนักวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4.2 เอกสารรายงานของคณะกรรมการ
อิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)¹³ วินิจฉัย
เหตุแห่งปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ว่าเกิดจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ

4.2.1 เงื่อนไขบุคคล ได้แก่ กลุ่มผู้ก่อ
ความไม่สงบที่ก่อเหตุร้าย และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่
ตอบโต้ด้วยวิธีรุนแรง

4.2.2 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่

1. ความไม่เป็นธรรมที่เกิดจาก
กระบวนการยุติธรรม และการปกครองของรัฐ

2. ปัญหาเศรษฐกิจ

3. ปัญหาการศึกษา

4. สภาพประชากร

5. บริบททางภูมิศาสตร์ ระหว่าง
ประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ที่ทำให้เกิดการ
เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชากร
ระหว่างกัน

4.2.3 เงื่อนไขทางวัฒนธรรมคือ ลักษณะ
เฉพาะทางด้านเชื้อชาติ และศาสนา

4.3 บทความเรื่อง “ความไม่สงบในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ : ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและ
มุมมองใหม่ในการพัฒนา”¹⁴ ของวิโชติ จรุงรุ่งโรจน์
ได้อธิบายถึงแนวคิดตลอดจนแนวทางการพัฒนา
เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า กว่าสี่สิบปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ.

2504 การพัฒนาของประเทศไทยเป็นการพัฒนาที่
มุ่งไปสู่ความทันสมัย (Modernization) การแสวงหา
เงินตราและกระแสบริโภคนิยม ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
วิถีชีวิตเกษตรแบบผสมผสานในระดับชุมชน และ
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการศาสนาอิสลาม
ส่งผลให้ประชาชนชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ไม่ค่อยได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจที่
ผ่านมาเท่าที่ควร ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจ
อย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ช่องว่างทางเศรษฐกิจจึง
เป็นสาเหตุพื้นฐานของการก่อความไม่สงบเพื่อ
แบ่งแยกดินแดนมาเป็นระยะๆ พร้อมกับความ
พยายามของชาวมุสลิมในพื้นที่ในการรักษาอัตลักษณ์
ทางวัฒนธรรมของตน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากปัญหาความ
ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ช่องว่างทาง
เศรษฐกิจยิ่งขยายตัวมากขึ้นจากสถานะเศรษฐกิจ
ซบเซาและอัตราการขยายตัวที่อยู่ในระดับต่ำ โดยผล
กระทบที่ชัดเจนคือผลที่เกิดขึ้นในภาคการเกษตรที่มี
ความกังวลต่อความไม่ปลอดภัย เป็นอุปสรรคต่อการ
ประกอบอาชีพโดยเฉพาะการกรีดยาง และการเข้าไป
รับซื้อผลไม้ของพ่อค้า ในขณะที่ภาคการท่องเที่ยว
ก็เป็นอีกส่วนที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจาก
สถานการณ์ความไม่สงบ โดยนักท่องเที่ยวเข้ามา
ท่องเที่ยวน้อย การสำรองห้องพักลดลง เงินตรา
ต่างประเทศที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวก็ลดลงตาม

¹³ รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) หน้า 34-35

¹⁴ วิโชติ จรุงรุ่งโรจน์. “ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและมุมมองใหม่ในการพัฒนา”. เอกสารการประชุมวิชาการ
รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาคประจำปี 2548 (ภาคใต้) หัวข้อ การสร้างความสมานฉันท์และร่วมกันฟื้นฟูท้องถิ่นภาคใต้

ลำดับ อำนาจการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนก็ลดลง การลงทุนส่วนใหญ่ต้องหยุดชะงักเพื่อรอดูสถานการณ์ และในบางกรณีก็มีการย้ายฐานการลงทุนออกนอกพื้นที่ไปอีกด้วย

5. การศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับประชาชนในพื้นที่

5.1 รายงานของคณะทำงานพิเศษของรัฐบาล¹⁵ ภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่มี พล.อ.ชัยศึก เกตุทัต เป็นประธาน มีความเห็นว่า ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคม ซึ่งรัฐธรรมนูญ ปี 2540 และนโยบายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทิศทางในการแก้ปัญหาที่ดีอยู่แล้ว แต่อุปสรรคสำคัญอยู่ที่การนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

5.2 รายงานการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร ปี 2547¹⁶ ได้สรุปผลการศึกษาว่า สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ระดับ คือ

5.2.1 ระดับผิวหน้า คือ ปรากฏการณ์การก่อความไม่สงบ

5.2.2 ระดับโครงสร้าง คือ ปัญหาการศึกษา เศรษฐกิจ กลไกทางการเมืองการปกครอง และปัญหาเกี่ยวกับการระบาดของยาเสพติด

5.2.3 ระดับวัฒนธรรม คือ ปฏิบัติการไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนบางกลุ่ม

5.3 งานศึกษาของ ดร.รุ่ง แก้วแดง¹⁷ เรื่อง สงครามและสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผลที่เกิดจากนโยบายรัฐนิยมในยุคจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ในอดีต และบทบาทของขบวนการแบ่งแยกดินแดน ความขัดแย้งกันเองของเจ้าหน้าที่รัฐ นโยบายการปราบปรามยาเสพติด การยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท. 43) และเขตการศึกษา 2

5.4 ปิยนาด บุนนาค¹⁸ (2546) ได้ศึกษา นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2516) พบว่า รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด นับตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน สำหรับระหว่าง พ.ศ. 2475-2516 นั้น แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศใช้นโยบายหลักเหมือนกันทั่วประเทศแต่ในส่วนของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้น เพื่อปรับนโยบายหลักนั้นให้เข้ากับสภาพบุคคลและพื้นที่ ทั้งในด้านการปกครอง

¹⁵ รายงานคณะทำงานพิเศษของรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ปี 2540

¹⁶ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร ปี 2547

¹⁷ ดร.รุ่ง แก้วแดง ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

¹⁸ ปิยนาด บุนนาค. นโยบายการปกครองของรัฐบาลต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2516). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

การศึกษา การสาธารณสุขและอื่นๆ บางนโยบายรัฐบาลก็กำหนดขึ้นใช้เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. 2490 เป็นต้น แม้กระนั้นรัฐบาลบางสมัยก็มีการดำเนินนโยบายบีบบังคับชาวไทยมุสลิมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวไทยมุสลิม เป็นโอกาสให้บุคคลบางกลุ่มถือเป็นเรื่องอื้อฉาวในการแทรกแซงซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ดี โดยส่วนรวมแล้วรัฐบาลมีนโยบายในการปกครองชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษตามกฎหมายหลังด้านวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้อยู่ที่นโยบายของรัฐบาล แต่อยู่ที่ข้าราชการของรัฐผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่มากกว่า รัฐบาลจึงควรจัดให้มีการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปรับปรุงการนำนโยบายไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. การศึกษาที่มุ่งหาคำอธิบายและสาเหตุจากภาพรวมของปรากฏการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 รายงานการศึกษาและสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีสถานการณ์ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2536 ของคณะกรรมการวิสามัญ

สภาผู้แทนราษฎร¹⁹ ระบุว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาสำคัญ 5 ประการ คือ ปัญหาการเมือง การปกครอง ปัญหาการศึกษา ปัญหาการต่างประเทศ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการก่อความไม่สงบ

6.2 รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2542 ของวุฒิสภา²⁰ สรุปว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหา 7 ประการ คือ ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา ปัญหายาเสพติด ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหาการแย่งชิงผลประโยชน์ ทางด้านการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆ ปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนหรือบางกลุ่ม และปัญหาการเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจรัฐของขบวนการก่อการร้าย

6.3 รายงานการวิจัยเรื่อง สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบ 2 ปี (2547-2548) โดย ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์²¹ พบว่า เหตุความไม่สงบทั้งหมด 1,435 กรณี น่าเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของกลุ่มก่อความไม่สงบถึง 1,221 กรณี คิดเป็นร้อยละ 85 เกิดจากเรื่องส่วนตัว อาชญากรรม และยาเสพติด 175 กรณี คิดเป็นร้อยละ 12 และเกิดจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐเพียง 39 กรณี คิดเป็นร้อยละ 3

¹⁹ รายงานคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร กรณีสอบสวนข้อเท็จจริงสถานการณ์ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2536

²⁰ รายงานคณะกรรมการวิสามัญ วุฒิสภาศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2542

²¹ ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี รายงานการวิจัยเรื่อง สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบ 2 ปี (2547-2548) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

5.4 เอกสารบรรยายสรุปของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ²² บรรยายเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กล่าวถึงสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเกิดจากปัญหากลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ เช่น พวกค้ายาเสพติด กลุ่มการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และการประทุพทุฒิมิชอบในวงราชการ

6.5 เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ของ คร.ธีรยุทธ บุญมี คณะสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์²³ ได้ระบุว่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีกลุ่มเคลื่อนไหวก่อเหตุรุนแรงอยู่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแกนนำความคิดจิตสำนึกอิสลามสากลที่มีอุดมการณ์การแบ่งแยกดินแดน กลุ่มจัดตั้งทางทหาร และกลุ่มมวลชนทั่วไป

6.6 รายงานการประชุมของกลุ่มคลังสมอง เพื่อสังคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)²⁴ เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2547 ที่อ้างอิงงานวิจัยของนักศึกษา เรื่องการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่มี 5 ด้าน คือ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านยาเสพติด และด้านการก่อการร้าย

6.7 เอกสารการศึกษาของกลุ่มคลังสมอง เพื่อสังคม²⁵ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เรื่องยุทธศาสตร์การต่อสู้กับการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ความเห็นว่า การทำความเข้าใจสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ถูกต้องนั้นจะต้องพิจารณาข้อมูลทั้งจากสภาวะแวดล้อมภายนอกและภายใน ดังนี้

6.7.1 สภาวะแวดล้อมภายนอก คือ กระแสปฏิวัติอิสลาม และการปฏิเสธโลกาภิวัตน์ ได้ถูกนำมาเป็นปัจจัยเสริมในการปลุกฝังความเชื่อเรื่องอิสลามบริสุทธิ์

6.7.2 สภาวะแวดล้อมภายใน คือ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะทางสังคมที่เป็นไปตามกระแสทุนนิยมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งสวนทางกับกลุ่มที่ต้องการให้วิถีชีวิตยังคงอยู่ในกรอบบทบัญญัติแห่งศาสนา การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บางส่วนมีความหวงในการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีที่ตนต้องการ ตามกระแสปฏิรูปศาสนาอิสลาม และกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องการรักษาคุณภาพของตนในพื้นที่ ชักจูงประชาชนให้เข้าร่วมก่อความไม่สงบ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่พวกเขาต้องการ

²² พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาล พ.ต.อ.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

²³ อาจารย์ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²⁴ กลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

²⁵ กลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

6.8 ข้อสรุปบทความของสุรชาติ บำรุงสุข²⁶ จากมติชนสุดสัปดาห์
ฉบับวันที่ 3 - 9 ธันวาคม 2549 หน้า 37 ที่ว่า

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรากเหง้ามาจาก
สาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น ความ
แตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และ
วัฒนธรรม การใช้นโยบายรัฐนิยมในอดีต
นโยบายผสมกลมกลืน นโยบายเลือก
ปฏิบัติ การปฏิบัติหน้าที่ที่ผิดพลาดของ
เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน ความเป็นมาทาง
ประวัติศาสตร์ การถูกทอดทิ้งในบริบทของ
พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และ
พื้นที่ทางจิตใจ

²⁶ สุรชาติ บำรุงสุข มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 3-9 ธันวาคม 2549

บทที่ 3

สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์สภาพปัญหาในที่นี้ประกอบด้วย ส่วน คือ ข้อมูลความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ สภาพปัญหาที่ตกทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน และ สภาพปัญหาความรุนแรงในปัจจุบัน

1. ข้อมูลความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ โดยสังเขป

ภูมิหลังของขบวนการต่อต้านอำนาจรัฐ หรือ สมัยหนึ่งที่ทางราชการเคยเรียกว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ขบวนการโจรก่อการร้ายจนมาถึงปัจจุบันที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ากลุ่มก่อความไม่สงบนั้น แท้จริงแล้วมีความเป็นม ที่ยาวนานคู่กับประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทยเลยทีเดียว ที่สำคัญก็คือได้มีนักวิชาการด้านความมั่นคงจำนวนมากเชื่อมั่นว่าภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานีในอดีตคือพลังหนึ่งใน 3 ส่วน²⁷ ของพลังแห่งอุดมการณ์การต่อสู้ ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ที่กำลังก่อสงครามการก่อความไม่สงบอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน และต่อไปนี่คือภูมิหลังประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสังเขปนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สังเขปประวัติศาสตร์ปัตตานี

การเข้าใจประวัติศาสตร์ปัตตานีเพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงของชาตินั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความเป็นกลาง จุดเริ่มต้นจึงอยู่ที่การตั้งกรอบคิดและตามมาด้วยการตั้งสมมุติฐานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมที่ต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลาจนนำไปสู่ความขัดแย้งและเกิดปัญหาความแตกต่างในความเข้าใจของคนปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์มองว่าการที่มีความเชื่อว่าหัวเมืองมลายูภาคใต้เป็นดินแดนของใครมาก่อนไม่อาจจะเข้าใจรากเหง้าที่แท้จริงของปัญหาในปัจจุบันที่เกิดจากอดีตได้ เนื่องจากการมองแบบดังกล่าวอาศัยฐานคิดที่ว่าด้วยรัฐชาติสมัยใหม่ที่เน้นว่าประเทศชาติต้องมีเอกลักษณ์และเอกภาพหนึ่งเดียว ในขณะเดียวกันก็เชื่อว่าเอกลักษณ์และเอกภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากอดีตอันยาวนานในประวัติศาสตร์ แต่ความเป็นจริงก็คือเอกลักษณ์ของชาติในรัฐชาติสมัยใหม่นี้เป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 300 ปีที่ผ่านมาเอง ประเทศและรัฐในปัจจุบันก็เป็นผลผลิตของกระบวนการทางการเมืองใน

²⁷ พลัง 3 ส่วนของพลังแห่งอุดมการณ์การต่อสู้ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ พลังแห่งเชื้อชาติ พลังแห่งศาสนา และพลังจิตสำนึกแห่งมาตุภูมิ (มาตุภูมิ : รัฐบาลปัตตานีในอดีตกาล)

ประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างขึ้นมาในช่วงเวลาประมาณ 100 กว่าปีที่ผ่านม่านั้น เราจึงไม่ควรเอาบริบทของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่มาตีความอดีตที่เกิดขึ้นนานนับร้อยนับพันปีได้

ประเด็นที่ควรพิจารณาก็คือประวัติศาสตร์การกำเนิดของชาติสมัยใหม่ รวมทั้งไทยก่อตัวขึ้นในช่วงเวลาที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจในดินแดนต่างๆ สถานการณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจแบบไม่เท่าเทียมกันระหว่างศูนย์อำนาจใหญ่น้อย “ซึ่งต่างก็ไม่มีขอบเขตดินแดนที่แน่นอน”²⁸ ความสัมพันธ์ระหว่างกันในขณะที่นั้นก็ไม่แน่นอนตามไปด้วย ขึ้นอยู่กับว่าท้องถิ่นใดเข้มแข็งมากกว่ากัน ปัญหาในอดีตจึงมิใช่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ส่วนกลางกับท้องถิ่นหรือชายขอบ แต่เป็นเรื่องที่ว่าท้องถิ่นใดเข้มแข็งและมีพลังอำนาจมากกว่าท้องถิ่นอื่น และท้องถิ่นทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไรในแต่ละช่วงเวลา การศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความจริงในอดีตจึงต้องอาศัยการยึดถือ “ความเป็นจริง” ของท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง จึงจะเห็นภาพอดีตได้อย่างชัดเจนและนำมาสู่ความเข้าใจการต่อสู้และความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาถึงในปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง ไร้ความลำเอียง

เมื่อเราทำความเข้าใจอดีตโดยใช้ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง ในการจะเข้าใจการเมืองของคาบสมุทรมลายูสิ่งที่ตามมาก็คือเราต้องเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยกับรัฐปัตตานีในอดีตเกิดขึ้น รัฐไทย

หรือสยามในที่นี้คือราชอาณาจักรสยามที่มีกรุงศรีอยุธยาหรือกรุงเทพเป็นศูนย์กลางในดินแดนกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ส่วนรัฐปัตตานีนั้นเป็นรูปแบบโครงสร้างทางการเมืองแบบที่เรียกว่ารัฐสุลต่านปัตตานี ความสัมพันธ์และการต่อสู้ทางอำนาจในภูมิภาคคาบสมุทรมลายูระหว่างหน่วยการเมืองทั้งสองแบบเกิดขึ้นในช่วงเวลาอันยาวนานอย่างน้อยที่สุดเท่าที่มีเอกสารบันทึกไว้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ถ้าเราสังเกตจากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานี ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมืองทั้งสองจนกระทั่งก่อนศตวรรษที่ 19 ก็จะปรากฏให้เห็นชัดในสองลักษณะใหญ่ๆ คือ การให้บรรณาการและการทำสงครามระหว่างกัน การให้เครื่องราชบรรณาการฝ่ายปัตตานีเป็นผู้ให้ และการทำสงครามก็คือฝ่ายสยามส่วนใหญ่ยกกำลังมารบเพื่อโจมตีปัตตานี เว้นแต่ครั้งแรกในช่วงสมัยพระเจ้าจักรพรรดิที่ฝ่ายปัตตานียกกำลังไปโจมตีกรุงศรีอยุธยาในขณะที่ฝ่ายสยามกำลังรบกับกองทัพพม่า นี่คือลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างปัตตานีกับสยามก่อนศตวรรษที่ 19 ซึ่งจบลงด้วยการสูญเสียของอำนาจสุลต่านปัตตานีแก่รัฐสยามในปี พ.ศ. 2328 หลังจากนั้นความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนไปเป็นรูปการปกครองแบบหัวเมืองชั้นนอกกับศูนย์กลางคือกรุงเทพ แต่การต่อสู้ในลักษณะสงครามและการก่อกบฏลุกขึ้นสู้ก็ยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจนกระทั่งเกิดการบูรณาการของรัฐไทยให้เป็นรัฐชาติสมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น สัมพันธภาพทางอำนาจก็เปลี่ยนไป

²⁸ ดูแนวคิดดังกล่าวใน ศศ.ดร.สุสิทธิ์ วิคุณหะ, ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : โครงการตลาดวิชามหาวิทยาลัยชาวบ้าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., 2548

ในที่นี้จะเป็นการสังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสยามกับรัฐปัตตานีในห้วงระยะเวลาอันยาวนานดังกล่าวข้างต้น²⁹

ในตำนานปัตตานี (Hikayat Patani) เล่าว่า พญาตุนักพา ปกครองโกตามะห์ลีชัยพบชายชราชื่อปะตานีชายหาดแห่งหนึ่งจึงย้ายเมืองโกตามะห์ลีชัยมายังพื้นที่แห่งนั้น ในชื่อที่เรียกกันต่อมาว่า “ปะตานี”

ตำนานปัตตานี กล่าวว่าพญาตุนักพาเข้ารับอิสลามเปลี่ยนชื่อเป็นสุลต่านอิสมาแอล ชาห์ หนังสือประวัติศาสตร์รัฐมลายูปัตตานีเล่าว่าราชานิรารับอิสลามเปลี่ยนชื่อเป็นสุลต่าน อัมหมัดชาห์

สุลต่านอิสมาแอล ชาห์ นับตั้งแต่ครั้งนั้น มีความสัมพันธ์อันดีกับสองรัฐเพื่อนบ้านคือสยามกับมะละกา

พ.ศ. 2054 มะละกาทกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของโปรตุเกส

พ.ศ. 2059 ปัตตานีต้อนรับการมาเยือนของเรือการค้าโปรตุเกสลำแรก

พ.ศ. 2106 สุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ บุตรของอิสมาแอล ชาห์ เดินทางไปโจมตีสยามในสมัยพระมหาจักรพรรดิด้วยเรือ 200 ลำ ใช้ทหารประมาณ 1,500 คน สามารถยึดราชวังกษัตริย์สยามไว้ได้ ต่อมาทหารอยุธยาได้ยึดพระราชวังคืน ระหว่างเดินเรือกลับ สุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ สิ้นพระชนม์อย่างกะทันหันที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาและได้ถูกฝังศพไว้ที่ปากแม่น้ำนั้น

การรบครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นสงครามครั้งแรกระหว่างปัตตานีกับสยามที่มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ก่อนที่จะมีสงครามระหว่างกันอีกหลายครั้งในยุคต่อมา

พ.ศ. 2107-2115 สุลต่านมันซูร์ ชาห์ อนุชาของสุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ ได้ปกครองปัตตานี สุลต่านมันซูร์ ชาห์ ได้ส่งเสียดก่อนสิ้นพระชนม์ให้ราชบุตรของสุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ คือปาติกสยามได้สืบทอดราชสมบัติแทนพระองค์

พ.ศ. 2116 ราชูปาติกสยามพร้อมกับนางสาวของพระองค์ที่ชื่อราชาฮัยเซห์ ถูกลอบปลงพระชนม์และราชาบัมบังเซษฐาถูกสังหารขณะหนีออกจากราชวัง ราชาบฮาตุร์ ซึ่งเป็นบุตรของสุลต่านมันซูร์ ชาห์ ได้ครองราชย์แทน

พ.ศ. 2127 ราชาบฮาตุร์ถูกสังหารโดยราชาบีมาซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของพระองค์ ราชาบีมาถูกล้อมและถูกสังหารจนเสียชีวิตเช่นกัน ราชาบฮาตุร์มีราชธิดาล้วนคือราชาฮียะ ราชาบีรู และราชาอูง ซึ่งทั้งสามพระองค์จะได้ครองราชย์สืบต่อมา ชื่อว่านางจายังที่ 1 นางจายังที่ 2 และนางจายังที่ 3 ตามลำดับ พระนางทั้งสามเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี ภายใต้สามราชินีนี้เชื่อกันว่าปัตตานีได้เป็นยุคทองของความรุ่งเรืองในช่วงปลายศตวรรษที่ 16 และต้นศตวรรษที่ 17

²⁹ เนื่องจากการสังเขปประวัติศาสตร์โดยอาศัยท้องถิ่นเป็นส่วนที่สำคัญ การอธิบายในที่นี้เป็นการสรุปข้อมูลจากแหล่งประวัติศาสตร์ปัตตานีที่สำคัญ คือ Ibrahim Syukri, *History of the Malay Kingdom of Patani Sejarah Kerajaan Melayu Patani*, Translated by Conner Bailey and John N. Miksic, Bangkok : Silkworm Books, 1985 ; A. Teeuw and D.K. Wyatt, *Hikayat Patani : The Story of Patani*, The Hague : Koninklijk Instituut, 1970 ; Ahmad Fathy Al-Patani, *Perngantar Sejarah Patani ประวัติศาสตร์ปัตตานี*, แปลโดย Nik Abdul Rakib Sirimethakul ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543.

พ.ศ. 2146 สยามเริ่มโจมตีรัฐปัตตานีในสมัยราชินีฮิยา แต่ปัตตานีสามารถป้องกันตนเองได้

พ.ศ. 2161 สมัยของราชินีปัฐ ราชินีได้เชื้อเชิญสุลต่านกลันตันที่ชื่อว่า สุลต่านอับดุลกาเดห์ให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว เป็นสหพันธรัฐปัตตานีหรือปัตตานีใหญ่ โดยมีเงื่อนไขว่าการรวมดินแดนครั้งนี้กลันตันต้องมีอำนาจเหนือดินแดนของตนเอง และไม่ต้องส่งบรรณาการ หรือภาษีแก่ปัตตานี (ประวัติศาสตร์ปัตตานีบันทึกไว้ว่า การรวมดินแดนครั้งนี้กินเวลานานถึง 131 ปี กระทั่งถึงปี พ.ศ. 2293)

พ.ศ. 2175 สยามทำสงครามกับปัตตานีครั้งที่ 2 ในสมัยราชินีอูง

พ.ศ. 2176-2177 สยามทำสงครามกับปัตตานีเป็นครั้งที่ 3 ในสมัยราชินีอูงเช่นกัน ในการทำสงครามทั้งสองครั้งสยามไม่สามารถยึดครองปัตตานีได้ เพื่อการป้องกันการโจมตีของสยามต่อปัตตานี ราชินีอูงได้ระดมกำลังพลเป็นจำนวนถึง 23,000 คน เสริมด้วยกำลังพลของรัฐกลันตัน รัฐบาลแห่งและรัฐโยโฮร์รวมกันถึง 30,000 คน

พ.ศ. 2178 ราชินีอูงสิ้นพระชนม์ ราชิดาซึ่งเกิดจากการอภิเษกกับสุลต่านแห่งปาหังชื่อว่า ราชินีกูนิง ได้เป็นกษัตริย์ต่อมา

พ.ศ. 2179 ในสมัยของราชินีกูนิง สยามวางแผนโจมตีปัตตานีโดยได้สัญญาความร่วมมือกับฮอลันดาแต่แผนการครั้งนี้ถูกยกเลิกไป ปัตตานีได้ร่วมมือกับสุลต่านรียาลุดดิน มุฮัมหมัด ซาห์ จากรัฐเคดะห์ในการป้องกันตนเอง ต่อมาได้มีการดำเนินการทางการทูตเพื่อสร้างความปรองดอง คณะทูตจากสยามได้เดินทางมาปัตตานีเพื่อเรียกร้องให้กษัตริย์ปัตตานีขอโทษต่ออาณาจักรสยาม พร้อมให้ส่ง

เครื่องราชบรรณาการให้สยามอีกครั้งหลังจากหยุดไปในสมัยราชินีอูง ในที่สุดด้วยการให้คำปรึกษาของฮอลันดา ปัตตานีก็ยอมส่งคณะทูตสันติภาพไปสยามในเดือนสิงหาคมในปีเดียวกัน และยอมส่งเครื่องราชบรรณาการแก่สยามอีกครั้ง ส่วนสยามก็จะแต่งตั้งทูตประจำที่ปัตตานี

พ.ศ. 2181 สยามได้ทำสงครามกับปัตตานีอีกครั้ง นับเป็นครั้งที่ 4 โดยการนำทัพของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชออกญาเสนาภิมุข หรือขุนนางชาวญี่ปุ่นที่ชื่อยามาดา

พ.ศ. 2194 ราชินีกูนิงลงจากราชบัลลังก์จากการโจมตีของราชาแห่งกลันตันซึ่งไม่ได้ปกครองปัตตานีเอง แต่ทรงมอบให้ราชาบาฮาร์ราชโอรสของพระองค์เป็นผู้ปกครอง ยุคสมัยนี้เรียกว่า ยุคสมัยแห่งการปกครองของกษัตริย์กลันตัน

พ.ศ. 2181 เป็นต้นมากระทั่งถึงเมื่อปัตตานีตกอยู่ภายใต้อำนาจของสยามในปี พ.ศ. 2328 ไม่เคยเกิดสงครามอีกเลยระหว่างทั้งสองรัฐเพราะเครื่องราชบรรณาการถูกส่งอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามปัตตานีได้ทำการหยุดส่งเครื่องราชบรรณาการต่อสยามในปี พ.ศ. 2310 เมื่ออยุธยาตกอยู่ภายใต้อำนาจของพม่า เพราะเหตุดังกล่าวทำให้ปัตตานีกลายเป็นอิสระจากสยาม จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2328 อย่างไรก็ตามก็ยังมีหลักฐานจากนักประวัติศาสตร์กลันตันในหนังสือเรื่องประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรปัตตานีว่าสงครามเกิดขึ้นอีกครั้งระหว่างปัตตานีกับสยามในปี พ.ศ. 2225

ในระหว่างช่วงว่างเว้นจากการทำสงครามกับสยาม รัฐปัตตานีใหญ่ก็แยกออกจากกัน ในปี พ.ศ. 2293 กลันตันภายใต้ราชาหลงสุโลมานก็แยกเป็นอิสระจากปัตตานี อาจจะกล่าวได้ว่าเริ่มตั้งแต่ศตวรรษ

ที่ 17 ปัตตานีก็กลายเป็นรัฐที่มีอำนาจตกต่ำลง ด้วยปัจจัยภายในที่มีการแบ่งแยกและวิกฤตการณ์ผู้นำเกิดการฆ่าฟันกันแย่งชิงอำนาจราชย์บัลลังก์ระหว่างผู้นำหลายครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว นักประวัติศาสตร์ปัตตานีเองก็ยอมรับว่าปัตตานีได้กลายเป็น “คนป่วยแห่งคาบสมุทรมลายู” มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18

พ.ศ. 2312 กองทัพของพระเจ้าตากสินมหาราชติดตามการหลบหนีของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งอีกอีกหนึ่งที่ตั้งตนเป็นอิสระขึ้นภายหลังกรุงศรีอยุธยาแตก ท้าของพระเจ้าตากสินมาถึงแม่น้ำเพพาเพื่อขอความช่วยเหลือจากปัตตานีให้ปัตตานีส่งตัวเจ้านครศรีธรรมราชให้ การขอร้องได้รับการตอบรับและเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชถูกส่งตัวให้ฝ่ายสยาม

พ.ศ. 2328³⁰ ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กองทัพสยามได้โจมตีปัตตานีอีกครั้งหนึ่ง เพราะเหตุที่ว่าได้ว่างเว้นการทำสงครามเป็นเวลายาวนาน ปัตตานีจึงอยู่ด้วยความประมาทและไร้ระเบียบ ป้อมปราการได้ถูกทิ้งร้างไปนาน กองทหารก็ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนี้ยังมีการจัดขบวนรบที่กะทันหันและลูกสะท้าน ผลสุดท้ายปัตตานีก็พ่ายแพ้ในการรบครั้งสุดท้ายนี้สุดต่านปัตตานี คือสุดต่านมูฮัมหมัดชาห์สิ้นพระชนม์ในสนามรบ เพราะถูกยิงด้วยปืนใหญ่ หัวเมืองมลายูทั้ง 4 เมือง กลับอยู่

ในความปกครองของสยามอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีการปกครองอย่างอิสระ แต่ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้กับเมืองหลวง 3 ปีต่อครั้ง และได้จัดระเบียบการปกครองให้เมืองไทรบุรี และกลันตัน อยู่ในความดูแลของเมืองนครศรีธรรมราช และเมืองปัตตานีกับตรังกานู อยู่ในความดูแลของเมืองสงขลา

จากบันทึกของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นการพ่ายแพ้ดังกล่าวนี้ นับเป็นความสูญเสียอิสรภาพของราชอาณาจักรมลายูปัตตานี และเป็นการล้มล้างอำนาจอิทธิพลของราชามลายู ซึ่งได้รับการปกป้องมาับเป็นเวลาหลายศตวรรษ

พ.ศ. 2334 เติ่งกูลามิดิน เจ้าเมืองปัตตานีสมคบกับโต๊ะสาเยก โจรสลัดจากอินเดียก่อกบฏยกทัพเข้าตีเมืองสงขลาได้สำเร็จ เติ่งกูลามิดิน ปกครองปัตตานีอยู่ 5 ปี (พ.ศ. 2329 - 2334) ในยุคนี้มีความพยายามที่จะทำการตั้งเมืองโดยดึงความร่วมมือมาจากภายนอก โดยส่งตัวแทนไปยังกษัตริย์อันนามที่มีพระนามว่า องค์เชียงสือ ขอความช่วยเหลือให้โจมตีสยามจากทางด้านเหนือ ส่วนทางปัตตานีจะโจมตีสยามจากทางใต้ กษัตริย์อันนาม³¹ ไม่ให้ความร่วมมือ และนอกจากนั้นยังได้ส่งหนังสือชักชวนของเติ่งกูลามิดิน ไปให้กษัตริย์สยามเป็นหลักฐานการทรยศ³² กองทัพสยามที่นำโดยพระยาขลาโหมเดินทัพลงได้รวมกับทัพของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช

³⁰ บางบันทึกระบุว่าในช่วงปี พ.ศ. 2329

³¹ เวียดนาม

³² อ่านเพิ่มเติมได้จาก และอาหมัด ฟัตฮี อัล ฟาตอนี (เขียน), นิอับดุลรากับ สิริเมธากุล (แปล), ประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar Sejarah Patani) โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543.

และสงขลา เติงกูลามิดินถูกจับกุมและถูกประหารชีวิต บางสำนวนบอกว่า เติงกูลามิดินถูกจำคุกตลอดชีวิต³³ การต่อสู้ของเติงกูลามิดินเป็นการต่อสู้เพื่อเป็นอิสระจากอำนาจของสยามแต่ถูกสยามปราบปรามและจับกุม สุดท้ายสยามได้แต่งตั้ง “ดาโต๊ะบังกาลัน” เป็นเจ้าเมืองแทน

พ.ศ. 2352 ดาโต๊ะบังกาลันแจ้งเมือง สยาม แต่งตั้งดาโต๊ะบังกาลันขุนนางมลายู เป็นเจ้าเมืองปัตตานีแทนเติงกูลามิดิน (พ.ศ. 2334 - 2352) และมีการแต่งตั้งขุนนางสยามที่มีชื่อว่า ลักขมานา ดายังทำหน้าที่คอยควบคุมคนมลายูไม่ให้ทรยศต่อสยาม ดาโต๊ะบังกาลันมักจะทะเลาะกับขุนนางสยามที่อยู่ในปัตตานีในเรื่องการปกครองเสมอ ในที่สุดดาโต๊ะบังกาลันโจมตีคนสยามที่ปัตตานี ขุนนางสยามต้องหนีไปยังสงขลา ในการนี้ดาโต๊ะบังกาลันได้จับความร่วมมือจากดาโต๊ะปยุตในการระดมพลรับมือจากการโจมตีกลับคืนของสยาม จนดาโต๊ะบังกาลันเสียชีวิตจากการปะทะกัน³⁴

พ.ศ. 2352 - 2359 รัชกาลที่ 2 ในช่วงแรก หลังจากปัญหาการแข็งเมืองของขุนนางมลายู จึงทรงแต่งตั้งพระยาตานีจากคนสยาม (นายขวัญชัย) ซึ่งเป็นบุตรของนายเค่ง (ชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เดินทาง

โดยเรือสำเภามาที่เมืองสงขลา และแต่งงานกับหญิงชาวเมืองสงขลา มีบุตร 2 คน คือ นายขวัญชัย กับนายพ่าย) รัชกาลที่ 2 ได้แต่งตั้งให้นายขวัญชัยเป็นเจ้าเมืองปัตตานีตั้งแต่ พ.ศ. 1808 - 1815³⁵ และต่อมาแต่งตั้งนายพ่ายเป็นพระยาตานีต่อจากนายขวัญชัยผู้เป็นพี่ชาย ซึ่งในสมัยนั้นคนสยามก็มีการทะเลาะกับชาวมลายูปัตตานีอีก นายพ่ายจึงมีสาส์นถึงเมืองสงขลาให้แจ้งไปถึงกรุงเทพ ทางกรุงเทพจึงให้พระยาภัยสงครามกับพระยาเมืองสงขลา (เถียนจง) ยกทัพมาช่วยพระยาตานี (นายพ่าย) ปราบพวกก่อการวุ่นวาย³⁶ และในปี พ.ศ. 2359 นี้เอง ที่สยามได้แบ่งการปกครองเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง³⁷ โดยให้คนมลายูพื้นเมืองเป็นเจ้าเมือง และมีคนสยามปกครองเพียงเมืองเดียว³⁸ คือเมืองยะหริ่ง การแก้ปัญหาจากทางสยาม คือการใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครอง (Provide and Rule) โดยการแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมืองย่อย คือ ปัตตานี ยะหริ่ง หนองจิก สายบุรี ยะลา รามัน และระแงะ และให้หัวเมืองทั้ง 7 ขึ้นกับเมืองสงขลา

พ.ศ. 2373 ตนกูปะแงรัน (เจ้าเมืองไทรบุรีคนเก่า) ร่วมกับหลานชายและพรรคพวกยึดเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรี (พระภักดีบริรักษ์) สู้ไม่ได้จึงถอยไปอยู่ที่เมืองพัทลุง ในช่วงนี้เกิดสงครามระหว่าง

³³ อ.บางนรา, ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน, พ.ศ. 2519 หน้า 62

³⁴ ดาโต๊ะคนอื่นๆ สามารถหลบหนีไปได้

³⁵ อ่านเพิ่มเติมได้จาก และอาหมัด ฟัดอี อัล ฟาตอนี (เขียน), นิอับดุลรากิบ สิริเมธากุล (แปล), ประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar Sejarah Patani) โครงการจัดตั้งสถาบันสุวรรณภูมิเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543.

³⁶ อ.บางนรา, ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน, พ.ศ. 2519 หน้า 67-68

³⁷ เป็นที่มาซึ่งเกิดว่าไม่สามารถหาเอกสารชั้นต้นของสยามที่ระบุถึงปีที่แน่นอนในการแบ่งปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง

³⁸ Marks, Tom.(1997). The British Acquisition of Siamess Malaya (1896-1909). Bangkok, White Lotus Co.Ltd.

เมืองไทรบุรีร่วมมือกับบรรดาหัวเมืองมลายู ต่อสู้กับสยามเป็นเวลาหลายปี และในปี พ.ศ. 2375 นี้เองที่ว่ากองทัพของปัตตานีร่วมกับกองทัพเจ้าเมืองไทรบุรี ร่วมกันต่อสู้ทัพของสยามและทัพเมืองไทรบุรี และปัตตานีพ่ายแพ้ มีบันทึกไว้ว่าเมื่อสยามตีปัตตานีจนแตกพ่ายและได้กวาดต้อนเชลยจากปัตตานีจำนวน 4,000 คน ไปยังกรุงเทพมหานคร³⁹

พ.ศ. 2385 ได้มีความพยายามจะแยกเมืองไทรบุรีออกเป็นเมืองเล็กเมืองน้อย เหมือนเมืองปัตตานีที่มีการแบ่งออกเป็น 7 หัวเมือง เพื่อให้อ่อนกำลังลงและจะได้ปกครองได้ง่ายขึ้น จนในที่สุดเพื่อไม่ให้มีการก่อกบฏขึ้นอีก สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้แบ่งเมืองไทรบุรีออกเป็น 4 หัวเมือง ได้แก่ ไทรบุรี สตูล ปะลิส กะบังปูลู

พ.ศ. 2438 เนื่องจากการเข้ามามีอำนาจของชาติตะวันตกเหนือดินแดนแถบนี้ตั้งแต่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 เรื่อยมาจนถึงสมัยของรัชกาลที่ 5 ต้องมีการวางรูปแบบการปกครองแบบใหม่ มีการกำหนด “แนวนโยบายการปฏิรูปการปกครอง ร.ศ. 114” ซึ่งกำหนดสิ่งที่จะต้องทำระยะแรก คือ ลดอำนาจของเจ้าเมืองลง⁴⁰ เพื่อที่จะกระชับอำนาจของรัฐบาล

ส่วนกลางเหนือประเทศราชมากขึ้น

พ.ศ. 2439 - 2444 รัชกาลที่ 5 เริ่มวางนโยบายลดอำนาจเจ้าเมือง จนถึง พ.ศ. 2441 พระยาสุชุมวินยนิต ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราชได้นำนโยบายการปฏิรูปแนวใหม่ไปใช้ในหัวเมืองทั้ง 7 คือ การยกเลิกการผูกขาดภาษี ยกเลิกระบบศาลเดิมให้เปลี่ยนเป็นระบบศาลเดียว มีตุลาการสยามร่วมพิจารณาคดีอย่างน้อยแห่งละ 1 คน โดยให้แต่งตั้งผู้รู้และเป็นที่นับถือทางศาสนาเป็นผู้พิพากษาในคดีมรดกและคดีระหว่างสามัคคีรยาซึ่งใช้กฎหมายทางศาสนา ส่วนคดีอาญาให้ใช้กฎหมายสยาม และในปีเดียวกันนั้นเองจากผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้เจ้าเมืองเดิมเกิดความไม่พอใจจนถึงขั้นไปร้องทุกข์ต่ออังกฤษและเสนอจะยกปัตตานีให้อยู่ในปกครองของอังกฤษ ทำให้สยามต้องออกกระเบียบปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เรียกว่า พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2442) พร้อมด้วยระเบียบการปกครองท้องที่เฉพาะของปัตตานีแบ่งเขตการปกครองเป็นเมือง อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน รัฐบาลที่กรุงเทพมีอำนาจเต็มที่ในการแต่งตั้งเจ้าเมือง ปลัดเมือง ยกกระบัตร และผู้ช่วยราชการ ลดอำนาจเจ้าเมืองลงอย่างเป็นทางการ มอบอำนาจสิทธิขาดให้แก่ข้าหลวงเทศาภิบาล

³⁹ อาหมัด พัดอี อัล ฟาตอนี (เขียน), นิอับดุลรากิบ ศิริเมอากุล (แปล), ประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar Sejarah Patani) โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543. น.54

⁴⁰ ขวลิย์ ณ ถาง, ประเทศราชของสยามในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541

พ.ศ. 2444 สยามออกข้อบังคับสำหรับปกครอง 7 หัวเมือง ร.ศ. 120 พร้อมกับแต่งตั้งตั้งกู้อับดุลกาเดร์ บินเต็งกูมาารุดดิน ซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวิชิตภักดี เมื่อ พ.ศ. 2442 เป็นเจ้าเมืองปัตตานี ข้าหลวงใหญ่ประจำบริเวณ 7 หัวเมือง คนแรกคือ พระยาศักดิ์เสนีย์ (หนา บุนนาค) ซึ่งต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาเดชานุชิต ต่อมาพระยาวิชิตภักดีได้สมคบกับพระยาเมืองระแงะ สายบุรี และรามัน ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษ ประจำสหพันธรัฐมลายูที่สิงคโปร์ว่า ประเทศไทยไม่ให้เป็นธรรม และข่มเหงรังแกชาวมุสลิม พร้อมทั้งได้ก่อความไม่สงบขึ้น รัชกาลที่ 5 จึงได้ทรงให้จับกุมถอดยศพระยาวิชิตภักดีไปจองจำอยู่ที่เมืองพิษณุโลกกำหนด 10 ปี แต่ได้รับการอภัยโทษ เมื่อปี พ.ศ. 2448 และได้เดินทางกลับปัตตานีในฐานะสามัญชน

พ.ศ. 2449 ในช่วงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นในท้องที่ต่างๆ ซึ่งมักจะมีผู้กล่าวว่า เบื้องหลังของเหตุการณ์เกิดจากการสนับสนุนของเจ้าเมืองเก่าที่เสียผลประโยชน์ หลังจากนั้นพระองค์จึงทรงให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ คิดหาวิธีการปกครองโดยรัฐบาลได้มีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการบริหารราชการใหม่ ด้วยการจัดตั้งมณฑลปัตตานีขึ้นในปี พ.ศ. 2449 และกำหนดนโยบายการปกครองบริเวณ 7 หัวเมือง ให้รัดกุมยิ่งขึ้นโดย

1. ออกระเบียบวิธีปฏิบัติการณ์ให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นและศาสนาที่แตกต่างกัน เช่น การนำกฎหมายอิสลามว่าด้วยเรื่องครอบครัวและมรดกมาใช้

2. คัดเลือกบุคคลากรที่จะส่งเข้ามาเป็นผู้บริหารกิจการจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ มีคุณธรรมสามารถเข้ากับประชาชนได้

3. เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา การคมนาคม การสาธารณสุข ให้ทัดเทียมกับหัวเมืองมลายูที่อังกฤษปกครองอยู่ เพื่อผลทางจิตวิทยา

4. เมืองใดที่ผู้ว่าราชการยังมีชีวิตอยู่ ก็คงไว้สภาพเป็นเมือง และเพิ่มเงินค่ายังชีพให้แก่ผู้ว่าราชการให้สูงขึ้นเมื่อผู้ว่าแก่กรรมลงก็รวมเมืองต่างๆ เป็น “จังหวัด” ในปี พ.ศ. 2459 รวมเป็น 4 จังหวัด ปัตตานี สายบุรี ยะลา นราธิวาส

พ.ศ. 2452 สยามสามารถแก้ปัญหาการคุกคามของอังกฤษได้สำเร็จ ด้วยการสละดินแดนบางส่วนของประเทศ คือ รัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานุเปอรลิส ให้กับอังกฤษ

พ.ศ. 2454 พระยาวิชิตภักดี ยื่นคำร้องขอรับเบี้ยหวัดย้อนหลัง แต่ไม่ได้รับการพิจารณา ต่อมาในปี พ.ศ. 2460 ก็ได้ยื่นเรื่องขอกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดินเดิม จำนวน 600 แปลง โดยอ้างว่าเป็นมรดกและศาลได้พิจารณายึดที่ดินดังกล่าวเข้าเป็นทรัพย์สินแผ่นดิน เพราะถือว่าเป็นกบฏ

จากสาเหตุนี้เองที่ได้สร้างความโกรธแค้นให้กับพระยาวิชิตภักดีเป็นอย่างมากถึงกับมีการวางแผนสังหารข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่แผนถูกเปิดเผยเสียก่อน พระยาวิชิตภักดีจึงหลบหนีไปอยู่ที่กัณฑ์ตัน และได้เริ่มก่อตั้งขบวนการสู้กับรัฐบาลนับตั้งแต่นั้น

พ.ศ. 2474 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 7 ได้ทรงให้ประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี ยุบสายบุรีลงเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นกับจังหวัดปัตตานี และระแงะเป็นอำเภอ ส่วนปัตตานีและยะลา มีฐานะเป็นจังหวัดเทียบเท่าจังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2475 การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยกลุ่มคณะราษฎรเป็นการสิ้นสุดของระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

พ.ศ. 2476 ภายหลังการเสียชีวิตของพระยาวิชิตภักดี เติ้งกูมามุดมะไฮยิดดิน บุตรชายคนที่ 7⁴¹ ก็ได้พยายามดำเนินการตามแนวความคิดของพระยาวิชิตภักดีต่อไปโดยได้ร่วมมือกับเติงกูอับลกาเดร์ และเติงกูยะลา นาเซร์ หรือนายอดุลย์ ณ สายบุรี แต่ได้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เสียก่อน เติ้งกูมะไฮยิดดิน จึงได้สมัครเข้าเป็นทหารในสังกัดกองทัพอังกฤษไปรบอยู่ที่อินเดียจนได้ยศพันโท ภายหลังได้ก่อตั้งขบวนการมุสลิมแห่งรัฐกัณฑ์ตัน เพื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น เมื่อสงครามโลกสงบลงก็ได้อาศัยขบวนการนี้ส่งความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมที่ตกค้างอยู่ในซาอุดีอาระเบียสมัยสงคราม และเมื่อกลับภูมิลำเนาก็ได้ขายไทยมุสลิมกลุ่มนี้เข้ามาเป็นสมาชิกของขบวนการอีกจำนวนมาก

พ.ศ. 2481 - 2485 เริ่มนโยบายรัฐนิยม โดยหลวงพิบูลสงคราม ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2482 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2485 รวม 12 ฉบับ โดยมีหลักการว่า “ประเทศไทยเพื่อชาติเชื้อไทย”⁴²

พ.ศ. 2484 - 2488 เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา จอมพล ป.พิบูลสงครามตัดสินใจร่วมเป็นพันธมิตรทางทหารกับญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดครองดินแดนส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลไทยจึงตัดสินใจลงนามทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ความร่วมมือกับญี่ปุ่นในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาที่ญี่ปุ่นจะยกดินแดนไทรบุรี กัณฑ์ตัน ตรังกานู และปะลิส ซึ่งเคยตกเป็นของอังกฤษคืนให้แก่ไทย และนำไปสู่การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485

พ.ศ. 2485 จัดตั้งสภากาชาดแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำให้มีผลกระทบถึงความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขึ้นทั่วประเทศ

พ.ศ. 2486 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477 ยกเลิกข้อยกเว้นเดิมสำหรับคนมลายูมุสลิม

พ.ศ. 2486 วันที่ 28 ตุลาคม 2486 ชาวมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี เลือกกอฎีขึ้นเพื่อตัดสินใจพิพาทของชาวมลายูมุสลิมโดยไม่เกี่ยวข้องกับศาลจังหวัดปัตตานี ส่วนชาวมลายูมุสลิมในบริเวณที่อยู่

⁴¹ บางหลักฐานอ้างว่าเป็นบุตรคนที่ 2

⁴² Ahmad Fathy Al FATANI แปลโดย นิธิอุตรากัน ศรีเมธากุล, หน้า 65

ติดกับชายแดนจะให้ภูกูที่อยู่ภายในบางรัฐของมาเลย์ ได้แก่ ไทรบุรี ปะลิส กลันตัน ตรังกานุ ตัดสินคดีพิพาททางศาสนาให้

พ.ศ. 2488 วันที่ 8 พฤษภาคม 2488 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 ปรับปรุงตำแหน่งทางศาสนาอิสลาม มีการสืบทอดตำแหน่งจุฬาราชมนตรี ซึ่งเป็นประมุขทางศาสนา (นายแหม่ม พรหมยงค์) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ระบุว่าปฏิบัติราชการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการที่จะทรงอุปถัมภ์ศาสนาอิสลาม (ในมาตรา 3) เกิดตำแหน่งใหม่คือกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และให้มีการฟื้นฟูตำแหน่งดาโต๊ะยุติธรรมขึ้น

พ.ศ. 2488 ขบวนการมุสลิมแห่งรัฐกลันตันของเต็งกูมะไฮยิดดิน ได้เปลี่ยนชื่อเป็นขบวนการรวมเผ่ามลายูที่ยิ่งใหญ่ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็นขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานีที่มีนโยบายแบ่งแยกดินแดนออกจากการปกครองของอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2489 รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ออกพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขต จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ใช้กฎหมายอิสลามวินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกของศาลชั้นต้น

พ.ศ. 2490 หะยีสุหลง เป็นตัวแทนของชาวมลายูมุสลิมยื่นคำขอ 7 ข้อต่อรัฐบาล พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2490

แต่ไม่ได้รับการตอบสนอง และเกิดการเผาหมู่บ้านราษฎรที่หมู่บ้านบาอุกาสาเผาทำให้ประชาชนไร้ที่อยู่อาศัย 29 ครอบครัว

ตุลาคม พ.ศ. 2490 ตนกูมะไฮยิดดิน เชิญนางสาวบาร์บารา วิททิงนัม โจนส์ ซึ่งเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์เตรทไทม์ในสิงคโปร์ เข้าไปทำข่าวที่จังหวัดปัตตานี เป็นเหตุให้ทางราชการอ้างว่าหะยีสุหลง พยายามชักชวนชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศและแจ้งเรื่องราวที่ไม่สมควรไปเผยแพร่ในต่างประเทศทำให้รัฐบาลเสื่อมเสียชื่อเสียง และได้จับกุมหะยีสุหลงและพวก ในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2491

เดือนเมษายน พ.ศ. 2491 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (ยุค 2) 26 - 27 เมษายน พ.ศ. 2491 เกิดจลาจลที่หมู่บ้านดุซงญอ จังหวัดนราธิวาส

พ.ศ. 2491 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 โดยลดฐานะของจุฬาราชมนตรี เป็นให้คำปรึกษาแก่กรรมการศาสนาในกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม

พ.ศ. 2495 ปล่อดัวหะยีสุหลงหลังจากถูกพิพากษาจำคุก ในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2497 หะยีสุหลง หายสาบสูญไปหลังจากตำรวจสันติบาลเรียกไปพบที่สงขลาพร้อมกับลูกชายคนโต

2. สภาพปัญหาที่ตกทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน⁴³

จะเห็นได้ว่าความยุ่งยากที่เกิดขึ้นใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (คือ ปัตตานี ยะลา สตูล และ นราธิวาส) ตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นเจ็ดหัวเมืองย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นปฏิกิริยาต่อต้านการที่ทางการกรุงเทพฯ ใช้ปกครองโดยตรง โดยมีความพยายามที่จะก่อกบฏขึ้นหลายครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2449 เป็นต้นมา แต่ละครั้งปรากฏว่าหัวหน้ามักเป็นเชื้อสายเจ้านายเก่าหรือมีตำแหน่งทางศาสนา เช่น การกบฏที่หมู่บ้านน้ำใส อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี เมื่อปี พ.ศ. 2465 เชื่อว่าผู้นำคนสำคัญก็คือตงกูฮับดุลกาเดร์ อดีตเจ้าเมืองปัตตานีกับพรรคพวก ซึ่งได้อพยพไปอยู่ที่โกตาบารูในรัฐกลันตัน ตั้งแต่ปี 2458 นั้นเอง

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความยุ่งยากในสี่จังหวัดภาคใต้มีมากขึ้น วันที่ 10 มกราคม 2491 หนะยิสูลอง (นายสุหลง บินฮับดุลกาเดร์ บินมุฮัมมัด อัล ฟาตานี) ซึ่งเป็นประธานกรรมการอิสลาม และผู้นำขบวนการลับของประชาชนเมืองปัตตานีถูกจับในข้อหาขุยก์ให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อแบ่งแยกดินแดน ดำรวจค้นพบจดหมายของเขาจำหน่ายถึง ตงกูมุไฮยิดดิน (บุตรชายคนเล็กของอดีตเจ้าเมืองปัตตานี ตงกูฮับดุลกาเดร์) ขอความช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิให้แก่ประชาชนมลายูในสี่จังหวัดภาคใต้ของไทย การจับครั้งนี้ได้รับการประท้วงจากชาวไทยมุสลิม

ในจังหวัดปัตตานี และได้จุดชนวนความไม่พอใจที่คุกรุ่นอยู่แล้ว เมื่อถูกกระพือจากนักการเมืองในมาเลเซีย จึงปะทุขึ้นเป็นการกบฏขึ้นที่ปัตตานีและนราธิวาสในเดือนกุมภาพันธ์ และเมษายนในปีนี้อาเภอมายอ จังหวัดปัตตานี และหมู่บ้านดุซงญอ อำเภอระแงะ ได้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างตำรวจกับชาวบ้านในถิ่นนั้น จนทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 30-100 คน และเป็นเหตุให้ชาวบ้านอพยพหนีเข้าเขตมาเลเซียเป็นจำนวน 2,000-6,000 คน

ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยจะสามารถปราบกบฏครั้งนี้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ได้เกิดความไม่สงบขึ้นอีก 2 ครั้ง ที่จังหวัดนราธิวาส และอีกครั้งในจังหวัดปัตตานี ในปีเดียวกัน จนรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉินในท้องถิ่นสี่จังหวัดนั้นโดยอ้างว่าเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นสภาพการณ์อันเลวร้ายในขณะนั้นได้ ถ้าหากพิจารณาดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2491 นี้อย่างถ่องแท้ก็จะพบว่า กบฏในท้องที่สองจังหวัดนั้นมีรากเหง้าที่ยังลึกไปไกล ความไม่พอใจก่อตัวขึ้นมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา และเหตุอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะจากความรู้สึกบีบคั้นอันเป็นผลมาจากนโยบายด้านวัฒนธรรมของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

⁴³ จรัญ มะลูลีม และคณะ. ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542

การกระทำของตำรวจไทยในครั้งนั้น ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งของจังหวัดนราธิวาส ยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อนายกรัฐมนตรี แต่ได้รับคำตอบอย่างไม่แยแส และเมื่อรัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์ ขึ้นมาแทนรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ส.ส. ผู้นั้นก็ได้มีจดหมายร้องเรียนไปอีก แต่มิได้รับคำตอบ ต่อมา ส.ส. ผู้นี้ (คือ นายอดุลย์ ณ สายบุรี หรือตนกูอับลยะลาบิน ตนกูอับลมุฏฎะลิบ) กับพรรคพวก 7 คน ก็ได้ยื่นคำร้องไปยังรัฐมนตรีกระทรวงอาณานิคมของอังกฤษร้องขอให้ “ชาติพันธมิตร” ช่วยเหลือและ “ปลดปล่อยเราให้พ้นจากเงื้อมมือของสยาม”

ในปี พ.ศ. 2499 ความไม่สงบได้เริ่มต้งเค้าขึ้นอีก ส่วนใหญ่เป็นผลของความขาดแคลนข้าว โดยมีการลักลอบค้าข้าวทางพรมแดนไทย - มลายา เรื่องที่ไม่พอใจกันมากคือ การปันส่วนข้าว ซึ่งข้าราชการที่เกี่ยวข้องถูกสงสัยว่านำข้าวที่จะปันส่วนให้ราษฎรทางชายแดนภาคใต้ไปขายในตลาดมืด ภาวะค่าครองชีพที่ถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และการจู่โจมของกองกำลังของข้าราชการในท้องถิ่นนั้นยังเพิ่มความไม่พอใจให้รุนแรงมากขึ้น

นอกจากนี้ต่อมา ะยะฮ์ฮุสซัน อับดุลกาเดร์ ก็ถูกจับอีกและหายสาบสูญไป มีเสียงร่ำลือว่าถูกฆ่า ถ่วงน้ำ ด้วยเหตุผลทางการเมืองทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างญาติมิตรของ ะยะฮ์ฮุสซัน กับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อมาก็ได้เกิดกบฏดุรงกูขึ้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดคือ วิฤตการณ์ความไม่สงบหรือความขัดแย้งในอดีตที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการในสายตาประชาชนมุสลิมท้องถิ่นโดยเฉพาะข้าราชการตำรวจและฝ่ายปกครอง ซึ่งแม้ว่าวิฤตการณ์ ครั้งนั้นจะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ความรู้สึกไม่พอใจและภาพลักษณ์ดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ในหมู่ชาวไทยมุสลิมทางภาคใต้เสมอ จนส่งผลให้ความไม่สงบเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 การก่อความไม่สงบในภาคใต้ก็ยังคงเป็นปฏิบัติการเชิงรัฐศาสตร์ที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระ ขณะที่รัฐบาลไทยกำลังมุ่งเน้นการเอาชนะการขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรง คู่ขนานกับการทำงานจิตวิทยามวลชน ทำให้เหตุการณ์วิฤตภาคใต้เริ่มสงบลงในช่วง พ.ศ. 2525 แต่ก็ยังเป็นเพียงช่วงสั้นๆ เท่านั้น

3. สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

ปัญหาความไม่สงบที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้ นับเป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนสูงสุดในบรรดาปัญหาความมั่นคงทั้งมวลของประเทศไทย หากหน่วยงานหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกภาคส่วน ยังไม่สำเหนียกและขาดความตระหนักต่อผลเสียหายร้ายแรงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ ประเทศไทยก็อาจถึงขั้นต้องเสียดินแดน และเอกราชในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปอย่างคาดไม่ถึงก็ได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความรุนแรงในขณะนี้ หากพิจารณาตามทฤษฎีการก่อการร้ายที่นิยามโดย โรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา⁴⁴ ก็ถือว่าเป็นความขัดแย้งระดับต่ำ ประเภทสงครามการก่อความไม่สงบ (Insurgency War) ที่เป็นการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลที่ปกครองประเทศกับขบวนการก่อความไม่สงบซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภายนอกเข้ามาก่อความรุนแรงในประเทศด้วย โดยดำเนินการโจมตีต่อจุดเปราะบาง ทั้งทางด้านการเมือง สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การทหาร และประชาชนของฝ่ายรัฐบาล เพื่อล้มล้างอำนาจรัฐ สงครามดังกล่าวนี้ แตกต่างจากการก่อความไม่สงบธรรมดาตรงที่มีระดับความรุนแรงคุกคามต่อเจ้าหน้าที่รัฐมากกว่า และมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมพื้นที่ด้วย

จากผลการศึกษารายงานการวิจัยและรายงานการศึกษาปัญหาของคณะทำงานต่างๆ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงเกี่ยวกับสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้ทราบว่า ปัญหาที่ดำรงอยู่นั้นมีหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการเมืองการปกครอง การศึกษา การต่างประเทศ เศรษฐกิจ ยาเสพติด อิทธิพลท้องถิ่น การแย่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายและโครงการต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การขัดแย้งกันเองของ

เจ้าหน้าที่รัฐ การค้าของเถื่อน การประทุพผิมชอบในวงราชการ การเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐของ ขบวนการแบ่งแยกดินแดน การไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปัญหาทางด้านสังคม จิตวิทยา กระแสการเมืองระดับสากล ที่ส่งผลสะท้อนต่อเจตคติของประชาชนบางกลุ่มในประเทศ เช่น การปฏิวัติอิสลาม การปฏิเสศโลกาภิวัตน์ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ปัตตานี ผลพวงจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐในอดีต ความต้องการปกป้องอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมลายู ตลอดจนความผิดพลาดเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ตัดสินใจยุบเลิกหน่วยงานสำคัญที่ยังจำเป็นต่อการกิจด้านความมั่นคง อันได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ 43 (พตท. 43) และเขตการศึกษา 2 แม้ผลการศึกษจะพบว่า มีปัญหาหลายประการทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนยากที่จะสังเกตแยกแยะได้ว่า อะไรเป็นปัญหาหลักที่มีอิทธิพลต่อปัญหาอื่นๆ

แต่เมื่อกำหนดให้สถานการณ์ความไม่สงบเป็นโจทย์ แล้วหาคำตอบว่า อะไรคือปัญหาใจกลางของสถานการณ์ การค้นหาคำตอบดังกล่าว ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องมีความคิด จิตใจที่เป็นกลาง ศึกษาพิจารณาปรากฏการณ์ และหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างรอบคอบ ไม่น้อมเอียงไปกับความรู้สึก และประสบการณ์เดิมใดๆ ของตน ผู้ศึกษาจึงค่อยๆ มองเห็นภาพความจริงของสถานการณ์ความไม่สงบอย่างชัดเจนได้

⁴⁴ กองทัพบกสหรัฐ (FM 100-20 Military Operation in Low Intensity Conflict, 7 March, 1987 อ้างถึงใน น.ส. 100-20 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก : 1-2, 1-4)

โดยอาศัยหลักการพิจารณาข้อมูล รายงานการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรายงานการสอบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ภาคสนาม จากคำให้การของประชาชน ผู้ประสบเหตุรุนแรงโดยตรง ตลอดจนคำรับสารภาพของสมาชิกกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ถูกจับกุม และกลับไปให้ออกมารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ผู้ก่อความไม่สงบที่แท้จริงขณะนี้คือขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ ฉะนั้น คำตอบต่อโจทย์ข้างต้นคือขบวนการแบ่งแยกดินแดนเป็นปัญหาใจกลางของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนปัญหาอื่นๆ เป็นเพียงปัจจัยรองและปัจจัยเสริมของปัญหาการเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดนเท่านั้น

บทที่ 4

กลุ่มก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. กลุ่มที่ก่อความไม่สงบที่สำคัญ

ดังได้กล่าวแล้วว่า กลุ่มก่อสงครามการก่อความไม่สงบที่แท้จริง คือ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ โดยมีกลุ่มอื่นๆ เป็นพันธมิตร ดังนี้

1) กลุ่มกัมปาร์ (GAMPER : The Gabungan Malaya Pattani Raya) ก่อตั้งเมื่อ 9 ตุลาคม 2491 เป็นกลุ่มจัดตั้งแรกของชาวมลายูปัตตานี

2) กลุ่มบี.อาร์.เอ็น (B.R.N. : The Barisan Revolusri Nationnal) ก่อตั้งเมื่อ 13 มีนาคม 2503 ซึ่งต่อมาได้แยกเป็น 3 กลุ่มย่อยๆ คือ

(1) กลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เน้นบทบาททางการเมืองและการทหาร

(2) กลุ่ม B.R.N. Congress เน้นเฉพาะบทบาทด้านการทหาร

(3) กลุ่ม B.R.N. Ulama เน้นบทบาทด้านศาสนา และสังคม

3) กลุ่มพูโล (PULO : Pattani United Liberation Organization) ก่อตั้งเมื่อ 22 มกราคม 2511

4) กลุ่ม บี.เอ็น.พี.พี (BNPP : The Barisan National Pemberbasan Pattani) ก่อตั้งเมื่อปี 2502

5) กลุ่ม จี.เอ็ม.ไอ.พี (GMIP : The Gerakan Mujahideen Islam Pattani) ก่อตั้งเมื่อ 16 กันยายน 2528

6) กลุ่ม เบอ์ซาตู (BERSATU : The United Front for The Independence of Pattani) ก่อตั้งเมื่อ 31 สิงหาคม 2532

ปัจจุบัน กลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนที่มีระบบจัดตั้งเข้มแข็งที่สุดทั้งด้านการเมืองและการทหาร ส่วนกลุ่มเบอ์ซาตูเป็นกลุ่มที่มีบทบาทชี้นำการเมืองแก่กลุ่มต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำกลุ่มเป็นนักวิชาการอาวุโสที่มีภูมิรู้ทางทฤษฎี เป็นที่ยอมรับมากกว่าผู้นำคนอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2. อุดมการณ์ของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มเบอ์ซาตู (ดร.วันคาเดร์ เจ๊ะมัน) ทำให้พอจะประเมินได้ว่า อุดมการณ์ของขบวนการก่อความไม่สงบ คือ การต่อสู้เพื่อสร้างสังคมใหม่ที่มีชนชั้นปกครองเป็นชาวมลายูมุสลิมเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นรัฐอิสลาม พื้นฟูรัฐปาตานีที่มีเอกราชอธิปไตยของตนเองขึ้นมาใหม่ให้ยิ่งใหญ่รุ่งเรืองเช่นในอดีตกาล

3. ยุทธศาสตร์การต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยวิธีเดียวกับการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงอุดมการณ์ของกลุ่มก่อความไม่สงบ ทำให้เรามองเห็นภาพยุทธศาสตร์การต่อสู้ของพวกเขาได้ว่า เขาเลือกใช้ยุทธศาสตร์การต่อสู้ทุกรูปแบบทุกแนวรบอย่างยืดหยุ่นพลิกแพลง เช่น การสร้างความสับสนและความน่าสะพรึงกลัวขึ้นในพื้นที่ บ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐใช้การต่อสู้ด้วยอาวุธเป็นรูปแบบหลักเพื่อประกันและยกระดับให้กับการต่อสู้รูปแบบอื่นๆ ช่วงชิงพลังสนับสนุนทางสากลจากโลกมุสลิม และประชาชาติต่างๆ เพื่อสถาปนารัฐอิสลามปาตานีที่มีเอกราชและอธิปไตยขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การต่อสู้ของกลุ่มก่อความไม่สงบนั้นมีหลายมิติและอาจจะมีรูปแบบที่หลากหลาย ดังนี้

1) มิติด้านการเมืองการปกครอง

ผู้ก่อการได้ใช้ความพยายามในการชี้นำทางความคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ควบคู่ไปกับอุดมคติตามหลักศาสนาเป็นฐานโฆษณาชวนเชื่อซึ่งง่ายต่อการคล้อยตาม เนื่องจากต้นทุนทางจิตวิญญาณความศรัทธาในศาสนาอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในจิตใจของมวลชนโดยกระบวนการทางการเมืองดังกล่าว ได้แก่ การปลุกกระแสความเจ็บแค้นในประวัติศาสตร์และตอกย้ำความเชื่อที่ว่าชนชาติมลายูเคยมีรัฐที่มีเอกราชและอธิปไตยของตนเอง ในนาม “นครรัฐปาตานี” หรือ “ปาตานีดารุสสลาม” แต่ถูกรัฐไทย (สยามในอดีต) รุกรานครอบครองและยกเลิกไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของไทยในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งโครงสร้างการปกครองทับซ้อนโครงสร้างระบบราชการไทย โดยในระดับหมู่บ้านใช้ชื่อว่า อาเยาะห์ ระดับตำบล ชื่อ ลีการัน ระดับอำเภอ ชื่อ แดอาเราะห์ ระดับจังหวัด ชื่อ วิลายะห์ และระดับภาค ชื่อว่า กัส

ประเด็นสำคัญในมิตินี้ คือ การปลุกกระแสชาตินิยมทางเชื้อชาติ ชี้นำว่ารัฐปาตานีในอดีต เป็นรัฐอิสลาม แต่ถูกทำลายโดยสยาม ซึ่งก็คือไทยในปัจจุบัน และมีความชอบธรรมที่จะก่อสงครามศักดิ์สิทธิ์หรือทำญิฮาด เพื่อกอบกู้ความมีเอกราช และอธิปไตยของอาณาจักรปาตานีดารุสสลามที่เป็นรัฐอิสลามกลับคืนมา

2) มิติด้านประวัติศาสตร์

ผู้ก่อการได้ใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการฉายภาพการต่อสู้ การยึดครอง และการจัดระเบียบสังคมที่ดำเนินการโดยราชอาณาจักรสยามในอดีตต่อเนื่องมาถึงรัฐบาลไทยในปัจจุบัน ซึ่งล้วนแต่เป็นความพยายามที่จะให้ชาวมลายูลืมประวัติศาสตร์ชนชาติของตนเอง และหันมายอมรับความเป็นไทยอยู่ในระบบและระเบียบของสังคมใหญ่ คือประเทศไทยให้ได้ ทั้งนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นจากความพยายามที่จะรื้อฟื้นเรื่องราวในอดีตของปัตตานีเข้าสู่วงวิชาการ โดยการจัดทำหนังสือ หรือเอกสารต่างๆ เพื่อให้ปรากฏเป็นหลักฐาน และให้ข้อมูลที่ว่าปัตตานีเคยมีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง เคยมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการโดยสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นสำคัญในมิตินี้ คือ การปลุกกระแสสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่พยายามให้เห็นว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธเป็นผู้รุกราน เป็นชนชั้นปกครองที่ไม่เคยมีความจริงใจ เข้ากันไม่ได้กับชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ จำเป็นที่ชาวมลายูจะต้องต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอิสระ มีประเทศและสังคมเป็นของตนเองเหมือนเช่นในอดีต

3) มิติด้านทางเศรษฐกิจ

ผู้ก่อการนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้วางระบบการระดมปัจจัยสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจและงบประมาณไว้อย่างหลากหลาย และสลับซับซ้อนผ่านแนวร่วมและองค์กรสนับสนุนต่างๆ ทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย ปรากฏการณ์ความเคลื่อนไหวดังกล่าวมีให้เห็นพอสังเขป ดังนี้

(1) การจัดตั้งองค์การการกุศลในรูปแบบมูลนิธิ โดยอ้างว่าเพื่อสนับสนุนกิจการทางด้านศาสนาและการศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งก็ได้ทำเช่นนั้นจริงๆ แต่บางส่วนก็สนับสนุนกิจกรรมการจัดตั้งองค์กรอย่างซ่อนเร้น ซึมลึกค่อยเป็นค่อยไป การหารายได้ผ่านมูลนิธิดังกล่าวยังสามารถรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนทั้งในและต่างประเทศได้ตลอดมา

(2) การจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจแบบสหกรณ์ การจัดตั้งรูปแบบนี้นอกจากจะสามารถหารายได้จากธุรกิจประเภทต่างๆ แล้วก็ยังสามารถสร้างเครือข่ายทางการเมือง และสังคมได้อย่างมั่นคง ยั่งยืนในระยะยาวได้อีกด้วย

(3) การระดมขอบริจาคจากมวลชน ของ ขบวนการโดยตรง แม้บางคนจะไม่เห็นด้วย แต่ด้วย

ภาวะจำยอมก็จำต้องร่วมสนับสนุนเพื่อความอยู่รอด

(4) การเปิดร้านอาหารในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นรูปแบบการหารายได้ที่ประสบความสำเร็จมากรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากรสชาติอาหารฝีมือคนไทยเป็นที่นิยมของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซียและอินโดนีเซีย ทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท

4) มิติด้านความเชื่อ

ผู้ก่อการได้เลือกแนวรบที่อิงแอบความเชื่อความศรัทธาทางศาสนา เป็นที่มั่นทางจิตวิญญาณ ซึ่งหากผู้ก่อการสามารถปลุกกระดมให้มวลชนลุกขึ้นมาร่วมต่อสู้ได้ จะด้วยกลยุทธ์ใดก็ตาม นั่นคือกองทัพประชาชนที่อยากจะเอาชนะได้เกิดขึ้นแล้วเช่นเดียวกับช่วงสงครามปฏิวัติของจีนที่เหมาเจ๋อตงได้ปลุกกระดมชาวนาขึ้นมาเป็นกองทัพปลดแอกประชาชนที่สามารถเอาชนะกองทัพประจำการของรัฐบาลเจียงไคเช็คได้นั่นเอง

ความพยายามของผู้ก่อการดังกล่าว สามารถมองเห็นร่องรอยบางอย่างได้ดังนี้

(1) การใช้ครูสอนศาสนา เป็นแกนนำทำงานด้านการเมืองและการทหาร เนื่องจากทราบดีว่า บุคลากรดังกล่าวมีลูกศิษย์ ผู้ศรัทธามากมาย พร้อมเชื่อฟังทุกอย่างที่ถูกชี้นำ

(2) การใช้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เป็นที่บ่มเพาะทางความคิดและอุดมการณ์ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่รัฐให้เกียรติในฐานะเป็นสถานที่สำคัญทางการศึกษาและศาสนา จึงไม่ค่อยตรวจสอบอย่างจริงจังทั้งบุคลากร และกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน

(3) การใช้บทบัญญัติทางศาสนา: มาเป็นพื้นฐานในการชี้นำแนวความคิด โดยยกเอาบางบทบางตอนในอัลกุรอานมาอ้างอิงรองรับแนวความคิด และการปฏิบัติของสมาชิกในขบวนการ ประเด็นนี้เห็นได้ชัดจากเอกสารที่ชื่อภาษาไทยว่า การต่อสู้ที่ปัตตานี (เบอร์วิจัยด ตี ปัตตานี)

5) มิติด้านการศึกษา

การต่อสู้ด้านนี้ผู้ก่อความไม่สงบได้ใช้เงื่อนไขทางจิตวิทยา และความต้องการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมลายูซึ่งนำไปสู่ประชาชนเข้าใจว่าการเรียนภาษาไทย หรือการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของสังคมต่างวัฒนธรรม เป็นการท่างเห็นศาสนา และเสี่ยงต่อการถูกผสมกลมกลืน จนความเป็นมลายูมุสลิมจางหายไป

ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวสังเกตเห็นได้จากความพยายามที่ต้องการให้เยาวชนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานีในอดีตในแง่มุมที่สนับสนุนแนวคิดของผู้ก่อความไม่สงบ คือ การฉายภาพให้เห็นความโหดร้ายของจักรพรรดินิยมสยามที่เข้ามาครอบครองอาณาจักรปัตตานี โดยปลุกความสำนึกให้เชื่อว่าการอยู่ภายใต้การปกครองของไทย คือต้นตอแห่งความลำหลัง และการไม่ได้รับความยุติธรรมของชาวมลายูมุสลิม

ตลอดจนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ผิดๆ เกี่ยวกับการหวงแหนและรักษาอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันระหว่างประชาชนในสังคมที่มีความหลากหลาย

ด้วยเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนความแตกต่างให้กลายเป็นความแปลกแยก เพื่อเป็นพื้นฐานในการแยกคนแยกสังคม ต่อไปในอนาคต

6) มิติด้านสังคม และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์การต่อสู้ในมิติสังคมและวัฒนธรรมนี้ผู้ก่อความไม่สงบได้ใช้กลยุทธ์อย่างชาญฉลาดในการนำจุดอ่อนจุดแข็งมาปรับใช้เพื่อขยายแนวร่วม และเผยแพร่อุดมการณ์ทั้งทางสังคม และในเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

(1) ในมิติทางสังคมได้ใช้จุดแข็งการสื่อสารทางตรงมาใช้ประโยชน์ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อในมัสยิดเวลาละหมาด การปล่อยข่าวในร้านค้ากาแฟ หรือการติดต่อสื่อสารกัน โดยใช้เงื่อนไขจัดงานแข่งขันกตตลอดถึงการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ

(2) ในมิติทางวัฒนธรรมได้พยายามรณรงค์ให้ใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารเพียงภาษาเดียว พยายามให้เปลี่ยนชื่อบุคคล สถานที่ หรือแม้แต่ป้ายชื่อตำบล หมู่บ้าน ป้ายจราจร หรือป้ายทางหลวงก็พยายามให้ใช้เป็นภาษามลายู การละเล่นพื้นเมืองที่เคยเป็นสิ่งบันเทิงเริงรมย์ ได้มีการรณรงค์ให้เลิกโดยอ้างว่าผิดบทบัญญัติทางศาสนา การต่อสู้ในมิติวัฒนธรรม มักจะแฝงเร้นไว้ด้วยข้ออ้างของหลักศาสนา

นอกจากยุทธศาสตร์ทั่วไปดังกล่าวมาแล้วต่อไปนี้เป็น การนำเสนอยุทธวิธีเฉพาะด้านทั้งด้านการเมืองและการทหาร ดังนี้

4. ยุทธวิธีการต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ยุทธวิธีด้านการเมือง

1) จัดตั้งองค์กรเพื่อต่อสู้กับชาติรัฐปัตตานี ประกอบด้วย กลุ่มจัดตั้งต่างๆ กลุ่มเบอร์ชาตูเป็นองค์กรชั้นนำสูงสุด มีบทบาทในทางปฏิบัติ โดยการประสานกับกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate และกลุ่ม Ulama ในรูปแบบของสภาองค์กรนำ D.P.P. Dewan Pimpinan Parti

2) สภาองค์กรนำ ประกอบด้วย ฝ่ายต่างๆ 7 ฝ่าย คือฝ่ายต่างประเทศ ฝ่ายทหาร ฝ่ายเยาวชน ฝ่ายเศรษฐกิจ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา และฝ่ายการปกครอง ตั้งแต่ระดับมณฑลไปจนถึงระดับกลุ่มในหมู่บ้าน

3) กำหนดขั้นตอนการต่อสู้หรือเรียกว่าบันไดแห่งความสำเร็จ 7 ขั้น คือ ขั้นสร้างจิตสำนึก ขั้นจัดตั้งมวลชน ขั้นจัดตั้งองค์กรทางการเมือง ขั้นจัดตั้งองค์กรทางการเมือง ขั้นปลูกฝังอุดมการณ์ ขั้นเตรียมความพร้อม และขั้นสุดท้ายคือขั้นลุกฮือขึ้นก่อการปฏิวัติและสถาปนารัฐปัตตานี

4) ใช้วิธีการสร้างความสับสน ทั้งในด้านอุดมการณ์ ด้านยุทธศาสตร์ และด้านยุทธวิธี เพื่อให้หน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐถึงเล จับทางไม่ถูก และตามไม่ทันกับความอ่อนตัวในระดับยุทธวิธีการต่อสู้ของฝ่ายก่อความไม่สงบ

5) การสร้างความเข้าใจผิดแก่มวลชนที่เป็นกลาง และรักความเป็นธรรม เช่น การใส่ร้าย

ป้ายสีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ช้อบเร้นอำพรางผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง อำพรางเจตนาและเป้าหมายที่ชัดเจนของตน สร้างกลไกต่อต้านข่าวกรอง เพื่อให้สังคมเข้าใจว่า การทำร้ายผู้บริสุทธิ์เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

6) ทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในสังคมทั่วไป โดยการก่อภัยของต่อบุคคลและข้าราชการที่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจรัฐ และต่อชาวมุสลิมที่เป็นเจ้าหน้าที่ และร่วมมือกับรัฐ เช่น การฆ่าแล้วเผา ตัดศีรษะศพ การฆ่าล้างครว และปฏิบัติการในรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ

7) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มวลชนเคียดแค้นโดยชี้ให้เห็นว่ากลไกของรัฐไทยเป็นศัตรู มีแต่การดูถูกเหยียดหยามชาวมลายูมุสลิม ละเมิดหลักศาสนา และไม่มีความจริงใจ

8) โฆษณาปลุกระดมทางการเมือง โดยอ้างอิงประเด็นทางศาสนา ช่วงชิงการหนุนช่วยจากองค์กรมุสลิมโลก องค์กรสิทธิมนุษยชน และองค์กรสหประชาชาติ เพื่อแทรกแซงต่อรองกับรัฐไทย และหวังให้นำไปสู่การลงประชามติสถาปนารัฐปาตานี

9) ขับไล่คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ในพื้นที่มีเฉพาะคนเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม กำหนดเป้าหมายให้มีเอกลักษณ์จำเพาะที่สามารถอ้างถึงความจำเป็นของการมีรัฐใหม่ที่มีทุกๆ อย่างแตกต่างจากลักษณะพหุสังคมของรัฐไทย

4.2 ยุทธวิธีด้านการทหาร

1) จัดตั้งกองกำลังติดอาวุธ หรือกองทหาร โดยยึดหลักนิยมของการจัดตั้งหน่วยทหารขนาดเล็ก (RUNDA KUMPUVAN KOCIL) ที่มีกลุ่มเล็กๆ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักรบ (หน่วยคอมมานโด และหน่วย RKK) และกลุ่มทหารบ้าน (หน่วยตรงแนวหรือกลุ่มช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร)

2) การจัดวางกำลังจะกระจายครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ทั้งยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ประกอบด้วย หน่วยเผชิญหน้าประมาณ 300-500 คน หน่วยสนับสนุน 3,000-5,000 คน และกลุ่มมวลชนที่พร้อมพัฒนาเป็นหน่วยติดอาวุธ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวยอีกประมาณ 13,000-15,000 คน

3) พัฒนากองกำลังให้เป็นทหารอาชีพที่มีขีดความสามารถด้านการรบ ระดับทหารประจำการ เลือกเฟ้นบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นเข้ารับการฝึกหลักสูตรคอมมานโดเทียบเท่าหน่วยรบพิเศษของรัฐบาล

4) อำพรางปฏิบัติการทางทหาร โดยใช้รูปแบบให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นการกระทำของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ

5) การปฏิบัติจะไม่จำกัดระดับความสยดสยอง เนื่องจากต้องการให้เป้าหมายหวาดกลัวและอพยพหลบหนีออกจากพื้นที่ให้มากที่สุด

6) การปฏิบัติการทางทหารมีเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง คือ การตัดขาดความร่วมมือที่ประชาชนมีต่อเจ้าหน้าที่รัฐในทุกกรณี และมีเป้าหมายในการโค่นเดียวเจ้าหน้าที่รัฐเปรียบได้กับการแยกปลาออกจากน้ำ

7) ผลักดันให้เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างเชื้อชาติ และศาสนา โดยเฉพาะระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

8) รูปแบบการก่อเหตุ และสร้างความสยดสยองเท่าที่ประมวลได้ มีดังนี้

- โจมตีฐานปฏิบัติการของตำรวจ และทหาร
- โจมตีที่ว่าการอำเภอและสถานีตำรวจ
- วางระเบิด สถานที่ราชการ สถานบันเทิง และจุดพักพลของเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร
- ใช้มีด ดาบ ฟันประชาชน
- ตัดศีรษะศพ
- ประกบยิงด้วยปืน
- ฆ่าแล้วเผา
- ส่งจดหมาย และโทรศัพท์ข่มขู่
- ทิ้งจดหมายเปิดผนึกปลุกระดมให้ต่อต้านอำนาจรัฐ
- ตัดทำลายสวนผลไม้ และสวนยางพารา
- เผาที่พักรบ้านเรือนของประชาชน
- ยิงกราดเข้าไปในร้านค้า
- เผาโรงเรียน และสถานที่ราชการ
- เผาล้อย่างบนถนน
- โคนต้นไม้ขวางถนน
- โรยตะปูเรือใบ
- พิมพ์ข้อความข่มขู่ให้ร้ายทาง Internet
- เขียนใบปลิวภาพล้อ และข้อความเสียดสีรัฐบาล
- ยิงใส่รถยนต์ และขบวนรถไฟ
- ราดน้ำมันเครื่องบนถนน

- บุกร้างครุถึงห้องเรียน
- ชุมนุมเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ตำรวจทหาร
- เผาไร่นา
- ทุบทำลายร้านค้าในพื้นที่ลักษณะพลีชีพ
- แต่งกายเลียนแบบสตรีมาเจ้าหน้าที่
- ก่อเหตุร้ายด้วยการแต่งกายคล้าย ตำรวจ ทหาร แล้วป้ายสีว่าเจ้าหน้าที่รัฐเป็นคนทำ
- ฝังระเบิดใต้ผิวถนน จุดระเบิดเมื่อรถเจ้าหน้าที่เข้าสู่พื้นที่สังหาร จากนั้นหน่วยกำลังก็ออกมายิงซ้ำจนผู้บาดเจ็บเสียชีวิต
- ถอนหมุดยึดตรารถไฟ ให้รถไฟตกวง
- พยายามทำลายศาสนสถาน
- ถอดสกรูเสาไฟฟ้าแรงสูงริมถนน

5. สถานภาพทางสังคมของขบวนการก่อความไม่สงบ

5.1 ในมุมมองประชาชนและสังคมในประเทศ

1) ในความรู้สึกนึกคิดของคนไทยเชื้อสายมลายูมุสลิม โดยทั่วไปจะรู้สึกว่า กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบคือกลุ่มบุคคลที่ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ทางอัตลักษณ์ของชาวมลายูเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งในกลุ่มนี้ก็ยิ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มที่หนึ่ง เชื่อว่าผู้ก่อความไม่สงบไม่มีอยู่จริงเป็นเพียงกลุ่มบุคคลที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐกล่าวหาโดยความผิดให้ไม่ได้ปฏิบัติการก่อการร้ายอย่างที่เห็นข่าว

กลุ่มที่สอง เชื่อว่าแม้ผู้ก่อความไม่สงบจะมีตัวตนจริง แต่ก็ไม่มีทางบรรลุความสำเร็จได้ เพราะปัจจัยที่เอื้อให้เป็นไปได้มีไม่เพียงพอ

กลุ่มที่สาม เชื่อว่าการก่อสงครามความไม่สงบครั้งนี้เป็นการก่อกบฏ ลูกชั้นผู้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาวมลายูมุสลิม เพื่อปลดแอกออกจากการปกครองของรัฐไทย และมั่นใจในความสำเร็จถึงร้อยเปอร์เซ็นต์

2) ในความรู้สึกของนักเคลื่อนไหวในองค์กรพัฒนาเอกชน และนักสิทธิมนุษยชนบางส่วนมองว่า เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้สร้างสถานการณ์ที่เลวร้ายขึ้นเอง เพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้องแล้วใส่ร้ายป้ายสีประชาชน ขบวนการแบ่งแยกดินแดนไม่มีจริง เป็นเพียงมายาภาพที่เจ้าหน้าที่รัฐสร้างขึ้นเท่านั้น

3) ในความรู้สึกของคนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่นับถือศาสนาพุทธจะรู้สึกว่ากลุ่มก่อความไม่สงบเป็นพวกก่อการร้ายที่มุ่งต่อสู้แบ่งแยกดินแดนเพื่อตั้งรัฐปัตตานีจริง แต่ไม่เกี่ยวกับคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาอิสลาม เป็นเพียงการนำเอาคำสอนทางศาสนาอ้าง เพื่อใช้ความศรัทธาในศาสนาของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง

จึงสามารถกล่าวได้ว่า สถานภาพทางสังคมของกลุ่มก่อความไม่สงบในความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ในประเทศ ยังเป็นเพียงกลุ่มก่อการร้ายที่มีความคิดสุดโต่ง นิยมการต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรงและไร้ศีลธรรมเท่านั้น

5.2 ในมุมมองของประชาคมโลก

1) ในสายตาของประชาชาติมุสลิมทั่วโลก ได้เริ่มให้ความสนใจกับสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เนื่องจากเหตุร้ายได้เกิดต่อเนื่องมากกว่า 4 ปี และไม่มีสัญญาณใดที่บ่งชี้ว่าจะยุติลงโดยเร็ว ตรงกันข้ามกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น

2) ในสายตาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ในแถบอาเซียนก็เริ่มวิตกกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ของไทย เพราะมีสัญญาณบางอย่างชี้ว่าจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์บางประการของตนในระยะยาว

3) ในสายตาของชาตินิยมอาณานิคมตะวันตก โดยเฉพาะประเทศที่เป็นพันธมิตรกับประเทศไทย เริ่มมีความเชื่อว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยกำลังจะกลายเป็นแหล่งปฏิบัติการก่อการร้ายของสมาชิกองค์กรก่อการร้ายระดับโลก อย่างอัลกออิดะห์ และเจมาร์อิสลามียาร์ (JI)

สรุปว่า ในสายตาของสังคมนานาชาติ สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มถูกจับตามองเป็นด้านลบมากขึ้น จากที่เคยเชื่อว่าเป็นเพียงปัญหาภายในของไทย ความเชื่อนี้กำลังเปลี่ยนไปเป็นว่า มีกองกำลังก่อการร้ายระดับโลก เข้ามาร่วมต่อสู้ให้กับขบวนการแบ่งแยกดินแดนในไทยเพิ่มมากขึ้น

6. บทบาทของขบวนการก่อความไม่สงบในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

6.1 สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันกลุ่มก่อความไม่สงบ สามารถดำเนินการขยายบทบาทการก่อการร้ายจนบรรลุ

เป้าหมายต่างๆ ดังนี้

1) จัดตั้งองค์กรการต่อสู้ที่แข็งแกร่งขึ้นได้ ทั้งด้านการเมือง และการทหาร

2) การสร้างความสับสน หลงประเด็นแก่ฝ่ายงานความมั่นคงของรัฐไทย จนกลไกอำนาจรัฐที่เคยแข็งแกร่งกลายสภาพเป็นองค์กรที่อ่อนแอ สูญเสียการเป็นฝ่ายริเริ่มไปอย่างไม่น่าจะเป็นไปได้

3) สร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว สยดสยองให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ที่ปฏิบัติการจนประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ข้าราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไปต้องอพยพหลบหนีออกจากพื้นที่เป็นจำนวนมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

4) สภาพการต่อสู้ที่ฝ่ายรัฐสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินมากมายมหาศาลอย่างเทียบสัดส่วนกันไม่ได้กับความสูญเสียของฝ่ายก่อความไม่สงบ

5) การสะสมชัยชนะทางยุทธวิธีได้ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่กลุ่มก่อความไม่สงบเชื่อว่า เป็นการยกระดับความเหี้ยมโหดด้านขวัญและกำลังใจแก่กำลังพล และการประสมชัยชนะทางยุทธวิธีได้อย่างสม่ำเสมอ คือ หนทางได้ชัยชนะในทางยุทธศาสตร์ในอนาคต

6.2 แนวโน้มในอนาคต

หากศึกษาจากปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบวิธีคิด นโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และความมุ่งมั่นในทางปฏิบัติ ระหว่างฝ่ายรัฐกับฝ่ายก่อความไม่สงบด้วยความเป็นกลางแล้ว ก็สามารถเห็นแนวโน้มที่พอจะเชื่อได้ว่าบทบาทของขบวนการก่อความไม่สงบจะทวีความสำคัญ และยกระดับมากขึ้นทั้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับชาติและระดับสากล

บทที่ 5

วิเคราะห์บทบาทและแนวทางการแก้ไขปัญหของรัฐบาลไทย

1. องค์กรที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญห การก่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
- กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

2. บทบาทรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญห ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 - ปัจจุบัน

การแก้ไขปัญหความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น รัฐบาลนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันต่างพยายามดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง แตกต่างกันไปตามยุคสมัย ขึ้นอยู่กับว่าความไม่สงบจะมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด ความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าว สรุปเฉพาะห้วงเวลาและประเด็นสำคัญๆ ได้ดังนี้

2.1 ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พ.ศ. 1892 (สุโขทัย) - พ.ศ. 2328 (รัตนโกสินทร์) ยังไม่มีร่องรอยของทิศทางประเด็นการแก้ปัญห เนื่องจาก

ช่วงเวลาดังกล่าว ปัตตานียังไม่เป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทยโดยสมบูรณ์ยังมีสงครามรบพุ่งและการประกาศเอกราชของปัตตานี สลับกับการยึดครองปัตตานีของราชอาณาจักรไทย

2.2 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ได้โปรดเกล้าให้แบ่งเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง โดยแต่ละเมืองจะมีพระยาเมืองเป็นผู้ปกครองทุกเมือง ให้คนมุสลิมเป็นพระยาเมือง ทั้ง 7 หัวเมือง ขึ้นตรงต่อเมืองสงขลา ซึ่งเป็นเมืองเอก ยุคนี้นับว่าเป็นการริเริ่มการแก้ปัญหด้วยนโยบายแบ่งแยกแล้วปกครองเป็นครั้งแรก และต่อมาสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2374) เมืองไทรบุรีก็ยกบฏอีก 2 ครั้ง แต่ก็สามารถยุติสถานการณ์ลงได้และเหตุการณ์สงบเรียบร้อยตลอดสมัยรัชกาลที่ 4

2.3 สมัยรัชการที่ 5 (พ.ศ. 2440) ได้ทรงปรับปรุงระบบการปกครองขึ้นใหม่โดยออกกฎหมายเป็น พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 และมีกฎหมายออกใช้บังคับสำหรับการปกครองหัวเมืองทั้ง 7 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เรียกว่า ขอบบังคับสำหรับ 7 หัวเมือง ร.ศ. 120 ต่อมาในปี พ.ศ. 2449 ได้สั่งยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมือง 7 เมืองเหลือเพียง 4 หัวเมือง คือ ปัตตานี ยะลา สายบุรี และนราธิวาส

2.4 พ.ศ. 2490 พะยี่สุหลง โต๊ะมีนา ร่วมกับผู้นำศาสนาอีกประมาณ 100 คน ได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ 7 ประการ คือ

1) ให้ตั้งคนมุสลิมที่เกิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นข้าหลวงใน 4 จังหวัด และให้อยู่ในตำแหน่งตลอดชีวิต

2) ให้ใช้ภาษาอาหรับที่เก็บได้บำรุงท้องที่ 4 จังหวัด นี้เท่านั้น

3) ให้สอนภาษามลายูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

4) ให้มีข้าราชการมุสลิมในทุกจังหวัด ร้อยละ 80

5) ให้มีภาษาที่ใช้ในราชการ 2 ภาษา คือ ภาษาไทยกับภาษามลายู

6) ให้คณะกรรมการอิสลามโดยความเห็นชอบจากข้าหลวงออกกฎหมายที่เกี่ยวกับขนบวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาอิสลามใช้เองได้

7) ให้แยกศาลศาสนากับศาลจังหวัด และให้ศาลศาสนามีอำนาจเต็มที่ในการพิจารณาคดี แต่รัฐบาลสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม มองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นกบฏจึงจับกุมศาลพิพากษาจำคุกพะยี่สุหลง 4 ปี 8 เดือน

2.5 พ.ศ. 2491 เกิดกบฏดุซงญอ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปะทะกับชาวบ้านด้วยกำลังอาวุธ ทำให้ชาวบ้านเสียชีวิต 400 คน เจ้าหน้าที่เสียชีวิตกว่า 20 คน

2.6 พ.ศ. 2417 - 2518 เกิดการชุมนุมประท้วงที่จังหวัดปัตตานี จากกรณีชาวบ้านเสียชีวิต ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันในขณะนั้นว่าเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ เกิดปะทะกันมีผู้เสียชีวิต 12 คน บาดเจ็บ 25 คน

2.7 พ.ศ. 2518 - 2543 เป็นช่วงเวลาที่ผู้ก่อความไม่สงบได้ยกระดับการปฏิบัติการรุนแรงมากขึ้น ทั้งลอบยิงเจ้าหน้าที่ โจมตีฐานปฏิบัติการและเผาโรงเรียน รัฐบาลยังคงใช้ยุทธศาสตร์การป้องกันและยุทธวิธี ตรวจค้น จับกุม นำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

2.8 พ.ศ. 2544 - 2546 เหตุร้ายรูปแบบต่างๆ ยังเกิดขึ้นทั่วไปและรุนแรงมากขึ้น รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เริ่มใช้มาตรการทางทหารปราบปรามมากขึ้นแต่ยังให้ตำรวจมีบทบาทหลักในการแก้ปัญหาความไม่สงบ ทหารให้รับผิดชอบพื้นที่ชายแดน และในปี 2544 นี้เองที่รัฐบาลได้สั่งยุบเลิก สอ.บต. และ พตท. 43

2.9 พ.ศ. 2547 วันที่ 4 มกราคม นับเป็นวันพลิกผันสถานการณ์ครั้งใหญ่ เมื่อกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้บุกเข้าปล้นปืน ทหารกองพลพัฒนาที่ 1 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปิเหล้ง อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส ได้ปืนไป 368 กระบอก

หลังกรณีปล้นปืนผ่านไปเกือบ 4 เดือน ได้เกิดกรณีประวัติศาสตร์ขึ้น 2 ครั้งซ้อนคือ กรณีวันที่ 28 เมษายน 2547 ที่กลุ่มก่อความไม่สงบกระจายกำลังเข้าโจมตีจุดตรวจ ป้อมยาม ฐานปฏิบัติการ และสถานีตำรวจทั่วพื้นที่ทั้งจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ทำให้มีผู้เสียชีวิต 107 คน ถูกจับ 17 คน บาดเจ็บ 4 คน เฉพาะที่มัสยิดกรือเซะมีผู้เสียชีวิตถึง 32 คน และในวันที่ 25 ตุลาคม 2547 กลุ่มวัยรุ่นจำนวนมากได้ชุมนุมประท้วงที่หน้าสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ปล่อยตัวผู้ตรวจรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน แต่เกิดการปะทะกันขึ้น มีผู้ถูกจับกุม 1,224 คน เสียชีวิตจากการขนย้ายไปสอบสวนที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี 85 คน เจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 46 คน

เหตุการณ์ในปีนี้อธิบายได้ว่ารุนแรงที่สุด มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมากที่สุด ทั้งยังกระทบกระเทือนจิตใจประชาชนทั่วไปและส่งผลกระทบกระเทือนทางสังคมกว้างไกลที่สุดด้วย

แม้สถานการณ์รุนแรงจะยกระดับขึ้นสูง แต่รัฐบาลก็ยังเชื่อมั่นว่าปัญหาความรุนแรงทุกอย่างเกิดจากพวกค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่ขัดแย้งกันเอง การเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติแย่งชิงอิทธิพลและผลประโยชน์กัน ผู้ก่อเหตุเป็นผู้ร้ายธรรมดา การแก้ปัญหาความรุนแรงเหล่านี้จึงมอบให้ฝ่ายตำรวจเช่นเดิม ทหารเป็นเพียงหน่วยกำลังประกอบช่วยในการดูแลประชาชน พิทักษ์ทรัพยากรและเผารวังแนวชายแดน

2.10 พ.ศ. 2548 สถานการณ์รุนแรงยิ่งขึ้น การปฏิบัติการของผู้ก่อความไม่สงบโหดร้าย สยดสยองและไร้ขีดจำกัดทางศีลธรรมมากขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มการไล่ล่าปราบปรามผู้ก่อเหตุเข้มข้นขึ้นเช่นกัน ระยะนี้รัฐบาลได้เพิ่มประเด็นขึ้นอีกว่าเป็นการปฏิบัติการของกลุ่มวัยรุ่นว่างงานและติดยาเสพติด รับจ้างก่อเหตุร้าย จึงได้ทุ่มเงินเข้าแก้ปัญหาในโครงการจ้างงานเร่งด่วนอีกนับหมื่นล้านบาท

2.11 พ.ศ. 2549 - 2550 ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 มาจนถึงรัฐบาลภายใต้การนำของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี มีแนวความคิดพื้นฐานในการมองปัญหาและแก้ปัญหาเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นระยะที่มองว่า ปัญหาเกิดจากความไม่ยุติธรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้มแข็งแก่ประชาชน การแก้ปัญหาจึงวางน้ำหนักไว้ที่การยอมรับผิด ยอมขอโทษต่อสังคม และกำหนดยุทธศาสตร์แก้ปัญหาที่เน้นความสมานฉันท์และสันติวิธี

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่รัฐบาลเริ่มเชื่อว่าปัญหาความไม่สงบเกิดจากบทบาทของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำจริงและเป็นปัญหาใจกลาง ส่วนปัญหาอื่นๆล้วนเป็นปัญหารองและปัญหาเสริม การแก้ปัญหาแม้จะยังยืนยันยุทธศาสตร์สมานฉันท์สันติวิธีแต่ยุทธวิธีก็ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการตั้งรับป้องปรามอย่างเดียวมาเป็นแบบคู่ขนาน คือการใช้สันติวิธีควบคู่ไปกับการปฏิบัติการทางทหารมากขึ้น

จากการสำรวจพัฒนาการของแนวความคิดแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันสรุปในเบื้องต้นได้ว่าประเทศไทยในแต่ละยุคสมัยได้ใช้แนวทางการแก้ปัญหาในแต่ละช่วงเวลา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) **ระยะต้น** คือ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4) ประเทศไทยใช้อำนาจทางทหารในการรวมชาติและใช้นโยบายแบ่งแยกแล้วปกครองเป็นเครื่องมือในการควบคุมความสงบในสังคม

2) **ระยะกลาง** ตอนต้น คือ ในสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 ประเทศไทยได้ใช้หลักรัฐศาสตร์เป็นเครื่องมือในการสร้างความจงรักภักดีและสร้างความรู้สึกหลอมรวมความเป็นชาติไทย เห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางหลักนโยบายสำหรับมณฑลปัตตานีไว้เป็นการเฉพาะที่เน้นการให้เกียรติ การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย และการดูแลประชาชนผ่านระบบราชการเป็นอย่างดี

3) **ระยะกลางตอนปลาย** คือ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

(1) พ.ศ. 2476 สมัยพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

(2) พ.ศ. 2481 - 2486 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อชุมชนชาวไทยมุสลิมรุนแรงมากอย่างน้อย 4 ประการ คือ

- การให้เปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทย
- การบังคับให้แต่งกายแบบไทย

● การห้ามสอนภาษามลายูในโรงเรียน และห้ามพูดภาษายาวีในการติดต่อราชการ

● การยกเลิกการใช้กฎหมายครอบครัว และกฎหมายมรดกสำหรับชาวมุสลิม

2.12 พ.ศ. 2488 สมัย ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวทางการปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้หลายประการ คือ

1) ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

3) ให้เกียรติและยอมรับในความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชน

4) ยอมให้มีการใช้กฎหมายอิสลามในสังคมไทยมุสลิม

2.13 พ.ศ. 2490 รัฐบาลปรีดี พนมยงค์ หมดอำนาจลง จอมพล ป.พิบูลสงครามได้เป็นผู้นำรัฐบาลอีกครั้งร่วมกับจอมพลผิน ชุณหะวัณ และ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ระยะนี้ได้ใช้นโยบายแข็งกร้าวกับการปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้บทบาทและข้อเสนอของหะยีสุหลง ถูกกล่าวหาว่าต้องการแบ่งแยกดินแดน

2.14 พ.ศ. 2491 รัฐบาลภายใต้การนำของนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้พระยารัตนภักดี ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีหาทางแก้ปัญหา เรื่องการแบ่งแยกดินแดน นโยบายดังกล่าว

นำไปสู่การจับตัวเหยื่อผู้หลงใหลในศาสนา ขณะเดียวกัน ก็ได้ให้หลวงสนัด โยธารักษ์ เปิดการเจรจากับ ตวนกู มะโฮยิดดิน

2.15 พ.ศ. 2502 รัฐบาลสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ริเริ่มกำหนดแผนพัฒนาภาคใต้ ครั้งสำคัญ โดยได้ริเริ่มดำเนินการโครงการที่โดดเด่น หลายประการเช่น

- 1) การพัฒนาการศึกษาที่เน้นส่งเสริม การเรียนภาษาไทย
- 2) ปรับปรุงโรงเรียนปอเนาะเป็นโรงเรียน ราษฎรสอนศาสนาอิสลามที่เพิ่มการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยและวิชาสามัญเข้าไปในหลักสูตร
- 3) จัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 4) ก่อสร้างมัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
- 5) จัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ขึ้น ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 6) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ และถนนหนทาง ตลอดจนโครงการส่งเสริมพัฒนา อาชีพของราษฎร

2.16 รัฐบาลสมัยพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ได้ประกาศใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร ต่อสู้กับ กองกำลังติดอาวุธของ พคท.* สำหรับในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ได้ประกาศนโยบายเฉพาะในการ

ปฏิบัติของข้าราชการที่เน้นการดูแลช่วยเหลือ ประชาชน อำนวยความยุติธรรม และการเยี่ยมเยียน ปลอบขวัญให้กำลังใจ โดยเฉพาะกองทัพภาคที่ 4 ได้ประกาศใช้นโยบายได้ร่วมมือกับองค์กรการปฏิบัติที่สำคัญคือ ศอ.บต. และพตท. 43 โดยให้ศอ.บต. เน้นหนักที่งานการเมือง ส่วนพตท. 43 เน้นงานด้าน การทหาร

2.17 พ.ศ. 2539 รัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายเปลี่ยน บทบาทของแม่ทัพภาคที่ 4 ซึ่งเคยเป็นผู้รับผิดชอบ ดูแลการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเป็น หน้าที่หัวหน้าของคณะกรรมการบริหารจังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็น ประธานแทน

2.18 ปลายปี พ.ศ. 2539 สมัยรัฐบาล พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ได้กำหนดนโยบายแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ คือ นโยบายฮาร์ปบันบารู (ความหวังใหม่) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) สร้างเสริมความมีเอกภาพในหมู่ ประชาชน
- 2) ชำรงเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น
- 3) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

* พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

2.19 พ.ศ. 2544 - 2548 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการเรื่องสำคัญ เป็นจุดเปลี่ยนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการยุบเลิก ศอ.บต. และ พตท. 43 เพราะมีความเชื่อว่า เหตุรุนแรงไม่ได้เกี่ยวกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนอะไรเป็นเพียงอาชญากรรมธรรมดา หน่วยงานพิเศษที่มีอยู่จึงหมดความจำเป็น หน่วยงานราชการปกติก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่กาลเวลาก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า แนวคิดเหล่านั้นผิด เหตุการณ์ได้ทวีความรุนแรงขึ้น จนมีผู้บาดเจ็บล้มตายไปหลายพันคน ทรัพย์สินของราชการเสียหายไปนับหมื่นล้านบาท รัฐบาลจึงได้ปรับเปลี่ยนนโยบายการแก้ปัญหาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี
- 2) ลดอคติที่มีต่อความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3) จัดตั้ง กอ.สสส.จชต.* ประกาศนโยบายได้สันติสุข
- 4) นำกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 มาใช้ในบางพื้นที่
- 5) ออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

ปรากฏว่า เหตุการณ์กลับเลวลง ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนเกิดแนวโน้มว่าจะกลายเป็นสงครามกลางเมือง

4) ระยะเวลาปัจจุบัน (พ.ศ. 2549-2550)

รัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ดังนี้

(1) ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเรื่องการบริหารจัดการ โดยเน้นการแก้ปัญหาด้วยความสมานฉันท์และสันติวิธี

(2) เปิดโอกาส การเจรจากับแกนนำ และแนวร่วมอย่างสร้างสรรค์

(3) สร้างความเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงกับสังคมทั้งในและต่างประเทศ

(4) เร่งรัดการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มเคลื่อนไหวที่ติดอาวุธ

แม้การแก้ปัญหาของรัฐบาลจะใช้มาตรการเชิงรุกทั้งด้านการเมืองและการทูตอย่างต่อเนื่อง แต่เหตุการณ์ความรุนแรงก็ยังไม่ลดลงจนเมื่อประมาณช่วงต้นเดือนกรกฎาคม 2550 รัฐบาล คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ และกองทัพภาค 4 จึงได้เริ่มใช้มาตรการคู่ขนานที่ใช้ทั้งกำลังทหาร ตำรวจ และอาสาสมัคร เข้ากวดค้น ตรวจค้น จับกุม พร้อมๆ กับมาตรการสมานฉันท์ สันติวิธี ผลการปฏิบัติปรากฏว่า เหตุการณ์รุนแรงลดลงระดับหนึ่ง

* กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เป้าหมายการแก้ไขปัญหาคความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษายุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2550-2554
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4⁴⁵
(กอ.รมน.ภ.4) กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหาค
ไว้ดังนี้

3.1 ให้ทุกพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
มีสภาพแวดล้อมที่สงบสุขและปลอดภัย

3.2 กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบถูกลดขีดความสามารถลงจนไม่อาจเคลื่อนไหว ก่อบทบาทสร้างความไม่สงบต่อไปได้

3.3 เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม

3.4 ประชาชนเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ หันมาให้ความร่วมมือกับรัฐบาลเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

ส่วนโฆษกกระทรวงกลาโหม พล.ท. จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต⁴⁶ ได้แถลงผ่านสื่อมวลชน เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2549 ว่าเป้าหมายสำคัญในการแก้ปัญหาพื้นที่ คือการสร้างสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย การเสริมสร้างสังคมสมานฉันท์ที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและนโยบายเสริมสร้างสันติสุข ตามคำสั่ง นร.ที่ 206/2549⁴⁷ ที่ได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนว่า เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ ปราศจาก

เงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงและมีบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างความสมานฉันท์และความเป็นธรรมที่เกื้อกูลต่อการพัฒนา และการสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืน

จากเจตนารมณ์ขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจพอสรุปได้ว่า เป้าหมายการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือการทำให้พื้นที่ปลอดภัย ยุติเหตุร้ายรายวัน เสริมสร้างสังคมสมานฉันท์ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่อย่างยั่งยืน

4. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการที่สถานการณ์ความรุนแรงและความขัดแย้งได้ขยายตัวออกไป ในรอบ 4 ปี ที่ผ่านมา มีข้อเสนอยุทธศาสตร์ของรัฐในการต่อสู้เพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบจากหลายองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถพิจารณาจากข้อมูลโดยสรุปต่อไปนี้

4.1 คำสั่ง นร. ที่ 206/2549⁴⁸ ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549 ระบุไว้ในประเด็นนโยบายข้อแรกว่า รัฐบาลจะน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานในการแก้ปัญหาเพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

⁴⁵ กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ประจำปี 2550-2554 กอ.รมน.ภ.4 ส่วนหน้า หน้า 3

⁴⁶ พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต โฆษกกระทรวงกลาโหม นสพ.มติชน 26 ส.ค. 2549 หน้า 16

⁴⁷ คำสั่ง นร.ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549

⁴⁸ คำสั่ง นร.ที่ 206/2550 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549

4.2 เอกสาร สรุปแผนยุทธศาสตร์ของ
กอ.รมน. ปี 2550 - 2554⁴⁹ ที่นำมาใช้ในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์
คือ

1) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

- (1) นำสันติสุขกลับคืนสู่พื้นที่ จชต.
ให้เร็วที่สุด
- (2) ยึดหลัก การเมืองนำทหาร

2) ยุทธศาสตร์ความมั่นคง

- (1) การรักษาความปลอดภัยในชีวิต
และทรัพย์สิน
- (2) การดำเนินงานด้านข่าวกรองและ
ต่อต้านข่าวกรอง
- (3) การปฏิบัติการด้านข่าวสาร
- (4) ป้องกัน ปราบปราม ทำลาย
โครงสร้างสงครามของฝ่ายก่อความไม่สงบ

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านการเมืองการปกครอง
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจาก
ประชาชนทุกภาคส่วน
 - การอำนวยความสะดวก
- (2) ด้านการศึกษาและกีฬา
- งานพัฒนาส่งเสริมและ
กำกับดูแลสถานศึกษาหลักสูตรและผู้เรียน จัดทำ
แผนแม่บทการศึกษาในพื้นที่ จชต. ดำเนินการตรวจสอบ
และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาใน

พื้นที่ทุกระดับให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับพื้นที่อื่นๆ
ของประเทศ

- การรักษาความปลอดภัย
โรงเรียน ครู และบุคลากร
ทางการศึกษา
 - งานการส่งเสริมด้านกีฬา
- (3) ด้านสังคมจิตวิทยา
- การสร้างความสมานฉันท์
 - การรวมพลังประชาชนร่วม
สร้างสันติสุข
 - การปฏิบัติกิจกรรมด้าน
ศาสนาและวัฒนธรรม
 - การประชาสัมพันธ์
 - การช่วยเหลือเยียวยา
- (4) ด้านเศรษฐกิจ
- การยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชน
 - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
และโครงข่ายคมนาคม
 - การพัฒนาอาชีพและสร้าง
รายได้
- (5) ด้านการต่างประเทศ
- การสร้างความเข้าใจอันดีใน
ระดับประเทศ ภูมิภาค และ
ประชาคมโลก
 - การสร้างความร่วมมือในการ
แก้ปัญหาภัยกับกลุ่มประเทศ
เพื่อนบ้านและประชาคมโลก

⁴⁹ เอกสาร (ร่าง) กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ปี 2550-2554 หน้า 2-6

4.3 พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รว. กลาโหม ได้ให้สัมภาษณ์พิเศษแก่ นสพ.มติชน ฉบับวันที่ 17 เมษายน 2550⁵⁰ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนหนึ่ง ดังนี้

จะยึดถือยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา จชต. แบบยั่งยืนด้วยแนวทางปฏิบัติ 4 ประการ คือ

- สร้างความปรองดอง
- สร้างความสมานฉันท์
- สร้างกระบวนการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
- พัฒนากองอำนาจการรักษาความมั่นคง

ภายใน ภาค 4 (กอ.รมน.ภ. 4) เพื่อดูแลงานด้านความมั่นคงในภาพรวมและจัดตั้งองค์กรหลักเพื่อการบริหารจัดการขึ้น 2 องค์กร คือ

1) ศอ.บต. มีภารกิจ 4 เรื่อง

- (1) ความยุติธรรม
- (2) การศึกษา
- (3) การพัฒนาอาชีพ
- (4) การสร้างบุคลากรให้เข้มแข็ง

ในการปฏิบัติงานมวลชน

2) พตท. มีภารกิจ 3 เรื่อง

- (1) การป้องกัน
- (2) การปราบปราม
- (3) การปฏิบัติการจิตวิทยา

5. ยุทธวิธีการแก้ไขปัญหความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธวิธีการต่อสู้ของฝ่ายรัฐบาลต่อกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ หากดูจากเอกสารกรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2550-2554⁵¹ ก็จะพบยุทธวิธี ทั้งด้านการเมืองและด้านการทหารของฝ่ายรัฐ ดังนี้

5.1 ด้านการเมือง

- 1) สร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน
- 2) สร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชนด้วยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
- 3) ขจัดความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างข้าราชการกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน
- 4) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 5) ดำเนินการให้กระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึงของประชาชนได้จริง
- 6) พัฒนาพร้อมกับการสร้างความเป็นเอกภาพให้หมู่ประชาชนบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม
- 7) ดำเนินการพัฒนาการศึกษาทุกระดับทุกสังกัดอย่างจริงจัง
- 8) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มั่นคงยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

⁵⁰ บทสัมภาษณ์พิเศษ พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รว.กลาโหม ใน นสพ.มติชน ฉบับ 17 เม.ย. 50 สัมภาษณ์โดย อัครพล นครแก้ว

⁵¹ เอกสาร กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ปี 2550-2554

9) สร้างความเข้าใจสถานการณ์ที่ถูกต้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และประชาคมสากล

10) ให้การศึกษาที่ถูกต้องถึงวิธีคิด วิธีทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แก่เจ้าหน้าที่รัฐทุกสังกัดทุกระดับ

11) จัดเงื่อนไขสงครามที่อ้างอิงเชื้อชาติ ศาสนาและมาตุภูมิ ซึ่งกลุ่มผู้ก่อการใช้เป็นข้ออ้างในการก่อความไม่สงบอยู่ในปัจจุบัน

5.2 ด้านการทหาร

1) ลาดตระเวนคุ้มครองเส้นทาง พื้นที่ทรัพยากรและประชาชน

2) ดำเนินการด้านข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง

3) ตั้งด่านตรวจ ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย

4) เชิญตัวผู้ต้องสงสัยมาสอบสวน ซักถาม

5) ต่อสู้ ทำลาย องค์กร โครงสร้าง เครือข่าย บุคคลที่ผ่านการพิสูจน์ตรวจสอบแล้วอย่างถี่ถ้วนว่าเป็นกลุ่มก่อความไม่สงบที่ติดอาวุธจริง

6) พื้นฟูสถาปนาอำนาจรัฐให้มั่นคง เข้มแข็งในพื้นที่สีแดงที่มีลักษณะเป็นเขตปลดปล่อย ปลอดภัย

6. สถานภาพของประเทศไทยกับการแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมุมมองสังคมไทยและในมุมมองสากล

6.1 ในมุมมองของสังคมไทย

ประชาชนในประเทศมีความรู้สึกที่ รัฐบาล

อ่อนแอ ไม่กล้าตัดสินใจบังคับใช้กฎหมายให้เข้มแข็ง เด็ดขาด ต่อกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ทำให้ผู้บริสุทธิ์ บาดเจ็บและเสียชีวิตไปแล้วหลายพันคน เนื่องจาก ความสับสนไม่ชัดเจนในตัวตนของกลุ่มผู้ก่อความ ไม่สงบ ความไม่เป็นเอกภาพทั้งในทางความคิด แนวทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีของผู้นำ ในแต่ละหน่วยงานที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา โดยตรง อีกทั้งมีวาระแหว่งว่าจะเปลี่ยนแปลงลัทธิ ยุทธ ทางด้านการเมืองของฝ่ายตรงข้ามในระดับสากล ทั้งประเทศตะวันตกและประเทศมุสลิม

จากสภาพดังกล่าว ทำให้รัฐเกือบไม่กล้าทำ อะไรเลยในระยะ 4 ปีที่ผ่านมา สถานภาพของอำนาจ รัฐ โดยเฉพาะด้านความมั่นคงในสายตาประชาชน จึงอ่อนแอ ตกต่ำและด้อยประสิทธิภาพอย่างไม่เคย ปรากฏมาก่อน

6.2 ในมุมมองระดับภูมิภาค และสากล

สังคมในระดับภูมิภาคและระดับสากลต่าง ได้เฝ้ามองการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลไทยอยู่อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เนื่องจากไทยเคยมีเกียรติภูมิสูงเด่นใน การแก้ปัญหาคอมมิวนิสต์ ในยุคสงครามเย็น แต่ ปัญหาความไม่สงบที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ได้ ยืดเยื้อต่อเนื่องมา 4 ปี (2547-2550) ยังไม่สามารถ ทำให้ปัญหาสงบลงได้ ยังความหวั่นวิตกห่วงใยแก่ ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และมิตรประเทศใน ระดับสากลของไทยค่อนข้างมาก

หากกล่าวถึง ทิศทางนโยบายการแก้ไข ปัญหาที่รัฐบาลไทยกำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้ นั่นกลับ เป็นที่ชื่นชมของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

และประชาคมโลกมาก โดยเฉพาะประเทศมุสลิม
ทั้งนี้ เนื่องจากไทยได้ยึดมั่นแก้ไขปัญหามาในแนวทาง
สมานฉันท์ และสันติวิธีอย่างมั่นคงตลอดมา ทำให้
รัฐบาลมั่นใจว่า กำลังได้เปรียบในทางยุทธศาสตร์
ถึงแม้จะมีปัญหาในทางยุทธวิธี ซึ่งกำลังอยู่ในระยะ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์

7. สถานการณ์และบทบาทการแก้ไข ปัญหาของประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต

7.1 สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์ได้คลี่คลายไปแล้ว
ระดับหนึ่ง เนื่องจากการปฏิบัติการทางทหารของ
กลุ่มก่อความไม่สงบได้ทวีความรุนแรงสยดสยอง
เหี้ยมโหดมากขึ้น จนไร้ขีดจำกัดทางศีลธรรมในทาง
การเมือง การโฆษณาชวนเชื่อ ที่เน้นประเด็นการ
ไม่ได้รับความเป็นธรรม ก่อเหตุแล้วย้ายความผิด
ให้เจ้าหน้าที่รัฐ ขณะนี้ประชาชนเริ่มรู้ความจริง การ
วางแผนและไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มก่อความไม่สงบ
จึงมีมากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับความร่วมมือจาก
ประชาชน การตรวจค้น จับกุมบุคคลเป้าหมายจึง
ทำได้ดีในช่วงหลัง การคลี่คลายของสถานการณ์
ดังกล่าวอาจเป็นคำตอบที่ว่า ทำไมในช่วงกลางๆ
เดือนกรกฎาคม 2550 เป็นต้นมา การก่อเหตุร้ายวัน
จึงลดลงแม้จะมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมากกว่าปี
2549 ก็ตาม

7.2 แนวโน้มสถานการณ์จากการแก้ไข ปัญหาของประเทศไทย

การแก้ปัญหาความไม่สงบของรัฐบาล
ในระยะปัจจุบัน มีแนวโน้มที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การต่อสู้ทางความคิดที่เกี่ยวกับ
ประเด็นทางศาสนาจากนักทฤษฎีของขบวนการก่อ
ความไม่สงบมีแนวโน้มอ่อนตัวลง เนื่องจากรัฐบาล
สามารถระดมผู้นำศาสนา ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม
ออกมาริณิจฉัยตอบโต้ประเด็นที่น่าที่อ้างอิงบทบัญญัติ
ทางศาสนาได้ชัดเจน
- 2) ประชาชนส่วนใหญ่ทั่วไปเริ่มเชื่อว่า
การก่อเหตุร้ายรายวันเป็นฝีมือของกลุ่มผู้ก่อความ
ไม่สงบจริง
- 3) รัฐบาลสามารถรุดทางการทูตในระดับ
สากลได้ดีจนสามารถสร้างความน่าเชื่อถือแก่น
นานาชาติได้ จนกล่าวได้ว่าขณะนี้ ฝ่ายรัฐกำลังเป็น
ต่อต้านการต่างประเทศ
- 4) ประชาชนเริ่มกล้าที่จะให้เบาะแสความ
เคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบแก่เจ้าหน้าที่รัฐ
มากขึ้น
- 5) การสืบสวนขยายผลไปยังเครือข่าย
แกนนำ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเริ่มได้ผลสามารถ
เชื่อมโยงไปยังกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การ
ตรวจค้น จับกุมบุคคลเป้าหมายได้จำนวนมาก

จากแนวโน้มดังกล่าวทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่า สถานการณ์การแก้ปัญหาของรัฐบาลมีแนวโน้มที่ดีขึ้น หากงานการเมืองคืบหน้าไม่มีเงื่อนไขด้านลบอื่นแทรกซ้อน และการบังคับใช้กฎหมายเข้มแข็งเด็ดขาดได้ก็เชื่อว่า สถานการณ์ความรุนแรงอาจยุติลงได้เร็วกว่าที่คาดกันไว้มาก

8. การปรับทิศทางการแก้ไขปัญหายาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

8.1 ทิศทางการแก้ไขปัญหายาในปัจจุบัน

คาดว่าขณะนี้ผู้นำรัฐบาลและคณะผู้บริหารนโยบายความมั่นคงเกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กำลังปรับทิศทางการแก้ไขปัญหายาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ทิศทางโจมตีหลักของฝ่ายรัฐกำลังพุ่งตรงไปสู่โครงสร้างองค์กรนำเครือข่ายมวลชน จัดตั้งและแหล่งสนับสนุนขบวนการของการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำซึ่งฝ่ายความมั่นคงมั่นใจว่า คือ กลุ่มก่อความไม่สงบที่ก่อเหตุรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน

2) การสร้างความเป็นเอกภาพ ทั้งทางด้านนโยบายและทางด้านการปฏิบัติแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายา

4) การแก้ไขปัญหาระบบการบริหารจัดการร่วมระหว่างองค์กรต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหายาในพื้นที่

8.2 การปรับทิศทางการแก้ไขปัญหายาในอนาคต

1) ระยะสั้น ควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการร่วมระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหายาเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน

2) ระยะปานกลาง ควรดำเนินการเกี่ยวกับงานมวลชนสัมพันธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

3) ระยะยาว ควรเร่งกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นทุกรูปแบบและเร่งสร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกภารกิจ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น

บทที่ 6

แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะการรณรงค์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. แนวทางในการพิจารณาปัญหา และ แนวทางการแก้ไขปัญหา

การพิจารณาแนวคิดและข้อมูลเพื่อให้ได้
นิยามของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องนับเป็น
สิ่งสำคัญและจำเป็น สำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
โดยตรง เนื่องจากการนิยามปัญหาและแนวทางแก้ไข
ที่ถูกต้อง จะนำไปสู่การยึดกุมทิศทางที่ถูกต้อง และมี
เอกภาพในทางปฏิบัติตามไปด้วย การพิจารณาปัญหา
ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อได้ดำเนินการ
การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หลักฐาน และ
พยานบุคคล ทำให้สามารถกำหนดนิยามได้ ดังนี้

1) ปัญหาการก่อสงครามการก่อความไม่สงบ
ในพื้นที่ คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดจากพฤติกรรมต่อต้าน
อำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม
B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ

2) แนวทางการแก้ไขปัญหา จะต้องเป็น
แนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาและ
ระดับความรุนแรงของปัญหา เมื่อเรานิยามปัญหาว่า
คือ สงครามการก่อความไม่สงบ แนวทางการแก้ไข
จึงต้องเป็นการแก้ไขทั้งระบบแบบคู่ขนาน คือ ใช้ทั้ง
การทหารเต็มรูปแบบกับกลุ่มติดอาวุธ และใช้งาน
การเมืองหรืองานมวลชนกับองค์กรนำ แนวร่วมและ

มวลชนพื้นฐาน ระบบการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ผู้นำ
หน่วยทุกระดับ จะต้องสั่งการในการใช้จังหวัด เวลา
เงื่อนไข ลักษณะพื้นที่ บุคคล และสถานการณ์ที่
ยืดหยุ่นพลิกแพลงเพื่อให้เกิดผลเต็มประสิทธิภาพ
ได้ตลอดเวลา

2. แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาคความ รุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ทุกหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และนักวิชาการที่มีชื่อเสียง
จำนวนมาก ได้นำเสนอผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ มาแล้ว
อย่างหลากหลาย ในที่นี้ได้ประมวลเฉพาะประเด็นที่
เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง
ในห้วงเวลา 4 ปี (2547 - 2550) ซึ่งเป็นผลงาน
ทั้งของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ บุคลากร ตลอดจน
คณะทำงานทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและที่ได้รับการ
แต่งตั้งหลายร้อยท่าน กลายเป็นผลงานที่สำคัญ 23
ชิ้นงาน ซึ่งพัฒนามาสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห
ซึ่งรวมทั้งยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และมาตรการ รูปธรรม
ในการแก้ไขปัญหารวมทั้งหมดมากกว่า 300 หัวข้อ
ดังต่อไปนี้

2.1 คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 เรื่องนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549⁵² ได้วิเคราะห์สถานการณ์ว่า พื้นฐานของปัญหาที่แท้จริงเกิดจากความต้องการมีส่วนร่วมการดำรงอยู่ในสังคมไทยบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ในขณะที่มีคนจำนวนหนึ่งได้ใช้เงื่อนไขดังกล่าวมาขยายผลสนับสนุนการก่อความไม่สงบ

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหาร (พตท.) โดย ศอ.บต.เน้นภารกิจด้านการเมือง และ พตท. จะเน้นภารกิจทางด้านการทหาร

2. ได้กำหนดนโยบายสำคัญไว้ดังนี้

1) เน้นยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความสามัคคีที่สันติวิธี

2) เน้นการให้เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

3) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน

4) ใช้การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจความจริงของภารกิจในการแก้ปัญหาความไม่สงบต่อสังคมทั้งในและต่างประเทศ

3. ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

1) ดำเนินการรุดทางการเมือง และสร้างความเป็นธรรมในสังคม บูรณาการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรม จัดระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพ สร้างภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในอำนาจรัฐ

2) สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และองค์กรภาคประชาชน เพื่อให้เกิดภาพร่วมคิดร่วมทำในการแก้ไขปัญหา

3) ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกแปลกแยกไม่เท่าเทียม ให้ทุกคนรู้สึกว่ายู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีตามวิถีชีวิต สังคม ศาสนา วัฒนธรรมของตน

4) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความปรองดองสมานฉันท์ในหมู่ประชาชน

5) ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง และเลือกใช้ความรุนแรงด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ

⁵² คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549

6) สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม จัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบ บริหารงานยุติธรรมแบบบูรณาการ และพัฒนา กฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของคนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม พัฒนาระบบ ยุติธรรมชุมชน และพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทางเลือก

7) พัฒนาคณะและสังคมบนพื้นฐานความ หลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โครงการ ส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องใน หลักศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต สร้าง ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน

8) เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการ พัฒนาการศึกษาระดับที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการของวิถีชีวิต และวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วม เสนอแนะการจัดการศึกษาในพื้นที่ให้มากขึ้น

9) พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจใน พื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

10) ใช้งานมวลชนสัมพันธ์จัดการกับ ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และแนวทางแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

11) สร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และองค์กรต่างๆ ในระดับสากลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ในประเด็นการเมืองการปกครองของจังหวัดชายแดน ภาคใต้

12) จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายได้มีความ เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ตระหนักยอมรับและเคารพใน คุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของ ประชาชนรวมทั้งการปฏิบัติงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล

เมื่อได้พิจารณาสาระสำคัญของนโยบาย และหนทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตามคำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 โดยถ้อยแล้ว ก็จะพบว่านโยบายและแนวทางปฏิบัติทั้ง 12 ข้อ กำหนดขึ้นมาจากความเชื่อที่ว่า ปัญหาความไม่สงบใน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากคนไทยเชื้อสาย มลายู ต้องการมีส่วนร่วมการดำรงอยู่ในสังคมไทย บนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ขณะ เดียวกันก็ได้มีกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งนำเงื่อนไข ดังกล่าวไปขยายผลในการก่อความไม่สงบ การแก้ ปัญหาทั้งระบบจึงมุ่งไปที่การแก้ไขปัญหาความไม่ ยุติธรรม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ การสนับสนุนเสรีภาพเกี่ยวกับความเป็นอัตลักษณ์ เฉพาะทั้งส่วนบุคคลและทางสังคม

2.2. เอกสารสรุปผลการประชุมเชิง ปฏิบัติการคลังสมองมหาดไทยเพื่อแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้⁵³ เมื่อปี 2548 ได้เสนอวิธี การแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและให้ หมู่บ้านเป็นจุดแตกหัก

⁵³ เอกสารกลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกลุ่มการป้องกันประเทศ เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการคลังสมอง มหาดไทยเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548.

2. ใช้การเมืองนำการทหาร

3. สกัดกันแผนบันได 7 ขั้น ของ
กลุ่มก่อความไม่สงบที่ต้องการก่อสงครามประชาชน
ใช้รูปแบบการรบแบบจรรยาบรรณในเมือง

4. ยึดหลักการแก้ไขปัญห

1) ตามหลักประศาสน์นโยบาย มณฑล
ปัตตานี ของรัชกาลที่ 6

2) พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

3) พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่ทรงต้องการให้
ประชาชนทุกหมู่เหล่าออกมา ร่วมกันแสดงบทบาท
ในการแก้ไขปัญหา

5. เน้นให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่
ทุกภาคส่วนได้เข้าใจถึงองค์ความรู้ 1 เรื่อง คือ

1) ศาสนาอิสลาม

2) ศัตรูจากนอกประเทศ (ภัยจาก
การก่อการร้าย)

3) สงครามประชาชน

4) การปฏิบัติที่มีรูปแบบมวลชนนำ
ทหารตาม ดำรงและกฎหมายสนับสนุน

6. การส่งเสริมบทบาทของประชาคม
ตลอดถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ต่างๆ

7. การจัดทำ (Road Map) เพื่อแก้ไข
ปัญหาที่มีกลุ่มพลังมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน
(NGO) เข้าร่วมด้วย

8. จัดให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบการแก้ไข
ปัญหาที่มีเอกภาพตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับ
จังหวัด

**2.3 รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อ
ความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ว่าด้วยการเอา
ชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์⁵⁴ ได้เสนอ
มาตรการทางการเมือง เพื่อสร้างความสมานฉันท์
และขจัดปัญหาความรุนแรง ดังนี้**

1. เสนอให้ตรา พ.ร.บ. สันติสมานฉันท์
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็ง
และมีเอกภาพให้แก่กลไกภาครัฐ และองค์กรภาค
ประชาชนใน พ.ร.บ.นี้ ควรบัญญัติให้มีองค์กรเพื่อ
เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง 3 องค์กร
คือ

● ศูนย์อำนวยการยุทธศาสตร์สันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน้าที่หลักๆ 8 ประการ

(1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ
สถานการณ์ที่เป็นจริงในพื้นที่และวิธีการแก้ปัญหา
ของหน่วยงานภาครัฐแก่สังคมไทย และสังคมโลก

(2) สร้างความเป็นเอกภาพของ
ยุทธศาสตร์และการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหาทั้งหมด

(3) การแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยน
ข้าราชการ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

⁵⁴ รายงานคณะกรรมการ กอส. พ.ศ. 2549 (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) หน้า 4-10.

(4) ส่งเสริมและพัฒนาระบบ
กระบวนการยุติธรรม

(5) ยับยั้งการปฏิบัติของหน่วยงาน
ใดๆ ที่ขัดแย้งกับยุทธศาสตร์หลัก

(6) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการ
ศึกษา ตลอดถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่
สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

(7) ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กร
ภาคประชาชน เพื่อสร้างคุณภาพการใช้อำนาจของ
องค์กรภาครัฐ

(8) เสนอรายงานผลการปฏิบัติงาน
ต่อรัฐบาล และรัฐสภาเป็นการประจำปี

● สภาพพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้

สถานนี้มีหน้าที่เสริมสร้างองค์ความรู้ และ
สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ตลอดจน
กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การสร้าง
ความยุติธรรม การพัฒนาการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมที่
สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักศาสนา
ตลอดจนวิถีทางวัฒนธรรมของประชาชน

● กองทุนสนับสนุนการเยียวยา และ สมานฉันท์

กองทุนที่จัดตั้งขึ้น กำหนดให้เป็นองค์กรที่
มีกฎหมายรองรับ และรัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณ
สนับสนุน มีคณะกรรมการบริหารที่มาจากการเสนอชื่อ
โดยสภาพพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. มาตรการสมานฉันท์เฉพาะหน้า

1) จัดตั้ง กองกำลังพิเศษผสม
พลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ไม่ติดอาวุธ เรียกว่าหน่วย
สันติเสนา มีหน้าที่บรรเทาความขัดแย้งมิให้ลุกลาม
เป็นความรุนแรง

2) ให้รัฐใช้วิธีสมานฉันท์กับกลุ่มก่อ
ความไม่สงบ เพื่อยุติความรุนแรง

3) ให้รัฐบาลดำเนินการกับเจ้าหน้าที่
ของรัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบอย่างเด็ดขาด และ
สรรหาข้าราชการที่ซื่อสัตย์สุจริต เข้าใจลักษณะของ
คนในพื้นที่ไปปฏิบัติราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. มาตรการสมานฉันท์ที่ยั่งยืน

1) ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ
บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และที่สาธารณะ
อย่างเป็นระบบ

2) ให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันห
แนวทางแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของ
ท้องถิ่น

3) สร้างเสริมประสิทธิภาพของ
กระบวนการยุติธรรมให้เข้มแข็ง เป็นที่เชื่อมั่นของ
ประชาชน

4) ปรับปรุงระบบกฎหมายอิสลาม
รวมทั้งการพิจารณาใช้ระบบศาลชาหรือะฮ์บางส่วนที่
ที่จำเป็นสำหรับชุมชน

5) แก่ไข พ.ร.บ. การบริหารองค์กร
ศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ให้มีความโปร่งใสชัดเจน
เรื่องการบริหารจัดการ สิ่งที่เป็นศาสนบริจา

6) คงสภาพความหลากหลายในระบบการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกับต่างประเทศ

7) ใช้สันติวิธีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหา

8) รมรณรงค์ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม

9) ให้ใช้ภาษามลายูปัตตานี เป็นภาษาทำงาน (Working Language) ควบคู่ไปกับภาษาไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยในการสื่อสารระหว่างประชาชนกับราชการ

10) เปิดเวทีสานเสวนา เพื่อความสมานฉันท์ในรูปแบบที่หลากหลาย

2.4 กลุ่มคลังสมอง วปอ. เพื่อสังคม
 ยุทธศาสตร์การต่อสู้กับกลุ่มก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลุ่มป้องกันประเทศไทยเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา โดยได้แนะนำทั้งวัตถุประสงค์ แนวคิด มาตรการ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธี⁵⁵ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์

สร้างความเหนือกว่าฝ่ายตรงข้ามในมิติที่จำเป็น เพื่อแย่งชิงประชาชนให้มาอยู่กับฝ่ายรัฐบาล

2. แนวคิด

ต้องแก้โดยวิธีให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา เริ่มที่การสร้างความเข้าใจให้สามารถใกล้ชิดและเข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริง

เพื่อจะได้ทราบความคิด ความรู้สึกและความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่ม พร้อมกับพิจารณาตอบสนองเท่าที่จะสามารถทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ก็ต้องชี้แจงให้เข้าใจตามเหตุผลอย่างจริงใจ ขณะเดียวกันก็ต้องให้ฝ่ายปกครองตำรวจทหารรักษาอำนาจรัฐไว้ให้เข้มแข็งและเป็นธรรม ขณะเดียวกันก็ต้องออกแบบกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และบทบาทในแต่ละตำบล หมู่บ้าน ตามแนวยุทธศาสตร์ ต่อไปนี้

1) ยุทธศาสตร์พระราชดำรัส เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

2) ยุทธศาสตร์ Control The Information, Control The Battle, To Win The War ซึ่งเป็นหลักนิยมใหม่ที่กองทัพบกสหรัฐอเมริกาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ได้ชัยชนะในสงคราม ยุทธศาสตร์ข่าวสาร ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นแนวทางสร้างองค์กรให้เข้มแข็งสามารถรองรับภารกิจได้อย่างน้อย 3 ประการ คือ

- (1) การควบคุมข่าวสาร
- (2) การควบคุมการต่อสู้
- (3) การเอาชนะการต่อสู้

3. มาตรการ

3.1 ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

1) เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลและองค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

- (1) ทุกคนที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างของรัฐ

⁵⁵ เอกสารกลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกลุ่มการป้องกันประเทศ เรื่อง ยุทธศาสตร์การต่อสู้กับการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548.

- (2) สังคมและคนในพื้นที่
- (3) คุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- (4) ภาษาที่ใช้สื่อสารกับประชาชน
- (5) ความอดทนอดกลั้นทางยุทธวิธีเพื่อการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์
- (6) ความศรัทธาในบทบัญญัติทางศาสนา
- (7) องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- (8) องค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม

2) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกภาคส่วนเข้าถึงตัวตนของคนไทยเชื้อสายมลายูปัตตานีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการดังนี้

- (1) สรรหาบุคคลที่เหมาะสมไปปฏิบัติงานในพื้นที่
- (2) เร่งรัดแก้ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา
- (3) แสวงหาความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น
- (4) สนับสนุนเสรีภาพในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรม
- (5) ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม
- (6) ยึดมั่นในนโยบายการเมืองนำการทหาร

- (7) เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนไทยมุสลิมในประเทศกับชุมชนของประเทศเพื่อนบ้าน
- (8) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น
- (9) สนับสนุนสถาบันครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็ง
- (10) เพิ่มบทบาทของท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

3) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีระดับคุณภาพสูงขึ้น

- (1) ปรับปรุงและพัฒนาทางระบบราชการให้มีบทบาทบริการประชาชนให้มากขึ้น
- (2) ส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ
- (3) ส่งเสริมให้คนยากจน และผู้ด้อยโอกาสมีอาชีพที่มั่นคง
- (4) ให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
- (5) ปกป้องคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ
- (6) ให้ความเป็นธรรมและเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเต็มที่ทุกกรณี
- (7) เร่งรัดการจัดการศึกษาทั้งวิชาสามัญ ศาสนาและอาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา

(8) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เมือง ศูนย์กลางและเมืองชายแดนให้เหมาะสม

(9) สร้างโอกาสให้แก่กิจกรรมทาง เศรษฐกิจให้กว้างขวาง

(10) รับผิดชอบการแก้ปัญหาอาชญากรรม ด้วยมาตรการเชิงรุก ฝึกกำลังของทุกภาคส่วน สร้างความเข้มแข็งในเรื่องการป้องกันและแก้ปัญหา อาชญากรรมให้กับชุมชนและสังคม

(11) จัดให้มีระบบการบริหารนโยบาย ภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและครบวงจรโดยการ มอบหมายผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

3.2 ยุทธศาสตร์ Control The Information, Control The Battle, To Win The War (การควบคุมข่าวสาร, การต่อสู้และการเอาชนะ คู่สงคราม) ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ซึ่ง ต้องกำหนดให้มีแนวทางพื้นฐานทั่วไป นโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนการยุทธ์ในทุก สถานการณ์ จัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติ ประเมิน ผลและปรับแผนอย่างต่อเนื่อง ตามเงื่อนไขจิ้งหะ และโอกาสร่วมกับฝ่ายอื่นๆ ได้ตลอดเวลา ดังต่อไปนี้

1) ทำให้เกิดสถานะที่เหนือกว่าด้าน ข้อมูลข่าวสาร (Control The Information) ด้วย มาตรการต่อไปนี้

(1) วางระบบการรับข้อมูลข่าวสาร ทุกรูปแบบโดยการจัดให้มีกลุ่มนักวิเคราะห์ข่าวกรอง มืออาชีพในสาขาต่างๆ มาทำงานร่วมกันเพื่อประเมิน ข่าวกรอง ให้สามารถนำมาใช้ให้ถูกต้อง พอเพียงและ ทันเวลา

(2) จัดระบบการประชาสัมพันธ์ร่วม ที่รวดเร็ว ทันต่อความต้องการของสื่อมวลชน และ ส่วนราชการทุกสังกัด ทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศ

(3) จัดกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ ด้านกว้างและด้านลึกต่อผู้นำท้องถิ่นทุกประเภท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปทุก หมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

(4) บ่มเพาะและพัฒนาบุคลากรด้านการ ข่าวให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพทั้งองค์ความรู้ ทางวิชาการ และประสบการณ์ระหว่างประชาคม ข่าวกรองด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ

(5) สนับสนุนงบประมาณด้านการข่าว ให้เพียงพอ และเบิกจ่ายให้ถึงหน่วยรับผิดชอบใน พื้นที่อย่างรวดเร็ว

2) ดำเนินการควบคุมสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้ได้ทันทั่วทั้ง (Control The Battle) ด้วย มาตรการต่อไปนี้

(1) ดำเนินการกวาดล้างอาวุธสงคราม วัตถุระเบิด และผู้มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเด็ดขาด

(2) ฝึกกำลัง พลเรือน ตำรวจ ทหาร และอาสาสมัครให้มีเอกภาพ ทั้งในทางความคิด และการปฏิบัติ สามารถปฏิบัติการรบ รวมทั้งในแบบและ นอกแบบ ทั้งในชนบทและในเมือง

(3) พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หน่วยกำลังให้ทันสมัยอยู่เสมอ จัดทำหลักนิย มการปฏิบัติงานร่วม คู่มือการปฏิบัติงาน ดำเนินการฝึก ทางยุทธวิธี รวมทั้งการเตรียมกำลังสำรอง เพื่อรักษา พื้นที่เมื่อทหารหลักถอนกำลัง

(4) คิดค้นยุทธวิธีเชิงรุก ประสานการใช้เครื่องมือทางเทคนิคที่ต้องใช้ในการระงับเหตุ และรักษาความสงบ วางกำลังควบคุมแนวชายแดน เส้นทางเข้าออกเพื่อจำกัดเสรีของกลุ่มก่อความไม่สงบ

(5) ปรับเจตคติ ค่านิยม เจ้าหน้าที่รัฐ ให้รู้จักเปิดกว้างทางความคิด และไม่ยึดติดกับวิธีแก้ไขปัญหแบบเดิมๆ

3) การต่อสู้เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม (To Win The War) ด้วยมาตรการต่อไปนี้

(1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเตรียมไว้เสมอ สามารถนำมาใช้ได้ทันที ทั้งในยามสงบและยามสงคราม

(2) เตรียมบุคลากรโดยการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจในทุกสถานการณ์

(3) ดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนปฏิบัติการและทำการประเมินผล เพื่อปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

(4) จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

(5) แสวงหาพันธมิตรต่างประเทศในระดับที่เหมาะสมตามแนวคิดการทูตเชิงป้องกัน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือให้แน่นแฟ้นมากขึ้น

(6) จัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคได้ทันทีขณะปฏิบัติงาน

2.5 คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของรัฐบาลปี 2548⁵⁶
ได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหความไม่สงบ และแนวทางเสริมสร้างสันติสุขด้วยยุทธศาสตร์หลัก 10 ประการ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1) ปฏิบัติการเชิงรุกในพื้นที่ทั้งในและต่างประเทศ

2) บูรณาการบังคับใช้กฎหมายของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกัน สืบสวนและปราบปราม

3) นำระบบนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์และรวบรวมพยานหลักฐาน

4) เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

2. ยุทธศาสตร์ด้านข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง

1) เพิ่มขีดความสามารถงานข่าวเชิงรุก และลึกมากยิ่งขึ้น

2) เพิ่มประสิทธิภาพการข่าวให้ถูกต้องแม่นยำ และทันเวลา

3) เกาะติดความเคลื่อนไหวของแกนนำ เพื่อขยายผลไปสู่การจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

⁵⁶ เอกสารยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2548 หน้า 4-6

3. ยุทธศาสตร์การปรับความคิดและความเชื่อ

- 1) ประชาสัมพันธ์คำสอนศาสนา และประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง
- 2) สร้างความเชื่อมั่นการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 3) เปิดโอกาสให้ผู้หลงผิดได้กลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ
- 4) สนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สุจริต

4. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์

- 1) รมรณรงค์ให้ประชาชนเชื่อมั่นในนโยบายการแก้ไขปัญหาของรัฐ
- 2) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
- 3) เผยแพร่คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีก่อความไม่สงบต่อสาธารณะ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ

- 1) สร้างความเข้าใจกับภูมิภาคและประชาคมโลก
- 2) เน้นการสร้าง ความเข้าใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 3) ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน

6. ยุทธศาสตร์รวมพลังประชาชน และจัดระเบียบชุมชน

- 1) ขับเคลื่อนงานมวลชนเชิงบูรณาการให้มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยในชุมชน
- 2) จัดตั้งชุมชนสันติสุข และหมู่บ้านเข้มแข็ง
- 3) ดำเนินการแก้ไขปัญหามุคสองสัญชาติ ร่วมกับรัฐบาลมาเลเซีย
- 4) ปรับปรุงและจัดระเบียบงานทะเบียนราษฎรใหม่ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

7. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ

- 1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมและวิสาหกิจชุมชน
- 2) ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในการประกอบอาชีพ
- 3) แก้ไขปัญหาการว่างงาน
- 4) แก้ไขปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ
- 5) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและครอบคลุม

8. ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา

- 1) เน้นจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
- 2) ยกระดับคุณภาพการศึกษา

3) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต
ของประชาชน

4) ส่งเสริมรูปแบบการศึกษาที่มุ่งให้
ผู้เรียนได้เรียนทั้งวิชาสามัญ ศาสนาและอาชีพ

5) เน้นการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่
หลากหลาย

9. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

1) ปลุกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อ
สังคมและประชาชน

2) ช่วยแก้ปัญหาหนี้สิน

3) ช่วยแก้ปัญหาที่ดินทำกิน

4) ช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย

5) ยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มรายได้ให้
ครอบครัวมีความมั่นคง

10. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

1) เน้นให้พื้นที่เป็นศูนย์กลางในการ
แก้ปัญหา

2) ใช้การควบคุมกำกับติดตามผลให้
การปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของรัฐ

3) จัดระบบบริหารจัดการให้มี
ประสิทธิภาพในทุกๆ ส่วนที่มีบทบาทหน้าที่ในการ
แก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.6 เอกสารรายงานการศึกษาวิธีการ
แก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ นายจาตุรงค์
ฉายแสง และคณะ⁵⁷ ที่นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อ
วันที่ 27 เมษายน 2548 ได้กล่าวถึงมาตรการ
การแก้ไขปัญหา โดยสรุปดังนี้

2.6.1 ด้านการสร้างความปลอดภัย และยุติความรุนแรง

1) ไม่ให้มีการอุ้มฆ่าและการทรมานอย่าง
เด็ดขาด

2) ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและผู้เกี่ยวข้อง
อย่างมีมนุษยธรรม

3) การสอบสวนสืบสวนให้ดำเนินการ
อย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้

4) ใช้วิธีการนิติวิทยาศาสตร์เท่าที่จะ
สามารถเป็นไปได้

5) ใช้หน่วยกำลังในพื้นที่ปฏิบัติการ
แก้ปัญหาของพื้นที่เอง

6) ปรับเปลี่ยนตัวบุคคลของรัฐ เพื่อ
อำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหา

7) ยกเลิกกฎอัยการศึกอย่างมีขั้นตอน
โดยเริ่มจากในเมืองขยายผลสู่นอกเมือง

8) การให้ตำรวจรักษาความสงบภายใน
พื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

⁵⁷ เอกสารรายงาน การศึกษาวิธีการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ นายจาตุรงค์ ฉายแสง และคณะ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2548

9) ทำความชัดเจนในคดีที่สาธารณชนให้ความสนใจโดยเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษ

10) เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ

11) พิจารณาออกกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ผู้ต้องหาคดีความมั่นคงที่ไม่ใช่คดีอาญา

2.6.2 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1) ส่งเสริมการศึกษาศาสนาทุกศาสนาอย่างจริงจัง

2) ส่งเสริมให้ปัตตานีเป็นศูนย์กลางในการศึกษาศาสนาอิสลามระดับอุดมศึกษาในภูมิภาค

3) ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4) ส่งเสริมให้ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5) สร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับภาคอื่นๆ ของประเทศ

2.6.3 ด้านการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1) ส่งเสริมการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2) สนับสนุนการพัฒนาที่ประชาชนมีส่วนร่วม

2.6.4 การบริการประชาชนที่ไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน

1) จัดระบบอำนวยความสะดวกทุกงานที่จำเป็นแก่ประชาชน

2) ช่วยเหลือแก้ปัญหาให้เมื่อถูกร้องขอตามความเหมาะสม

2.7 เอกสารฉบับนี้ได้ฉบับชาวบ้าน รวมบทความ คอลัมน์ สวนทางปิ่นเนชั่นสุดสัปดาห์ เวทีสาธารณะเพื่อสังคมमानजंतुและสันติสุข⁵⁸ ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ แนวทาง นโยบาย การสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.7.1 ยุทธศาสตร์

1) เร่งจัดความไม่ยุติธรรมในทุกๆ ด้าน

2) ใช้ชุมชนแก้ปัญหาของชุมชนเอง

3) รมรงค์ให้ทุกฝ่ายเกิดความตระหนักในคุณค่าของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

4) การสร้างจิตสำนึกการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

2.7.2 แนวทาง

ใช้กระบวนการทางรัฐศาสตร์ และวัฒนธรรมเป็นองค์นำโดยให้กระบวนการอื่นๆ ขึ้นต่อองค์นำดังกล่าวในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้แนวทางที่จำเป็นเร่งด่วน 13 ด้าน คือ

⁵⁸ เอกสารของ คอ.บต. และสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** จัดให้มีตัวแทนทางการเมืองของมุสลิม มีบทบาทในรัฐบาลให้มากขึ้น และดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบและเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ

2) **ด้านยุติธรรม** รัฐต้องดำเนินการทุกอย่าง ด้วยกฎหมายอย่างโปร่งใสตรงไปตรงมาตามหลักนิติธรรม

3) **ด้านการสร้างความร่วมมือกับประชาคมในพื้นที่** โดยยึดหลักปัญหาในสังคมมุสลิมควรแก้โดยมุสลิม

4) **ด้านวัฒนธรรม** รัฐควรรณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

5) **ด้านการศึกษา** รัฐควรใช้กระบวนการทางการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการยุติสถานการณ์ความไม่สงบและสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างยั่งยืน

6) **ด้านกิจการศาสนาอิสลาม** รัฐควรสนับสนุนให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นองค์กรนำที่มีความเข้มแข็งเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านศาสนา และความรู้ที่เป็นสากล เพื่อที่จะได้มีทักษะการบริหารจัดการที่สามารถแสดงบทบาท นำสังคมมุสลิมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดสันติภาพอย่างแท้จริง

7) **ด้านสังคม** รัฐควรผลักดันให้มีจุดร่วมแห่งความผูกพันในหมู่ประชาชนต่างวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนาน มาช่วยแก้ปัญหาจุดต่างด้านวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และจะได้ผูกพันกันแน่นแฟ้นมากขึ้น

8) **ด้านเศรษฐกิจ** รัฐควรปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยดำเนินการให้เกิดความสมดุลระหว่างระบบทุนนิยมเสรีกับเศรษฐกิจตามหลักศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม

9) **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ** โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน รัฐไทยควรมีท่าทีที่ชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์ฉันพี่น้อง ให้เกียรติ เคารพในความคิดเห็นของเพื่อนบ้านเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและปัญหาอื่นๆ

10) **ด้านการทหาร** รัฐต้องใช้อำนาจทางทหารให้เหมาะสมกับระดับความรุนแรงของปัญหา การทำยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ชัดเจนรอบด้าน กำหนดจุดยืนอย่างเหมาะสมทั้งในระดับสากล ระดับภูมิภาค ระดับชาติและระดับท้องถิ่น

11) **ด้านการประชาสัมพันธ์** รัฐควรสนับสนุนอย่างใกล้ชิดและจริงจังกับงานประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในสถานการณ์และข้อเท็จจริงแก่สังคมและประชาชนโดยรวดเร็ว ด้วยสื่อของรัฐทุกประเภทในรูปแบบที่หลากหลาย

12) **ด้านการต่างประเทศ** รัฐควรกำหนดกระบวนการสร้างความเข้าใจเรื่องปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อพี่น้องชาวมุสลิมทั้งในและต่างประเทศให้ชัดเจน รวดเร็ว ทันกับความผันแปรของสถานการณ์

13) **ด้านการบริหารจัดการ** รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ มีลักษณะการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพประสานสัมพันธ์กันทั้งใน

ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ สำหรับการปฏิบัติการ
แก้ปัญหาในพื้นที่จริง

2.8 เอกสารข้อเสนอของอนุกรรมการ
การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในคณะ
กรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
(กอส.)⁵⁹ ได้เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ทั้งที่เป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์
และที่เป็นข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการไว้ดังนี้

2.8.1 ความนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาสั่งสม
กดทับมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ ทั้งในทางการเมือง
เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา และสิทธิมนุษยชน
โดยเฉพาะการสะสมการรับรู้เชิงลบจากความรู้สึกว่า
ไม่ได้รับความเป็นธรรมและการถูกเลือกปฏิบัติ
ยิ่งไปกว่านั้น สภาพการณ์ดังกล่าวยังถูกตอกย้ำด้วย
สำนักทางประวัติศาสตร์ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นความภาคภูมิใจ
แต่ไม่ได้รับการยอมรับความจริงทางประวัติศาสตร์
ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษา
หรือปัญญาชนส่วนใหญ่ต้องการความเปลี่ยนแปลงที่
ทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม ความเสมอภาค
ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มีการใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม
ด้วยหลักนิติธรรม ได้รับโอกาสมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน การได้รับเกียรติ
ในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน และ
การได้รับการยอมรับในความจริงของอัตลักษณ์และ
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นความภาคภูมิใจของ

ประชาชนมาเป็นเวลายาวนาน แต่เมื่อพยายาม
เรียกร้องผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
กลับถูกมองจากเจ้าหน้าที่รัฐด้วยสายตาที่หวาดระแวง
หาไม่ก็ถูกตอบโต้ด้วยความรุนแรง ทำให้ประชาชน
จำนวนไม่น้อยสิ้นหวังที่จะเห็นความเปลี่ยนแปลง
ด้วยสันติวิธีจึงหันไปหาวิธีรุนแรงยิ่งเมื่อได้รับการ
สนับสนุนจากประชาชนส่วนหนึ่ง ความรุนแรงนั้นก็ยิ่ง
ลุกลามแพร่ขยายมากขึ้น

สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเกิด
ขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเชื่อว่าความเปลี่ยนแปลงที่
พึงปรารถนาดังกล่าวนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยสันติวิธี
ขณะเดียวกันรัฐเองก็ต้องยอมรับว่าการขัดแย้งต่อ
กระแสความเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนต้องการนั้น
ย่อมไม่สามารถทำให้เกิดสันติสุขขึ้นได้ ดังนั้นจึงควร
ยอมรับความเปลี่ยนแปลงโดยส่งเสริมให้เป็นไปอย่าง
สันติสุข

การเปลี่ยนแปลงอย่างสันติสุขนั้นเกิดขึ้น
ได้หากรัฐและประชาชนมีความไว้วางใจและหันมา
ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย
ขณะเดียวกันก็เปิดพื้นที่สันติวิธีให้มากขึ้นด้วยการ
ส่งสัญญาณทิศทางสันติวิธีให้ชัดเจน ทั้งระดับ
นโยบายและระดับปฏิบัติโดยให้มีการดำเนินการ
อย่างเป็นรูปธรรมจริงจัง เพื่อให้ประชาชนมั่นใจ ไม่
สับสนและยึดมั่นการใช้สันติวิธีเพื่อเป็นหนทางสู่การ
เปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง
ก็ต้องมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อสันติวิธีตลอดจนมี

⁵⁹ เอกสาร (ฉบับร่าง) ข้อเสนอของคณะอนุกรรมการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในคณะกรรมการ กอส. หน้า 1-10 ปี 2549

ทักษะที่เอื้อให้สามารถจัดการความขัดแย้งได้ด้วยสันติวิธี รวมไปถึงการสร้างเงื่อนไขในทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยอาศัยภูมิปัญญาทางศาสนา และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริมสันติวิธี อยู่แล้วเป็นบรรทัดฐาน

ข้อเสนอต่อไปนี้เป็นข้อเสนอว่าด้วยแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์และแนวทางดำเนินการ โดยเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการสร้างเสริมแนวทางสันติวิธีทั้งในภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อให้ความเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาเป็นไปอย่างสันติ

2.8.2 แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

2.8.2.1 ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน

1) สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นระหว่างรัฐกับประชาชน ภาครัฐจะต้องเริ่มต้นจากการยอมรับความจริงว่าประชาชนเกิดวิกฤตศรัทธาต่อภาครัฐ ในขณะที่รัฐก็ระแวงประชาชน จึงจำเป็นต้องพลิกฟื้นความไว้วางใจและความเชื่อมั่นระหว่างรัฐกับประชาชน ด้วยการที่รัฐแสดงให้เห็นถึงความจริงใจที่เป็นรูปธรรม ความโปร่งใสของกระบวนการยุติธรรม การไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และการกำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับศาสนา วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

2) พลิกฟื้นให้ภาครัฐกลับมาเป็นที่พึ่งของประชาชน หรือการทำให้ประชาชนรู้สึกว่ภาครัฐเป็นที่พึ่งโดยแท้จริง ภาครัฐต้องปรับวิธีคิดและทัศนคติต่อประชาชนใหม่ว่าเป็นผู้ที่ให้บริการกับประชาชนไม่ใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่เหนือประชาชน และไม่สร้างเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในพื้นที่

3) ให้ความสำคัญกับกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของภาคประชาชนในทุกระดับ เพื่อให้ตระหนักในคุณค่า เกียรติ และศักดิ์ศรีของประชาชนรวมทั้งการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดอนาคตของคนในท้องถิ่นด้วยชุมชน

4) เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักการศาสนาที่ถูกต้อง จะเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างประชาชนกับรัฐ และเป็นช่องทางสำคัญของการเข้าถึงประชาชนบนอัตลักษณ์ของประชาชนที่มีศาสนาเป็นจุดแข็ง ชุมชนดังกล่าวนี้จะหล่อหลอมความคิดและความเชื่อที่ถูกต้องร่วมกันทั้งประชาชนและภาครัฐ ทำให้เกิดปฏาการปกป้องความเชื่อที่ถูกบิดเบือน

2.8.2.2 เสริมสร้างแนวทางสันติวิธี

1) เปิดพื้นที่สันติวิธีให้กับทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีหลักประกันว่าผู้ใช้สันติวิธีสามารถเป็นแนวทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรงได้อย่างยั่งยืน และทำให้สันติวิธีเป็นพลังหลักในการต่อสู้กับแนวทางรุนแรงได้

2) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในการจัดการความรุนแรง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติในการรักษาความสงบและป้องกันความรุนแรงในพื้นที่

3) ส่งเสริมให้ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการสันติวิธีต่อกลุ่มเป้าหมาย ผู้ใช้ความรุนแรง

4) ส่งเสริมแนวทางสันติวิธีบนฐานทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อชักชวนให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามาร่วมในแนวทางนี้ และไม่หันไปใช้แนวทางรุนแรง ทั้งนี้โดยเปิดโอกาสให้ร่วมกันแสวงหาแนวทางการเมืองการปกครองที่เอื้อให้อยู่ร่วมกันได้ โดยอาศัยเจตนาของรัฐธรรมนูญ

5) ปรับทัศนคติและมองการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี โดยให้ความจริงและสร้างความเข้าใจต่อทุกฝ่ายในสังคมว่า การใช้ความรุนแรงโดยประชาชนส่วนหนึ่งไม่ใช่การทำลายอำนาจรัฐ แต่มาจากการที่รัฐไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งอึดอัดและต้องการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองที่ไม่เป็นธรรม และไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต

6) ลดโอกาสในการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรง โดยภาครัฐต้องไม่สร้างเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มใช้ความรุนแรงนำไปแสวงผลประโยชน์ และต้องสร้างโอกาสให้กลุ่มต่างๆ เลือกใช้แนวทางสันติวิธีมากขึ้น

7) สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมในประเทศกับมุสลิมในต่างประเทศ และให้ความสำคัญมากขึ้นกับการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่โลกมุสลิมยอมรับ เพื่อลดโอกาสผู้ใช้ความรุนแรงขอรับการสนับสนุนจากโลกมุสลิม

8) ทำให้สันติวิธีเป็นส่วนหนึ่งวิถีชีวิตของประชาชนไทยทั้งประเทศ โดยการเผยแพร่แนวคิดสันติวิธีและทักษะการจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรงให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยผ่านระบบการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันทางสังคม

2.8.2.3 ปรับทัศนคติและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสนับสนุนแนวทางสันติวิธี

1) พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐที่สอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตย และมีทัศนคติที่ส่งเสริมการทำงานโดยการร่วมมือกับประชาชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) เร่งรัดพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และสิ่งสมองค์ความรู้ด้านสันติวิธี เพื่อให้แนวทางสันติวิธีเติบโตและตั้งมั่นทั้งในระดับสถาบันและปัจเจกบุคคล

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ

3.1 ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน

1) การดำเนินการจัดการในภาครัฐ

(1) จัดให้มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมของเจ้าหน้าที่มุสลิมที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ภาครัฐเข้าถึงและเป็นที่ยอมรับได้

(2) สร้างระบบและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอบรมหรือปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ ก่อนลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจในศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(3) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด และใช้มิติทางวัฒนธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานของศาสนาเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อม ที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน

(4) เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวที่มีอยู่จริง และประชาชนในพื้นที่ให้ความศรัทธา เคารพการยอมรับ เช่น มัสยิด วัด ศาลา ปอเนาะและสถาบันการศึกษา

(5) ระดมการมีส่วนร่วมของพลเมืองทุกฝ่าย โดยเฉพาะข้าราชการพลเรือนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่เป็นสายกลางและต้องการความสงบและความจริงใจจากภาครัฐที่ไม่ใช่การสร้างภาพ เช่น ต้องการบริการที่เท่าเทียมกัน และเชื่อว่าหากทุกหน่วยงานทำหน้าที่ของตัวเองให้เต็มที่ในการช่วยเหลืออย่างจริงใจ ประชาชนจะเกิดการใช้สันติวิธีโดยอัตโนมัติโดยอาศัยภูมิปัญญาทางศาสนา และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมสันติวิธีอยู่แล้วเป็นบรรทัดฐาน

2) การร่วมมือกับภาคประชาชน

(1) จัดตั้งคณะทำงานภาคประชาชนเพื่อทำหน้าที่ร่วมสอบสวนกับทหารและตำรวจในกรณีที่จับบุคคลที่ต้องสงสัย เพื่อความโปร่งใส

และสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นอันเป็นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

(2) สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทในการเสริมสร้างแนวทางสันติวิธี เช่น การสนับสนุนเครือข่ายนักศึกษาเป็นพลังทางวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้เป็นพลังในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเยาวชน สนับสนุนและส่งเสริมสตรีมุสลิมให้มีส่วนร่วมในชุมชนและครอบครัวมากขึ้น ริเริ่มปลูกจิตสำนึก “รักษานกเกิด” ให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียน

(3) ส่งเสริมให้ผู้นำศาสนาและองค์กรชุมชนมีบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีโดยใช้พื้นฐานของชุมชนที่เข้มแข็งด้วยการศาสนา เช่น จัดตั้งคณะกรรมการสันติสุขชุมชนขึ้นในทุกหมู่บ้าน หรือทุกตำบล โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ครู หรือเจ้าหน้าที่อนามัย เพื่อทำหน้าที่ระงับข้อขัดแย้งในชุมชน ป้องกันเหตุร้ายจากความเข้าใจผิด สร้างความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างคนต่างศาสนาหรือต่างเชื้อชาติในชุมชน ตลอดจนรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนเพื่อเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน

(4) จัดตั้งสภาที่ปรึกษาในระดับอำเภอและจังหวัดที่ประกอบไปด้วยผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสร้างสมานฉันท์ระหว่างประชาชนด้วยกัน และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน องค์กรหรือสภาดังกล่าวมีหน้าที่กลั่นกรองนโยบาย

และคำสั่งของหน่วยงานรัฐหรือจังหวัด เพื่อไม่ก่อปัญหาขัดแย้งทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม หรือ บั่นทอนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่น นอกจากนั้นยังควรทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจาก คณะกรรมการสันติสุขชุมชนเพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการ จังหวัด หน่วยงานรัฐ หรือรัฐบาลดำเนินการแก้ไข

(5) กระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจทางการเมือง ตลอดจนการวางแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตามที่กำหนดใน รัฐธรรมนูญ โดยมีมาตรการที่เป็นรูปธรรม เช่น จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือให้มีองค์กร ปกครองท้องถิ่นในลักษณะเดียวกับกรุงเทพมหานคร และพัทยา หรือมีสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของ ประชาชนทุกภาคส่วนรวมทั้งผู้นำชุมชน และผู้นำ ศาสนา

(6) มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสงวน รักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง มีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครอง คุณภาพสิ่งแวดล้อมดังที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ด้วย เช่น มีกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังและการมี ส่วนร่วมของประชาชน การประชาสัมพันธ์และบังคับ ใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมทั้งการออกกฎหมายป่า ชุมชนและกฎหมายให้สิทธิชุมชนในการจัดการ ทรัพยากรท้องถิ่น

(7) จัดให้มีเวทีนโยบายสาธารณะ อย่างสม่ำเสมอเพื่อการแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่าง รัฐกับประชาชน รวมทั้งเพื่อรับฟังความเห็นของ ประชาชน อันนำไปสู่การจัดทำนโยบายสาธารณะ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

(8) การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขอให้บังคับใช้โดยเคร่งครัด และต่อเนื่อง เช่น การยกเลิกใช้เครื่องมือประมงที่ ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เช่น อวนรุน อวนลาก

3.2 การส่งเสริมแนวทางสันติวิธี

1) การส่งเสริมสันติวิธีในภาครัฐ

(1) รัฐบาลต้องแสดงท่าทีและส่ งสัญญาณที่ชัดเจนในการใช้สันติวิธีแก้ไขปัญหาทั้งใน เรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์และการปฏิบัติที่สอดคล้อง ตรงกัน อันจะไม่ทำให้เกิดความสับสนในทิศทาง แต่ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและเกิดเอกภาพในการ แก้ไขปัญหาที่ชัดเจนได้

(2) ให้ความสำคัญกับสถาบัน ยุทธศาสตร์สันติวิธีในสำนักงานสภาความมั่นคง แห่งชาติในฐานะหน่วยงานอิสระ รวมทั้งส่งเสริม สถาบันอื่นที่เผยแพร่สันติวิธี และให้ได้รับการ สนับสนุนทางด้านงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อจัดทำ และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายทางด้าน สันติวิธีให้เกิดผลทั้งในภาครัฐและภาคประชาชน

(3) จัดทำหลักสูตรส่งเสริมสันติวิธี ในภาครัฐ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ของประชาชนต่อภาครัฐ โดยปลูกฝังและเผยแพร่

สันติวิธีอย่างครบวงจร ประกอบด้วย 1) สันติวิธีในรูปปัจเจกบุคคล คือ เจ้าหน้าที่รัฐมีความรู้และความเข้าใจในศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ 2) การลดเงื่อนไขที่สร้างความหวาดระแวงและเกลียดชังในหมู่ประชาชน และ 3) การมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมในเชิงสันติ

(4) เปิดเวทีให้มีการหารืออย่างจริงจังระหว่างทุกภาคส่วนในประเด็นของการที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นนโยบายขั้นพื้นฐาน

2) การส่งเสริมสันติวิธีในภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) เสริมสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี เช่น การให้ความหมายของสันติวิธีภาคประชาชนเพื่อให้สังคมเข้าใจในมุมมองที่หลากหลาย ทั้งความหมายที่เป็นสากล ความหมายในแนวทางอิสลาม ศาสนาพุทธ วิถีภูมิปัญญาอื่นๆ โดยโยงไปถึงการจัดการทางสังคม เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้นทั้งนี้โดยผ่านระบบการศึกษาทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับและสาขาอาชีพ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงประวัติศาสตร์การต่อสู้แบบสันติวิธีภาคประชาชนในท้องถิ่น และควรทำเอกสารทางวิชาการเผยแพร่เรื่องกระบวนการยุติธรรมในอิสลามเป็นสองภาษา เพื่อแจกจ่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

(2) สร้างนักสันติวิธีภาคประชาชนที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนและศาสนาโดยการสร้างเสริมทักษะและเจตคติให้แก่นักปฏิบัติการด้านสันติวิธีในภาคประชาชน

(3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโครงการมุสลิมศึกษาเพื่อทางเลือกสันติวิธีให้เป็นเวทีสำหรับผู้ที่มีแนวคิดที่ต้องการความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นกลุ่มเสียงและประชาชนทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาและแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้นำศาสนาเกี่ยวกับทางเลือกสันติวิธีตามหลักศาสนาอิสลาม

(4) ส่งเสริมการศึกษาในทุกระดับและอย่างหลากหลาย รวมทั้งการศึกษาตามหลักศาสนา เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชน และแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้นำศาสนาเกี่ยวกับทางเลือกสันติวิธี เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างผาสุกในวิถีทางที่ตนเลือก

(5) ส่งเสริมศาสนศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและมีสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นับถือต่างศาสนา

(6) ส่งเสริมให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญอันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3) ในระดับประเทศ

(1) จัดให้มีสมัชชายุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อเป็นเวทีระดมความเห็นและแสวงหาความร่วมมือในการขับเคลื่อนแนวทางสันติวิธีทั้งในระดับยุทธศาสตร์ นโยบาย และปฏิบัติการ โดยมีตัวแทน

จากทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจเข้าร่วมรวมทั้งหาข้อตกลงร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจ

(2) ตรวจสอบ ทบทวนข้อกฎหมายและระเบียบที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการส่งเสริมสันติวิธีของภาคประชาชน รวมทั้งตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว

(3) สำรวจรูปแบบและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้านสันติวิธีภาคประชาชนที่เกิดขึ้นและปฏิบัติอยู่ในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีศาสนาและรัฐธรรมนูญรวมทั้งการต่อสู้นานาชาติสันติวิธีของนักการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่น ตลอดจนข้าราชการเพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับสันติวิธี โดยนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ของรัฐเพื่อประชาสัมพันธ์อย่างเร่งด่วน

(4) ส่งเสริมให้มีหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา โดยมีการอบรมทั้งแนวคิดและทักษะตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ไปจนถึงระดับสูง โดยครอบคลุมทั้งการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคล ด้วยการเจรจา การไกล่เกลี่ย การฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) รวมไปถึงการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สานเสวนา การประชุมโต๊ะกลม ชุมชนพิจารณา เป็นต้น

(5) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะระดับมัธยมจนถึงอุดมศึกษาฝึกอาสาสมัครผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อทำหน้าที่เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในสถาบันของตนและควรพัฒนาไปจนถึงขั้นเป็นอาสาสมัครไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในชุมชนรอบๆ สถาบันได้อันถือเป็นการบริการสังคมอีกลักษณะหนึ่ง

(6) ส่งเสริมให้มีวิชาสันติศึกษาในทุกสถาบันการศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสันติวิธีที่กว้างกว่าการเจรจาและการไกล่เกลี่ย กล่าวคือครอบคลุมไปถึงปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Nonviolent Action) เพื่อให้เข้าใจว่าการชุมนุม การคว่ำบาตร การดื้อแพ่งหรือการไม่ให้ความร่วมมือก็เป็นสันติวิธีอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับของรัฐธรรมนูญ หากใช้ความรุนแรงหรือการก่อความไม่สงบอย่างที่ไม่เข้าใจกันไม่

(7) สนับสนุนให้สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อวิทยุ โทรทัศน์ จัดทำรายการที่ส่งเสริมแนวคิดสันติวิธีในฐานะเป็นวิถีทางสู่ความสมานฉันท์ทั้งในรูปข่าวสาร สารคดี ละคร มาตรการดังกล่าวควรทำควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้สื่อเหล่านี้มีความพร้อมในการเป็นช่องทางเผยแพร่แนวคิดดังกล่าว เช่น มีการอบรมบุคลากรที่ทำสื่อเหล่านี้ให้เข้าใจแนวคิดและทักษะสันติวิธี หรือการจัดทำเนื้อหาและรายการป้อนให้แก่สื่อดังกล่าว อาทิ การจัดทำโต๊ะข่าวสันติภาพเพื่อผลิตข่าวและสารคดีป้อนให้แก่สื่อส่วนกลาง การจัดประกวดหนังสือ สารคดีสั้น หรือบทหนัง เป็นต้น หรือการมีหน่วยงานจัดทำเนื้อหา

ทางด้านนี้ให้แก่สื่อดังกล่าว อาทิ การจัดทำโต๊ะข่าว สันติภาพเพื่อการผลิตข่าวและสารคดีป้อนให้แก่สื่อ ส่วนกลาง การจัดประกวดหนังสือ สานคดีสัน หรือ บทหนังสือ เป็นต้น หรือการมีหน่วยงานจัดทำเนื้อหา ทางด้านนี้ให้แก่สื่อโดยเฉพาะ

(8) สนับสนุนให้มีสื่อสำหรับเด็ก และเยาวชนที่มีเนื้อหาส่งเสริมสันติวิธีโดยอาจเข้าไป เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน ที่กำลังจะจัดทำขึ้น (TV For Kids) หรือเป็นส่วน หนึ่งของโครงการส่งเสริมสุขภาวะในครอบครัวที่ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีดำริ จะจัดขึ้นด้วยการผลิตรายการต่างๆ ป้อนให้แก่สถานี โทรทัศน์ต่างๆ ทั้งฟรีทีวีและเคเบิลทีวี

2.9 ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติ กับประชาธิปไตยของรัฐบาลสุรนันทน์ วีระพงษ์⁶⁰
จากหนังสือ สถานการณ์ไฟใต้ได้ให้แง่คิดเกี่ยวกับการ แก้ปัญหาการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนออกเป็นรัฐ เอกราชของชนกลุ่มน้อยในประเทศต่างๆ เช่น อังกฤษ แคนาดา สวีเดน และเนเธอร์แลนด์ ไว้ว่า ปัญหา ดังกล่าวสามารถแก้ได้ โดยวิธีต่อไปนี้

- 1) ขยายประชาธิปไตย
- 2) ให้ความยุติธรรม
- 3) ปรับปรุงคุณภาพชีวิต
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนด้านศาสนาและ วัฒนธรรม

2.10 ข้อเสนอแนะของ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ จากหนังสือเรื่องพลวัตทางเศรษฐกิจ ได้ อ้างอิงแนวความคิดของรัฐบาลสุรนันทน์ วีระพงษ์ ว่าเป็นปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในประวัติศาสตร์นั้น ตั้งแต่กรณีกบฏผิวน้ำในภาคอีสาน กรณีเงี้ยวในภาค ตะวันตกเฉียงเหนือ และกรณีราชาแห่งปัตตานีใน ภาคใต้ตอนล่างของไทยสามารถบรรเทาความรุนแรง ของปัญหาลงได้ ด้วยแนวทางต่อไปนี้⁶¹

- 1) ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิถีประชาธิปไตย
- 2) สร้างจิตสำนึกแห่งเอกภาพ
- 3) ใช้หลักสันติธรรม

นอกจากนี้ในทางปฏิบัติมีสิ่งที่จะต้อง ดำเนินการให้สำเร็จเป็นรูปธรรม 3 ประการ คือ

- 1) ระบบเศรษฐกิจที่เป็นธรรม
- 2) การปฏิบัติที่ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน
- 3) การดำเนินการกิจกรรมสาธารณะที่ อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ต้องฟัง เสียงคนในพื้นที่ทุกศาสนาด้วยหลักแห่งความเสมอภาค

2.11 ข้อเสนอของ ดร.ธีรยุทธ บุญมี
เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมวรรณ ไวยากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ อาจารย์ธีรยุทธ ได้เสนอแนวความ คิดว่า⁶² ปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาระยะยาวนานนับสิบปี และมีโอกาสที่เสื่อมทรุดลงกว่าที่เป็นอยู่นี้อีกมาก

⁶⁰ รัฐบาลสุรนันทน์ วีระพงษ์ ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย จากหนังสือ สถานการณ์ไฟใต้ หน้า 1-12 พิมพ์ครั้งที่ 2 ปี 2547

⁶¹ จากหนังสือ พลวัตทางเศรษฐกิจ ของ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ

⁶² ธีรยุทธ บุญมี คิดเพื่อประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลาคม, 2550

แต่ขณะนี้ฝ่ายก่อความไม่สงบเริ่มผิดพลาด เพราะความคลั่งในลัทธิเชื้อชาติศาสนาที่บริสุทธิ์ จนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไม่มีข้อจำกัดทางศีลธรรมคุณธรรมใดๆ ทำให้ประชาชนทั่วไปประสบกับความยากลำบากในการดำรงชีวิต ซึ่งในที่สุดรัฐไทยก็อาจพบหนทางที่สามารถแยกชาวบ้านมลายูมุสลิมออกจากกลุ่มผู้ก่อการได้ ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ลดระดับความรุนแรงลง แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องดำเนินนโยบายคู่ขนานด้านการเมืองและการทหารอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับของระดับความรุนแรงแต่ละท้องถิ่น เช่น เมื่อรัฐใช้นโยบายที่เปิดกว้างทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ รัฐก็ต้องมีนโยบายทางการทหารที่เข้มแข็งเด็ดขาดจับไว ถ้าหน้าฝ่ายผู้ก่อการควบคู่กันไปด้วย

2.12 รศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ได้นำเสนอแนวทางความคิดในการแก้ปัญหาภาคใต้ว่า หากจะแก้ปัญหาภาคใต้ให้ได้ผล ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรต้องตีกรอบในลักษณะอะไร ควรทำอะไร ไม่ควรทำไว้ 22 ประการ คือ⁶³

1) ประเด็นปัญหาภาคใต้ควรต้องถูกยกระดับขึ้นเป็นปัญหายุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อให้ได้ตระหนักถึงสถานะที่สำคัญอย่างยิ่งยวดของปัญหา

2) ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและรัฐบาลจะต้องแสดงออกถึงภาวะการณำ ที่สามารถเป็นผู้ชี้แนะทางยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องได้

3) ต้องมีความตระหนักในความเร่งด่วนของการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา เพราะกลุ่มชนชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหวาดกลัวและระแวงต่ออำนาจรัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ทั้งยังมีความรู้สึกเปราะบางในเชิงอารมณ์ความรู้สึกที่ชนะเชิงลบที่ถูกหล่อหลอมเช่นนี้ได้สร้างรูปการณ์จิตสำนึกในลักษณะที่ปฏิเสธไม่เชื่อถือ และไม่สนใจที่จะร่วมมือกับฝ่ายรัฐ

4) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาภาคใต้ต้องมุ่งไปสู่การสร้างสันติ สร้างความเป็นเอกภาพของชาติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

5) การดำเนินการทางยุทธศาสตร์ ต้องตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาที่องค์ประกอบของสภาวะใหม่ จึงต้องการการคิดใหม่เพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่

6) บทเรียนของคำสั่ง สำนักนายกฯ ที่ 66/2523 ที่ทำให้สามารถเอาชนะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ได้ด้วยการใช้การเมืองนำการทหาร อาจนำมาใช้เป็นบทเรียนได้ในทางยุทธศาสตร์ได้ระดับหนึ่ง

7) ต้องคิดอยู่เสมอว่า ชัยชนะที่ชี้ขาดคือ ชัยชนะทางยุทธศาสตร์ไม่ใช่ชัยชนะทางยุทธวิธี เพราะฉะนั้น เป้าหมายแห่งความสำเร็จจะต้องไม่วางอยู่บนพื้นฐานของการใช้กำลัง แต่ต้องยึดมั่นในแนวทางการเมืองนำการทหาร ไม่เปลี่ยนแปลง

⁶³ สุรชาติ บำรุงสุข วิภคิตได้ด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ Animate Group, 2547

8) อย่ายึดถือการแก้ปัญหาด้วยการทหารมากเกินไปจนมองข้ามความสำคัญของการแก้ปัญหา
ด้านอื่นๆ เพราะจะทำให้ลัทธิเข้าสู่กับดักสงคราม
ได้ง่าย

9) การปฏิบัติการยุทธวิธี โดยเฉพาะวิธี
ค้นหาแล้วทำลาย ต้องระวังอย่าให้กระทบกับผู้บริสุทธิ์
เพราะจะทำให้ผู้ก่อความไม่สงบมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น

10) ในการรวมยุทธศาสตร์ใหม่ ทุกฝ่าย
ต้องตระหนักว่า กองทัพ คือเครื่องมือของรัฐที่ใช้
สำหรับแก้ปัญหาความมั่นคง ผู้นำทางการเมืองทหารจะ
ต้องไม่ก้าวล่วงเอกสิทธิ์ของรัฐบาลด้วยการใช้มาตรการ
ทางทหารที่เป็นเอกเทศ

11) แนวทางการแก้ไขปัญหในภาคใต้
ควรต้องสนใจประเด็นด้านสังคมจิตวิทยาให้มากขึ้น

12) นโยบายการแก้ปัญหา จะต้องคำนึง
ผลประโยชน์เชิงบวกตลอดเวลา เพราะในสงคราม
แย่งชิงความนิยมจากประชาชนนั้น ทักษะคติเชิงลบ
จะเป็นเงื่อนไขในการสร้างแนวร่วมมุกกลับ

13) แนวคิดในการแก้ปัญหาต้องยุติ
แนวคิดเรื่องของการผสมกลมกลืน เพราะแนวคิดนี้
จะเป็นเงื่อนไขของการสร้างทัศนคติเชิงลบในหมู่
ประชาชน

14) การแก้ไขปัญห ต้องเป็นเรื่องของ
การบูรณาการในการสร้างความเป็นเอกภาพบนความ
หลากหลาย

15) ในระยะยาวควรต้องคำนึงถึงประเด็น
ปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่ใช้ตัวแบบเศรษฐกิจสำหรับ
ชุมชนมุสลิม (Islamic Economic Model) มาเชื่อม
โยงกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
โดยรวม

16) ควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา
ทางการศึกษาทั้งประสิทธิภาพและคุณภาพในทุก
ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับสถานะภาพของ
วุฒิการศึกษาจากต่างประเทศในแถบตะวันออกกลาง
และการเพิ่มคุณภาพของโรงเรียนสอนศาสนา

17) การปฏิบัติการแก้ปัญหาระดับยุทธวิธี
ควรเป็นในลักษณะการปฏิบัติการร่วมมากกว่าการใช้
วิธีต่างหน่วยต่างทำ เพราะจะทำให้เกิดการแข่งขัน
ชิงดีชิงเด่นกันเองระหว่างหน่วยงาน

18) ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ
งานความมั่นคงแก่หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด
เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรองรับการแก้ปัญหา
แบบบูรณาการ

19) ควรมีการติดตามประเมินผลการ
ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์อย่าง
ใกล้ชิดและต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องทำข้อมูลที่ได้จาก
ผลการศึกษาวิจัยมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหด้วย

20) ในระดับจังหวัด ควรมีรองผู้ว่าราชการ
จังหวัดฝ่ายความมั่นคง โดยอาจจัดหาบุคลากรจาก
ฝ่ายทหารที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความมั่นคง
มาดำรงตำแหน่งก็ได้

21) ในระยะยาวควรจัดให้ข้าราชการ
ระดับบริหารของจังหวัดได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
ท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางลดความหวาดระแวงในหมู่
ประชาชน

22) ความสำเร็จทางยุทธศาสตร์ จะต้อง
เป็นความสำเร็จของส่วนทั้งหมดไม่ใช่ความสำเร็จ
เฉพาะส่วน และความสำเร็จของมาตรการเฉพาะส่วน
จะต้องไม่ละเมิดวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของ
ส่วนทั้งหมด

2.13 พล.อ.กิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 ได้แสดงทัศนะการแก้ไขปัญหภาคใต้ไว้ในหนังสือฉบับไฟใต้กับรัฐไทยว่าการเอาชนะขบวนการแบ่งแยกดินแดนนั้น จำเป็นต้องนำเอาหลักการของการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบมาใช้ หลักการทางวิชาการดังกล่าวประกอบด้วย มาตรการ 5 ประการ⁶⁴ ดังนี้

- 1) การปรับสภาพแวดล้อมและการช่วยเหลือประชาชน
- 2) การพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร
- 3) การปราบปรามกองกำลังติดอาวุธ
- 4) การปฏิบัติการทางด้านข่าวกรอง
- 5) การปฏิบัติการทางด้านจิตวิทยา

2.14 เซอร์โรเบิร์ต ทอมป์สัน (Sir Robert Thompson) อดีตข้าราชการพลเรือนอังกฤษประจำมลายา เมื่อปี 2481 ได้ให้แง่คิดไว้ในหนังสือชื่อ ปราบกบฏคอมมิวนิสต์⁶⁵ ว่าหากคิดจะปราบปรามขบวนการที่มีลักษณะก่อกบฏ ควรดำเนินการภายในหลักการต่อไปนี้ คือ

- 1) รัฐบาลต้องมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจน
- 2) ในการปฏิบัติการก่อกลุ่มกบฏ รัฐบาลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น

3) รัฐบาลต้องมีแผนหลักที่มั่นคงนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และมีการแบ่งภารกิจความรับผิดชอบที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นเอกภาพ

4) ต้องถือว่า การปราบปรามการบ่อนทำลายทางการเมืองมีความสำคัญสูงกว่าการเอาชนะกลุ่มติดอาวุธ

5) ในระยะที่ฝ่ายกบฏทำการรบบแบบกองโจร รัฐบาลจะต้องรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่พื้นที่ที่พัฒนาแล้วอย่างเข้มแข็ง

2.15 อาจารย์อับดุลชะกูร์ บินซาฟิอีย์ ดินอะ นักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ มาเลเซีย ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาลจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถาวรไว้ว่า รัฐบาลไทยควรดำเนินการใน 3 ประเด็น⁶⁶ คือ

- 1) ใช้ยุทธศาสตร์ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา
- 2) รมรงค์ให้มุสลิมทั่วประเทศที่มีแนวความคิดสายกลางได้ออกมาแสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหามากขึ้น
- 3) จัดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหามาจากทุกภาคส่วนทั้งจากภาคราชการและภาคประชาชน

⁶⁴ พล.อ.กิตติ รัตนฉายา ฉบับไฟใต้กับรัฐไทย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฐานการพิมพ์, 2548

⁶⁵ Sir Robert Thompson. ปราบกบฏคอมมิวนิสต์, 2549.

⁶⁶ อับดุลชะกูร์ บินซาฟิอีย์ ดินอะ. ฝ่ายกบฏชายแดนใต้ กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์มติชน, 2549

2.16 พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รมว. กลาโหม (2550) ได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาคใต้แบบยั่งยืน⁶⁷ ว่า รัฐบาลจะดำเนินการ ดังนี้

- 1) ใช้ยุทธศาสตร์ปรองดอง สมานฉันท์ และสันติวิธี
- 2) พื้นกองอำนาจการรักษาความมั่นคง ภายใน (กอ.รมน.) ภาค 4 ที่มีองค์กรหลัก คือ ศอ.บต. กับพตท.เป็นผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านการเมืองและการทหาร

2.17 พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต⁶⁸ โฆษกกระทรวงกลาโหมได้แถลงถึง ยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปี 2550 ว่า กระทรวงกลาโหมจะ ดำเนินการใน 2 การกิจยุทธศาสตร์ คือ

- 1) การสร้างสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ให้ ปลอดภัย โดยเน้นเป้าหมายจำเพาะดังนี้
 - (1) พื้นที่ปลอดภัย
 - (2) ทำลายองค์กรและโครงสร้างของ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ
 - (3) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ เจ้าหน้าที่รัฐและลดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรมในสังคม

2) การเสริมสร้างความสมานฉันท์และ สันติวิธี

- (1) เสริมด้านสังคมจิตวิทยาแก่ ประชาชน
- (2) เสริมสร้างพลังประชาชนให้มี บทบาทร่วมในการรักษาชุมชน และแจ้งเบาะแสความ เคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบแก่เจ้าหน้าที่รัฐ

2.18 พระไพศาล วิสาโล พระภิกษุ นักวิชาการด้านสันติวิธี ได้เสนอวิธีการดับไฟใต้ไว้ ในบทบาทของท่าน เมื่อปี 2548 ว่ารัฐต้องหาทาง ขจัดเงื่อนไขที่บ่มเพาะขบวนการก่อความไม่สงบ และพยายามสร้างเงื่อนไขเชิงบวกให้การต่อสู้ใน แนวทางสันติวิธีให้มากขึ้น⁶⁹ คือ

- 1) สร้างเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- 2) เสนออุดมการณ์ที่เป็นทางเลือกใหม่ ในทางสันติ
- 3) สลายแนวร่วมของกลุ่มก่อความไม่สงบ
- 4) จำกัดการปฏิบัติการของผู้ก่อความ ไม่สงบ

⁶⁷ บทสัมภาษณ์พิเศษ พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยอัครพล นครแก้ว แห่งหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 17 เมษายน 2550.

⁶⁸ หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 26 สิงหาคม 2549 หน้า 16

⁶⁹ พระไพศาล วิสาโล. ดับไฟได้ด้วยสันติวิธี. 2548.

2.19 ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้ชี้แนะทางออกให้กับการแก้ไขปัญหามารุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าควรใช้มาตรการดังนี้⁷⁰

1) การระงับความรุนแรงเฉพาะหน้า ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

- (1) การข่าวที่แม่นยำ
- (2) การจับผู้ทำผิดให้ได้
- (3) การป้องปราม
- (4) การใช้ชุมชนมีส่วนในการแก้ไขปัญห
- (5) ใช้บทบาทของชุดคุ้มครองหมู่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อย

2) การรักษามวลชน

- (1) การใช้วิธีนิรโทษกรรม
- (2) ต้องไม่ดำเนินการด้วยวิธีนอกกฎหมาย
- (3) การสื่อสารที่ดี
- (4) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน
- (5) สร้างความเข้าใจกับประชาคมโลกประชาคมมุสลิม

3) การสร้างสันติภาพหรือการสร้างเงื่อนไขการวางอาวุธ

- (1) ส่งเสริมการเคลื่อนไหวอิสลามกับสันติภาพอย่างเข้มข้น
- (2) สร้างความยุติธรรม

(3) เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

(4) การปกครองท้องถิ่นที่ถูกต้องเป็นธรรม

(5) กระบวนการความจริงและอภัยวิถี

(6) เปิดการเจรจากับแนวร่วมการก่อความไม่สงบ

2.20 เอกสารสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4 ครั้งที่ 1/2550⁷¹ ในประเด็นการหาทางยุติแนวความคิดที่นำไปสู่การก่อความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มติที่ประชุมได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญห าวัดต่อไปนี้

1) ใช้แนวทางนโยบายสมานฉันท์สันติวิธีของรัฐบาลเป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญห

2) ยุทธวิธีควรมีความเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายให้มากขึ้น

3) สิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน คือ ความเป็นเอกภาพและการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

4) การเอาชนะทางความคิดต่อฝ่ายก่อความไม่สงบ ต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจน

5) ต้องริบปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

6) มาตรการที่ควรดำเนินการเพื่อให้เกิดการพลิกกลับของสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐ คือ

⁷⁰ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี. สามเหลี่ยมดับไฟใต้. พิมพ์ครั้งที่ 2. โครงการภาคีเสริมสร้างสันติสุข 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2548

⁷¹ สรุปผลการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4 ส.น. ครั้งที่ 1/2550 ณ โรงแรม ซีเอส. จ.ปัตตานี

- (1) การถือสารข้อเท็จจริงทุกๆ เหตุการณ์ต่อสาธารณะ
- (2) การรักษาความปลอดภัยประชาชนต้องครอบคลุมทุกพื้นที่
- (3) การแก้ไขปัญหาการว่างงาน
- (4) การส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
- (5) ส่งเสริมและพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว
- (6) ให้ประชาชนได้แสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างจริงจังและกว้างขวาง

2.21 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ ได้เสนอข้อคิดเห็นไว้ในเอกสารยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชน⁷² ตัวแบบนโยบายที่ได้มาจากการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชนทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ การสร้างความยุติธรรมเพื่อแก้ปัญหาอัตลักษณ์ในเรื่องชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนมี 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านกฎหมายยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านระบบราชการ ด้านความมั่นคงชุมชน ด้านสื่อสันติภาพ การทำให้เกิดรัฐแห่งความยุติธรรมประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ทั้งหมด 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งได้มาจากข้อคิดเห็นและกรเสนอแนะ

ของผู้เฒ่าและประชาชนกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ประการ คือ

1) ยุทธศาสตร์ความยุติธรรมทางกฎหมาย ลักษณะสำคัญของยุทธศาสตร์ความยุติธรรมก็คือ การสถาปนาความชอบธรรมของรัฐด้วยการใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม กฎหมายที่กล่าวถึงมี 2 แบบ คือกฎหมายตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญารวมทั้งกฎหมายอื่นที่ใช้พิเศษในพื้นที่คือ กฎอัยการศึกและ พรก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ส่วนที่สองก็คือ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนา ข้อที่พึงสังเกตก็คือ จากการระดมความคิดเห็นลงมามีความคิดเห็นว่าตัวบทกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนั้นดีอยู่แล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่การบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่นำไปใช้อย่างไม่ถูกต้องหรือเจ้าหน้าที่รัฐเองก็มีปัญหา กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายจึงต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุงให้เกิดความยุติธรรมในการปฏิบัติจริงๆ ต่อประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะคือมุสลิม นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่ให้ความสำคัญกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในกฎหมาย และการให้ความสำคัญกับดาโต๊ะยุติธรรมในการพิจารณาคดีรวมทั้งให้ความสำคัญแก่ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในการอำนวยความยุติธรรม

⁷² ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องสร้างรัฐแห่งความยุติธรรมและสันติให้ได้ หน้า 4-9, 2550

2) ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อความยุติธรรมและบูรณาการ ยุทธศาสตร์ความยุติธรรมในการศึกษาหมายถึง การให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สอดคล้องกับประชาชนในพื้นที่ ในที่นี้หมายถึง การศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันปอเนาะซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของอัตลักษณ์มลายูและอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากข้อเสนอของประชาชน แนวคิดที่สำคัญก็คือการบูรณาการระบบการศึกษาให้มีทั้งสายสามัญและสายศาสนาให้ควบคู่กัน ในนโยบายการศึกษาจะต้องส่งเสริมโรงเรียนสามัญศึกษาประจำอำเภอหรือตำบลให้นำหลักสูตรอิสลามศึกษามารวมในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้มีการรับบุคลากรในพื้นที่เป็นครูเพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน ประเด็นที่มีการพูดกันมากก็คือการยอมรับฐานะครูสอนศาสนาที่จบการศึกษาจากตะวันออกกลาง โดยเปิดโอกาสและยอมรับสถานภาพของครูสอนศาสนาเหล่านี้ ตัวอย่างวิธีการก็คือ ยกฐานะของครูสอนศาสนามาเป็นพนักงานของรัฐ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือองค์กรขึ้นมาดูแลบริหารบุคลากรด้านการสอนศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์เรื่องการศึกษายังรวมไปถึงหัวใจสำคัญของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งก็คือประเด็นภาษามลายู จึงต้องมีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนในระบบ 2 ภาษา และยอมรับการใช้ระบบ 2 ภาษาในการทำงาน เน้นเนื้อหาสาระของศาสนา คุณธรรม

จริยธรรมในระบบการศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนี้เนื่องจากมีการใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการระดมการขับเคลื่อนทางการเมือง เพื่ออัตลักษณ์ของมลายูปัตตานี ยุทธศาสตร์การศึกษาแบบบูรณาการจึงต้องจัดการกับปัญหาเรื่องประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล มุ่งองค์กรที่รับผิดชอบในการศึกษาและจัดทำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ มีการบรรจุประวัติศาสตร์ปัตตานีและประวัติศาสตร์อิสลามที่ถูกต้องเผยแพร่แก่ประชาชนและบรรจุในหลักสูตรการศึกษาร่วมกับประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเป็นการยอมรับและเปิดพื้นที่ให้กับอัตลักษณ์ท้องถิ่นในระบบการศึกษา

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยุติธรรม เรื่องของความไม่เป็นธรรม ยังถูกนำมาใช้อ้างในปัญหาทางเศรษฐกิจและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นปัญหาที่สำคัญก็คือ การขาดโอกาสการพัฒนาของคนท้องถิ่น การสร้างงานและการประกอบอาชีพให้คนในท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ ทูทุนและการระดมทุนให้กับคนมุสลิมในพื้นที่ซึ่งยังมีจำกัดและกีดกัน จนทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่เป็นธรรม รัฐควรสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน ควบคู่ไปกับการสร้างเศรษฐกิจและวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นให้การสนับสนุนด้านความรู้ในการบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มออมทรัพย์ และให้การสนับสนุนด้านโครงการขนาดใหญ่เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

4) ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรเพื่อ
ความยุติธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน
โดยท้องถิ่นและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ฐาน
เศรษฐกิจ สังคม และชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
มีความเข้มแข็งและเป็นตัวเสริมสร้างศักยภาพชุมชน
ที่สำคัญทั้งในพื้นที่ชุมชนประมงชายฝั่ง เขตป่าและ
ที่ราบลุ่ม เขตป่าพรุ พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่อยู่ของชุมชน
ที่อาศัยฐานทรัพยากรเพื่อความอยู่รอดและต้องการ
ฐานทรัพยากรเหล่านี้เพื่อรักษาชีวิตและสวัสดิการ
ชุมชนไว้ สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ในนี้ก็คือ การ
รักษาทรัพยากรให้ชุมชนมีส่วนร่วมและฟื้นฟูทรัพยากร
โดยองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น

5) ยุทธศาสตร์ระบบราชการเพื่อความ
ยุติธรรม ระบบราชการที่สะท้อนลักษณะของ
ประชากรและสังคม (Representative Bureaucracy)
เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดการบริหารงานที่ดี
แบบธรรมาภิบาล (Good Governance) นอกจากนี้
ปัญหาเรื่องการย้ายข้าราชการที่เป็นคนมาจากที่อื่น
และมีความผิดเป็นปัญหาเดิมที่จะต้องให้ความสนใจ
การพิจารณาให้คนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนมุสลิม และพุทธ
ซึ่งมีความรู้ความสามารถเข้าทำงาน โดยให้ความสำคัญ
เป็นลำดับแรกในการสอบคัดเลือกและการ
บรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการที่เรียกว่ามาตรการยืนยัน
การคุ้มครองสิทธิแบบเข้มข้นหรือ Affirmative
Action ซึ่งเป็นตัวแบบการแก้ปัญหาที่สำคัญที่สุดใน
สังคมที่มีปัญหาขัดแย้งทางด้านอัตลักษณ์

6) ยุทธศาสตร์ชุมชนมั่นคง เนื่องจาก
ชุมชนท้องถิ่นหรือหมู่บ้านเป็นฐานการต่อสู้ที่สำคัญ
ในการเมืองแห่งอัตลักษณ์ และเป็นสนามรบที่สำคัญ
ในการใช้ความรุนแรงหรือการก่อความไม่สงบดังจะเห็น
ได้จากเหตุการณ์การก่อความรุนแรงส่วนใหญ่จะอยู่ที่
หมู่บ้านและเป้าของความรุนแรงส่วนมากที่สุดจะเป็น
พลเรือน หรือชาวบ้านโดยทั่วไป ดังนั้นการทำให้
ชุมชนมีความสงบและความมั่นคงเป็นปัจจัยชี้ขาดใน
การแก้ปัญหาความไม่สงบ ยุทธศาสตร์ชุมชนมั่นคง
ก็คือสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยผ่านการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งของโครงสร้าง อำนาจผู้นำในชุมชน
บทบาท ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนาและผู้นำตาม
ธรรมชาติจะต้องถูกเสริมสร้างอย่างจริงจัง ถ้าสามารถ
ทำให้ผู้นำมีความเข้มแข็งและป้องกันตนเองได้
การกระจายอำนาจการบริหารและการปกครอง เช่น
การตั้งสภาชุรอ หรือสภาชุมชนเป็นตัวช่วยความ
เข้มแข็งของชุมชน รัฐควรสนับสนุนหมู่บ้านพัฒนา
และป้องกันตนเอง โดยใช้การกระจายอำนาจออกสู่
ตำบล หมู่บ้าน โดยเน้นบทบาทผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่น

ในเรื่องการก่อความไม่สงบนั้น รัฐอาจจะ
ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและป้องกันตนเองได้
ข้อเสนอที่ได้รับการเรียกร้องมากที่สุดก็คือ การถอน
ทหารออกจากพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขให้ชุมชนบางแห่ง
ที่ปกป้องรักษาตนเองได้ให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ
เอง มีตำรวจชุมชนและกระบวนการยุติธรรม
ชุมชนเป็นตัวเสริมสร้างความมั่นคงของชุมชน

7. ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อสันติ การสื่อสารคือ ยุทธการที่สำคัญของการเมืองแห่ง อัตลักษณ์ ดังนั้นการสื่อสาร การให้ความหมายและ การแย่งชิงพื้นที่ การตีความจึงเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญของยุทธศาสตร์ การสื่อสารเพื่อสร้างสันติใน ชุมชน

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอยุทธศาสตร์ ภาคประชาชนนี้มีจุดเด่นที่เน้นว่าปฏิบัติการทาง ยุทธศาสตร์จะสำเร็จได้ก็ต้องขับเคลื่อนเป็นระบบ และพร้อมๆ กันเพื่อแก้ปัญหาใจกลางให้สำเร็จ

2.22 อาจารย์ชาภิย์ พัทธกุ่มพล แห่ง สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้นำเสนอตัวอย่างการแก้ไข ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลอินเดียนกับชนกลุ่มน้อย ชาวนากา (NaKa) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ วิฤตการณ์ในภาคใต้ตอนล่างของไทยเป็นอย่างมาก โดยชี้ให้เห็นในประเด็นสำคัญ ดังนี้⁷²

1) มูลเหตุแห่งความขัดแย้งที่ชาวนากา ลูกขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลอินเดีย

(1) การปกป้องอัตลักษณ์ความเป็น ตัวตนของเผ่าพันธุ์

(2) การจัดขึ้นไม่ยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดีย

(3) ความรู้สึกชาวนากา Naka เป็นคนละชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากชนส่วนใหญ่ของ อินเดีย

(4) ความรู้สึกว่าถูกกดขี่ข่มเหง และ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกลไกของรัฐซึ่งเป็นชาว อินเดีย

2) แนวทางการแก้ไขปัญห

(1) การยอมรับความแตกต่างทาง ชาติพันธุ์ ความเชื่อและอุดมการณ์

(2) การใช้มาตรการของการทูต และ การเจรจา

(3) ใช้แนวทางการให้อภัยซึ่งกัน และกัน หรือที่เรียกว่า การเมืองแห่งอภัยวิถี

นอกจากกรณีของชาวนากา (Naka) กับ รัฐบาลอินเดียแล้ว อาจารย์ชาภิย์ก็ยังได้เสนอแนว ความคิดเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ (Globalization) ว่า เป็นปัจจัยภายนอกสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผล กระทบต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ดังนี้

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อปัญหาความไม่สงบใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โลกาภิวัตน์ (Globalization) กับความ เปลี่ยนแปลงทางสังคม

โลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มี การกล่าวถึงอยู่ตลอดเวลาในช่วงสองทศวรรษที่ ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวง สังคมศาสตร์ ปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ได้กลายเป็น หัวข้อถกเถียงสำคัญในการศึกษาความเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมมนุษย์ ทั้งนี้

⁷² อาจารย์ชาภิย์ พัทธกุ่มพล. กรณีตัวอย่างของความขัดแย้งและวิธีแก้ไขปัญหาระหว่างชนกลุ่มน้อยชาวนากา (Naka) กับรัฐบาลอินเดีย

เพราะโลกาภิวัตน์มีผลทั้งทางด้านบวกและลบอย่างมหาศาล วาทกรรมโลกาภิวัตน์จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กระแสหลัก คือ กระแสที่สนับสนุนโลกาภิวัตน์ในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ที่ให้คุณประโยชน์อย่างมากมายกับสังคมการเมืองสมัยใหม่ โดยเฉพาะในแง่ของกระบวนการสร้างความทันสมัยใหม่ (Modernization) ให้กับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การค้าเสรีเสรีภาพ ตลอดจนการพัฒนาระบบอุปถัมภ์ประชาธิปไตย⁷³ จึงอาจกล่าวได้ว่าโลกาภิวัตน์มีความสัมพันธ์กับคุณค่าของความเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมอย่างแน่นแฟ้น

ในขณะเดียวกันก็มีกระแสที่คัดค้านโลกาภิวัตน์ในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ที่มีผลในแง่ลบต่อเศรษฐกิจ การเมือง และอัตลักษณ์ท้องถิ่นของสังคมแต่ละสังคม เพราะโลกาภิวัตน์มุ่งสร้างความเหมือนให้เกิดขึ้นทั่วทุกพื้นที่ โดยอาศัยวาทกรรมทุนนิยม ตลาดเสรี และประชาธิปไตย เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนดังเช่นที่ Francis Fukuyama (1992) เชื่อว่า หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ (Ideology) ก็จะสลายไป ในขณะเดียวกันระบบการเมืองแบบเสรีนิยมและระบบตลาดเสรีของตะวันตกจะเข้ามาแทนที่ จากจุดนี้ประวัติศาสตร์ก็เดินทางมาถึงจุดจบ

และประชาธิปไตยแบบตะวันตกก็จะกลายเป็นรูปแบบการปกครองสุดท้ายของมนุษยชาติ อย่างไรก็ตามหลังเกิดโศกนาฏกรรมถล่มตึกเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์ในวันที่ 11 กันยายน 2001 ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านโลกาภิวัตน์ประเภทหนึ่ง แนวคิดของ Fukuyama ถูกท้าทายจากบรรดานักวิชาการที่ศึกษาปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ เพราะในขณะที่โลกาภิวัตน์ทำหน้าที่สร้างและเชื่อมต่อเครือข่ายความสัมพันธ์ของภูมิภาคที่เคยถูกตัดขาดจากการเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกเข้าด้วยกันแล้วในเวลาเดียวกันก็ละเลยและข้ามผ่านภูมิภาคอื่นด้วยเช่นกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจแล้ว โลกาภิวัตน์สร้างความร่ำรวยให้กับคนกลุ่มหนึ่ง ในเวลาเดียวกันก็สร้างความยากจนให้กับคนอีกหลายกลุ่ม ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่าง “ผู้ที่มี” กับ “ผู้ที่ไม่มี”⁷⁴ อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โลกาภิวัตน์จึงเป็นการควบคุมและสร้างอำนาจนำ (Hegemony) ของผู้เหนือกว่าต่อผู้ด้อยโอกาสในสังคม และท้ายที่สุดโลกาภิวัตน์ได้สร้างระบอบจักรวรรดินิยมใหม่ขึ้นมา โดยอาศัยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการบีบบังคับผู้ที่มีความด้อยกว่า⁷⁵ ดังนั้นภายใต้ความเป็นโลกาภิวัตน์จึงมีความอยู่ดีชั่วร้ายเชิงโครงสร้างดำรงอยู่ในสังคมตลอดเวลา จึงเป็นเหตุ

⁷³ พิจารณางานของนักวิชาการที่สนับสนุนปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ในฐานะที่ให้คุณประโยชน์ต่อสังคมการเมือง เช่น Francis Fukuyama (1992). *The end of History*. New York, หรืองานของ Friedman, Thomas (1999), *The Lexus and the Olive Tree*. New York : Farrar, Straus Giroux

⁷⁴ ผู้เขียนได้รับแนวคิดในการนิยาม “ผู้ที่มี” กับ “ผู้ที่ไม่มี” ในแง่นี้จากงานของ Kellner Douglas, *Globalization, Terrorism, and Democracy* : 9/11 and its Aftermath.

⁷⁵ พิจารณางานของนักวิชาการในกลุ่มที่คัดค้านโลกาภิวัตน์อย่างเอาใจจริงเอจ้ง เช่น Mander and Goldsmith 1996 ; Eisebtein 1998 ; Robins and Webster 1999 ; และ Hard and Negri 2000.

ให้ผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจำนวนไม่น้อยลุกขึ้นมาต่อต้านโลกาภิวัตน์อย่างแข็งขัน การประท้วง การเดินขบวนเพื่อต่อต้านการประชุมเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมเป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งของกระบวนการต่อต้านโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้น หรือแม้กระทั่งการเกิดขึ้นของกระบวนการก่อการร้ายสากลที่มีฐานคิดบนหลักความเชื่อทางศาสนาที่สุดโคง ก็ล้วนเป็นผลผลิตของโลกาภิวัตน์ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่ากระบวนการโลกาภิวัตน์ที่พยายามสร้างความเหมือนให้เกิดขึ้นในทั่วทุกพื้นที่โดยอาศัยวัฒนธรรมตะวันตกเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนได้รุกรานเข้าเบียดขับและในบางกรณีทำลายคุณค่า หรืออัตลักษณ์ท้องถิ่นในเวลาเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้ผู้คนจำนวนหนึ่งที่นิยมศรัทธากับคุณค่าเดิมของท้องถิ่นหมดความอดทนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และท้ายที่สุดกลายเป็นแรงเหวี่ยงมุกกลับที่รุนแรงกับกระบวนการโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์กับพลวัตรความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยเทคโนโลยีการคมนาคมสื่อสารและข้อมูลข่าวสารสมัยใหม่ที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดของความเป็นโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกของการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทุกด้านตั้งแต่การเคลื่อนย้ายของคน เงิน ทุน อาหาร ข้าวสาร ความรู้ ความบันเทิง การท่องเที่ยว

ตลอดจนถึงวิถีคิด อุดมการณ์ทางการเมือง วิธีการมองโลกของผู้คนในสังคมก็เปลี่ยนจากการรับรู้ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติสู่การรับรู้ในระดับโลก การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วเช่นนี้ย่อมส่งผลให้บรรดาเส้นแบ่งต่างๆ ที่เคยมั่นคงชัดเจน เกิดความไม่มั่นคงพร้อมๆ กับการตั้งคำถามบรรดาเส้นแบ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่และนำไปสู่การลากเส้นแบ่งใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างของเส้นแบ่งที่เคยชัดเจนในอดีต เช่น ความเป็นเมืองกับชนบท รัฐกับประชาสังคม ศาสนากับการเมืองในประเทศกับต่างประเทศ หรือล่าสุดในยุคสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ที่เส้นแบ่งระหว่างการรุกรานกับการป้องกันตนเองดูพร่ามัวเป็นอย่างยิ่ง⁷⁶

ปรากฏการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลจากระแสการเปลี่ยนแปลงภายใต้ความเป็นโลกาภิวัตน์ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น กระบวนการโลกาภิวัตน์ที่อาศัยกลไกตลาดแบบเสรีได้รุกรานเข้าไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นเวลาหลายทศวรรษภายใต้วาทกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติซึ่งมีฐานคิดในการพัฒนาตามแบบฉบับของชาติตะวันตก จึงมีอาจปฏิเสธได้ว่าขณะที่ระบบเศรษฐกิจของชาติได้มีการพัฒนาให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น วัฒนธรรมตะวันตกก็เริ่มไหลบ่าเข้ามาในพื้นที่อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และในขณะที่

⁷⁶ การสลายเส้นแบ่งเดิมและสร้างเส้นแบ่งใหม่ (Deterritorialization/reterritorialization) เป็นแนวคิดที่พยายามแสดงให้เห็นถึงผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อกรอบคิดเดิมภายใต้โลกาภิวัตน์ โปรดพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Deleuze and Guattari, 1987/1988 ; Appadurai 1996 ; และไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2550.

งานของรัฐก็จะจำกัดและให้ความสำคัญอยู่เพียงการปราบปรามจับกุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกระพี้ของการแก้ไขปัญหา ที่เร่งแต่จะลั่นเปลื้องทุกสิ่งทุกอย่างอย่างไร้แก่นสาร

นอกจากนี้ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีการคมนาคมสื่อสารและข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และประหยัด ทำให้โลกยุคปัจจุบันถูกนิยามในทางวิชาการว่าเป็นโลกยุคเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information Technology World) ชื่อเรียกของโลกดังกล่าวได้เผยให้เห็นถึงนัยของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนกลไกของรัฐ-ชาติสมัยใหม่ไม่สามารถควบคุมได้อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากการเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสารไปยังส่วนต่างๆ ของมุมโลกชนิดที่ว่าการลดราคาอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการขึ้นลงของหุ้นในประเทศไทย ด้วยความรวดเร็วของการเผยแพร่ข่าวสาร โดยผ่านเครือข่ายการเชื่อมโยงของระบบอินเทอร์เน็ต จึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจแต่อย่างใด หากเหตุการณ์ความรุนแรงใดที่เกิดขึ้น ณ ส่วนหนึ่งส่วนใดในโลก จะเกิดขึ้นในแบบเดียวกัน ณ มุมหนึ่งของโลกทั้งที่มีความห่างของระยะทาง ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้ระยะทางกับเวลาได้ถูกย่อลงจนไม่สามารถเป็นอุปสรรคของการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์ในภูมิภาคที่ต่างกันแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ปัจจุบันพบว่ามีความแตกต่างกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นอย่างมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นในแง่ของขบวนการ อุดมการณ์ และเทคนิควิธีในการสร้างความรุนแรงอย่างสำคัญยิ่ง กล่าวคือ สิ่งที่ปรากฏชัดเจนในวันนี้ โครงสร้างของขบวนการในปัจจุบันนี้มีลักษณะโครงสร้างที่ไม่ชัดเจนดังเช่นขบวนการที่เกิดขึ้นในอดีตที่ได้รับอิทธิพลมาจากรูปแบบการรบแบบจรรยาที่มิใช่การบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีตัวแทนที่สามารถเจรจาพูดคุยได้ ปัจจุบันฝ่ายก่อการใช้รูปแบบการปฏิบัติการแบบหน่วยย่อย (Cell) โดยมีเพียงหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด แต่ละหน่วยอาจมีความเชื่อมโยงกันบนฐานของอุดมการณ์และเป้าหมายของการปฏิบัติการเท่านั้น ไม่มีผู้นำสูงสุดที่แท้จริงของขบวนการ ซึ่งรูปธรรมของโครงสร้างของขบวนการก่อการร้ายในลักษณะเช่นนี้ ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในระดับโลกาภิวัตน์ ดังเช่นกรณีของกลุ่มอัลกออิดะห์เป็นต้น

ในแง่ของการต่อสู้ทางอุดมการณ์แล้ว มีความพยายามทำให้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลายเป็นปัญหาทางศาสนา ความพยายามสร้างภาพการย่ำยี กดขี่ และความไม่เป็นธรรมต่อชาวมุสลิมมีปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรัฐใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ความพยายามดังกล่าวจะกลายเป็นความชอบธรรมที่จะถูกนำไปขยายต่ออย่างไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนี้ความพยายามในการสร้างวาทกรรมเพื่อทำให้ศาสนาและอัตลักษณ์ท้องถิ่นมีความบริสุทธิ์ กลายเป็นกุศโลบายอันทรงพลังในการชักจูงประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ให้เข้าร่วมต่อสู้กับฝ่ายก่อการ นอกเหนือไปจาก

ภารกิจในการปลดปล่อยปาตานีออกจากกรง
ยึดครองของประเทศไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์
ที่เกิดขึ้นในภาคใต้เช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วใน
หลายๆ ภูมิภาคของโลก รวมทั้งในตะวันออกกลาง
ด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงเทคนิควิธีการ
ในการก่อการ เป็นที่น่าตกใจว่าสิ่งที่ไม่เคยปรากฏใน
ประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในภาคใต้ได้เกิดขึ้น
แล้วในปัจจุบัน กรณีการฆ่าตัดคอ หรือกรณีการฆ่า
แล้วเผาทำลายศพอาจเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดใน
ในแง่นี้ กล่าวคือ นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาไม่เคยมี
ปรากฏการณ์ใช้ความรุนแรงที่โหดร้ายเยี่ยงนี้ หากแต่
ปรากฏการณ์การฆ่าตัดคอ หรือเผาทำลายศพเริ่ม
ปรากฏขึ้นในช่วงของสงครามการต่อต้านการก่อการ
ร้ายของสหรัฐอเมริกา ในอัฟกานิสถานและอิรัก
ภาพวิดีโอคลิปของการฆ่าตัดคอตัวประกันชาวตะวันตก
โดยกลุ่มก่อการร้ายถูกนำออกมาแพร่ภาพตามสื่อ
ต่างๆ ของโลกแทบทุกวัน และด้วยความสามารถทาง
เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรวดเร็วในการ
เชื่อมโยงของระบบอินเทอร์เน็ต เหตุการณ์เช่นนี้ได้
รับการลอกเลียนแบบ (Copycat) กลุ่มก่อการร้าย
ต่างๆ ทั่วไป ไม่เว้นแม้กระทั่งกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงใน
ภาคใต้ของไทย ทั้งที่การกระทำเยี่ยงนั้นเป็นสิ่งต้อง
ห้ามในศาสนาอิสลามก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า
ต้นเหตุของเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

นอกเหนือไปจากปัจจัยภายในที่เป็นปัญหา
โครงสร้างและวัฒนธรรมแล้ว ความเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ก็เป็นองค์ประกอบ
ที่สำคัญของปัญหาดังกล่าวด้วยเช่นกัน ดังนั้นการแก้ไข
ปัญหาให้เหมาะสม ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องหา
ทางลดเงื่อนไขทั้งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและ
ปัจจัยภายนอกไปพร้อมกัน เพื่อให้สังคมกลับคืนสู่
สภาพปกติในอนาคตอันใกล้

2.2.3 แนวคิดที่สำคัญของ ดร.อิสมาอีล
ลุดฟี จะปะกียา⁷⁷ ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาภายใน
ในเชิงปรัชญาและการทำงานว่า

1) เงินมีความสำคัญต่อการพัฒนาและ
การเปลี่ยนแปลงก็จริง แต่ก็ไม่ใช่องค์ประกอบเดียว
ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ เพราะหากเงิน
สามารถซื้อและเนรมิตความสันติสุข โลกสมัยนี้คง
ไม่มีความวุ่นวายเกิดขึ้น เราไม่ควรลืมว่า “อำนาจ
เงิน” เป็นเครื่องมืออันทรงพลังอย่างหนึ่งในการ
เสริมสร้างชาติให้กับสังคม แต่ขณะเดียวกันก็เป็น
พาหะแห่งการแพร่กระจายของความชั่วร้ายที่เราต้อง
ระมัดระวังเป็นพิเศษ ในบางครั้ง “เงิน” แทนที่จะ
สามารถจัดปัญหา กลับกลายเป็นตัวสร้างปัญหา
ให้แก่มนุษย์และสังคมมามากต่อมากแล้ว ในทัศนะ
อิสลาม ทรัพย์สินเงินทองเป็นส่วนหนึ่งของบท
ทดสอบ และพันธสัญญาที่มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับ
การตรวจสอบ และได้สวนจากอัลลอฮ์ในวันปรโลก
(วันกิยามะฮ์) ถึงวิธีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวอย่าง
ถูกต้องตามครรลองศาสนาหรือไม่อย่างไร

⁷⁷ อิสมาอีลลุดฟี จะปะกียา. “กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน”. โพสต์ทูเดย์, ฉบับวันที่ 31 มีนาคม 2547 : 7.

2) ความสันติสุขเป็นภาวะความพึงพอใจ และความอึดอึดทางจิตวิญญาณ หลังจากที่ได้รับ การสนองตอบในสิ่งที่ตนเองถวิลหา และศรัทธา การได้มาซึ่งความสันติสุขจึงไม่สามารถแลกเปลี่ยน ด้วยเงินทอง หรือชู้บังคับด้วยกองกำลัง ประเทศ มหาอำนาจทั้งอดีตและปัจจุบันต่างก็รู้ซึ่งในสัจธรรม ข้อนี้เป็นอย่างดีแล้ว

3) สภาพิกฤติและความปั่นป่วนที่เกิดขึ้น ทั้งบนผืนแผ่นดินพม่าและมหาสมุทรล้วนแต่เป็น ผลงานของน้ำมือมนุษย์ มนุษย์จึงเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ งบประมาณอันมหาศาล นโยบายที่สวดยหรู มาตรการ อันเลิศเลอจะไร้ความหมายและหมดคุณค่า หาก ผู้ปฏิบัติยังเป็นมนุษย์ที่ถูกชักนำโดยอารมณ์ใฝ่ต่ำ มีความลำเอียงและความไม่รอบด้านของข้อมูล และ องค์ความรู้ ความล้มเหลวระดับประเทศ เท่าที่ ผ่านมามีใช่เกิดจากสาเหตุหลักที่ประเทศชาติขาด งบประมาณ ไร้ซึ่งนโยบายหรือไม่มีมาตรการดีๆ รองรับ หากแต่ขาดแคลนนักปฏิบัติที่มีคุณธรรม จริยธรรม ขาดความจริงใจ ไม่มีจรรยาบรรณพอในวิชาชีพของตน และเป็นบุคคลล้มละลายทางจิตวิญญาณที่ไม่สามารถ นำเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือแม้แต่คำสอนของ ศาสนาที่ตนเองศรัทธามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ความรักต่อความยุติธรรมนับเป็นสัญชาตญาณ อันดั้งเดิมอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคน มนุษย์ชอบ และเฝ้าหาความยุติธรรมไม่ว่าจะอยู่ในสถานะผู้รับ

หรือผู้มอบ แต่มนุษย์ก็มีพฤติกรรมเชิงลบประการ หนึ่ง คือชอบความลำเอียงและเลือกปฏิบัติ ดังนั้น จึงเป็นการยากมากสำหรับมนุษย์ที่จะยึดความยุติธรรม เป็นธงนำในการตัดสินใจ เพราะมนุษย์มักได้รับ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม คล้อยตามกระแส มีข้อ จำกัดด้านข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ ตลอดจน ผูกมัดกับอารมณ์ที่คอยสกัดกั้นมิให้สร้างความ ยุติธรรมแม้แต่แก่ตัวเองและครอบครัว ยิ่งต้องขยาย วงทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างมากขึ้นเท่าใด การสร้าง ความยุติธรรมก็จะเพิ่มความยากลำบากมากขึ้นเท่านั้น

การบูรณาการการแก้ไขปัญหาคความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับยุทธศาสตร์จึงควร ดำเนินการด้วยกรอบคิด 3 ประการ คือ

(1) การบูรณาการยุทธศาสตร์เพื่อความ รอบคอบ จากข้อมูลและการวิเคราะห์ตามที่เสนอ ในงานนี้ เราได้ข้อสรุปถึงประเด็นที่เป็นศูนย์กลาง ของปัญหา คือ การก่อความไม่สงบโดยกลุ่มคนหรือ ขบวนการที่มีการจัดตั้งขึ้น⁷⁸ เมื่อเป็นเช่นนี้มาตรการ หรือยุทธวิธีแนวรุกด้านความมั่นคง จึงเป็นสิ่งที่ต้อง นำมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพื่อปิดล้อมและจำกัด พื้นที่ของผู้ก่อการ แต่สิ่งนี้ก็เพียงด้านเดียวของ การเปิดแนวรุกด้านความมั่นคงซึ่งหากคำนึงถึงแต่ เพียงการปิดล้อม จับกุม จำกัดพื้นที่ และการ กวาดล้าง สิ่งที่มาจึงกลายเป็นการต่อต้านและ นำไปสู่ความต้องการให้ทหารออกจากพื้นที่ เช่นใน ปัจจุบันเพราะการปฏิบัติการที่รุนแรงย่อมส่งผลต่อ วิถีชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในพื้นที่เป็นอย่างมาก

⁷⁸ อ้างอิงจากรายงานการศึกษาเรื่อง: ผ่านประเด็นโจรใต้ ปี 2547 และรายงานการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (ฉก. 1) กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา

ดังนั้น ในการบูรณาการยุทธศาสตร์เพื่อความรอบคอบ จึงหมายถึง การเปิดแนวรุกด้านความมั่นคงเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอันดับแรก ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างปกติสุขเท่าที่ควรจะเป็น หากภาครัฐทำให้เกิดพื้นที่ที่มีผลเช่นนี้ได้ผลที่ตามมาคือ การจำกัดพื้นที่ของความไม่สงบโดยปริยาย ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่จะเกิดขึ้นเพื่อตอบรับกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ เพราะความสงบเรียบร้อยปลอดภัย และสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างปกติ คือ สิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากกว่าการพยายามปิดล้อมจับกุมผู้ก่อเหตุอย่างเอาเป็นเอาตาย⁷⁹

ในส่วนของมาตรการปิดล้อมจับกุม จำกัดพื้นที่ และการกวาดล้างก็ยังคงดำเนินการต่อไปแต่ควรพิจารณาข้อมูลต่างๆ ให้ถูกต้องชัดเจนและควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น เพื่อให้กระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์ให้น้อยที่สุด สิ่งที่สำคัญคือกระบวนการต่างๆ ต้องโปร่งใส และมีคำอธิบายที่ชัดเจนแก่บรรดาญาติของผู้ที่ถูกปิดล้อมจับกุม ซึ่งคำอธิบายที่สร้างความกระจ่างได้มากขึ้นในปัจจุบันคือ กระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถช่วยให้ผู้บริสุทธิ์พ้นจากข้อกล่าวหา และเป็นหลักฐานที่

รัดกุมในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด⁸⁰ อันสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจนสามารถกล่าวได้ว่า “อาญาแผ่นดินลงโทษผู้กระทำความผิด พิทักษ์ชีวิตประชาชน” และจะเป็นการดียิ่งขึ้นหากเมื่อผู้บริสุทธิ์พ้นจากข้อกล่าวหาแล้วหน่วยงานภาครัฐจะกล่าวแสดงความเสียใจ ชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น และอธิบายแก่สังคมหรือประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจถึงเหตุผลที่ดำเนินการจับกุมและเหตุผลที่พ้นจากข้อกล่าวหาด้วยกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อผู้ที่พ้นข้อกล่าวหาจะได้พ้นจากคำพิพากษาของสังคมหรือชุมชนด้วย และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขไม่ต้องหวาดระแวงหรือถูกจับตามองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอีก

หากกระทำได้เช่นนี้แม้จะเป็นการจับกุมที่พ้นข้อกล่าวหาในภายหลัง แต่ประชาชนก็จะไม่เสียความรู้สึกกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมากนัก เพราะกระบวนการทั้งหมดมีคำอธิบายที่ชัดเจน เจ้าหน้าที่สามารถกล่าวต่อประชาชนได้ว่าการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์จะไม่เกิดขึ้นแน่นอน เจ้าหน้าที่และกฎหมายต้องเป็นเครื่องมือพิสูจน์ความจริง และที่สำคัญอย่างยิ่งคือสิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่

⁷⁹ เอกสารรายงานการประชุมเวทีประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นภาคประชาชน, “โครงการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในโครงการจัดทำยุทธศาสตร์สันติในจังหวัดชายแดนภาคใต้” วันที่ 24-25 มีนาคม พ.ศ. 2550 ณ ห้องน้ำพราว 2 โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของเวทีการประชุมเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดโดยคณะกรรมการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และเครือข่ายรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ ดูรายละเอียดใน ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ ยุทธศาสตร์สันติวิถีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องสร้างรัฐแห่งความยุติธรรมและสันติให้ได้

⁸⁰ ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้. “มหัศจรรย์นิติวิทยาศาสตร์หวังพิชิตไฟใต้”. หนังสือชุดเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจชายแดนใต้ (2550) หน้า 7-12

เพิ่มสูงขึ้นอันจะส่งผลดีในระยะยาวในการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ต่อกระบวนการสืบสวนจับกุมของเจ้าหน้าที่และพัฒนาไปสู่ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

(2) การบูรณาการยุทธศาสตร์เพื่อความรอบรู้ สิ่งสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมาอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างแนวร่วมจากประชาชนบางส่วนในพื้นที่ได้นั้นปัจจัยที่สำคัญ คือ การสร้างความชอบธรรมให้กับปฏิบัติการดังกล่าวด้วยคำอธิบายที่เกิดจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่มีผลต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่อย่างไม่ครบถ้วนแก่ประชาชนที่เป็นแนวร่วมและพยายามบิดเบือนข้อมูลบางส่วนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการก่อความไม่สงบ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การรวมอาณาจักรระหว่างรัฐสยามกับหัวเมืองมลายู (ประวัติศาสตร์มาตุภูมิ) ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรม (การธำรงอัตลักษณ์) และหลักการศาสนาอิสลาม (หลักการญิฮาด)

กระบวนการที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกี่ยวกับข้อมูลทั้งสามส่วนนี้มีนัยยะสำคัญมากกว่าการสร้างข่าวลือต่างๆ ไป⁸¹ เพราะกระทำภายใต้กระบวนการที่เริ่มจากการให้ข้อมูลที่ไมครบถ้วนและบิดเบือนบางส่วนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จากนั้นเปลี่ยนข้อมูล

ให้กลายเป็นความรู้ พัฒนาความรู้ที่แยกส่วนให้เป็นองค์ความรู้ที่มีระบบระเบียบทางวิชาการ นำองค์ความรู้ไปอธิบายขยายความเผยแพร่ไปสู่การยอมรับจากสาธารณชน ที่สุดแล้วสาธารณชนก็จะเข้าใจและยอมรับประวัติศาสตร์มาตุภูมิ การธำรงอัตลักษณ์ และหลักการญิฮาดจากข้อมูลชุดนี้ ในฐานะชุดข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้และเป็นความจริง ซึ่งกระบวนการที่กล่าวมาทั้งหมดศัพท์ทางวิชาการ เรียกว่า “ภาคปฏิบัติการเชิงวาทกรรม”⁸² และผลผลิตของกระบวนการนี้เรียกว่า “ชุดความจริงที่ถูกสร้าง” โดยชุดความจริงที่ถูกสร้างขึ้นนี้เองที่จะถูกนำไปใช้สร้างความชอบธรรมให้กับการก่อความไม่สงบในพื้นที่สิ่งที่รัฐบาลต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน นอกจากการประชาสัมพันธ์ผลงานหรือภาพลักษณ์ที่ดีแล้วยังต้องตระหนักว่างานมวลชนควรต้องทำด้วยความรู้ หมายถึง เป็นการให้ความรู้ ขยายความจริงที่ถูกต้องและความจริงที่สามารถสร้างสังคมที่สงบสุข สิ่งสำคัญคือ รัฐต้องพยายามสร้างองค์ความรู้และชุดความจริงที่มีพลังมากพอเพื่อมาจัดการกับความจริงที่ถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ดังนั้นการสร้างสันติให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากการปราบปรามแล้วสิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือการบูรณาการด้านองค์ความรู้หรือความรอบรู้ เพื่อต่อสู้กันด้วยการให้ความรู้ ความจริง และปัญญาแก่ประชาชน

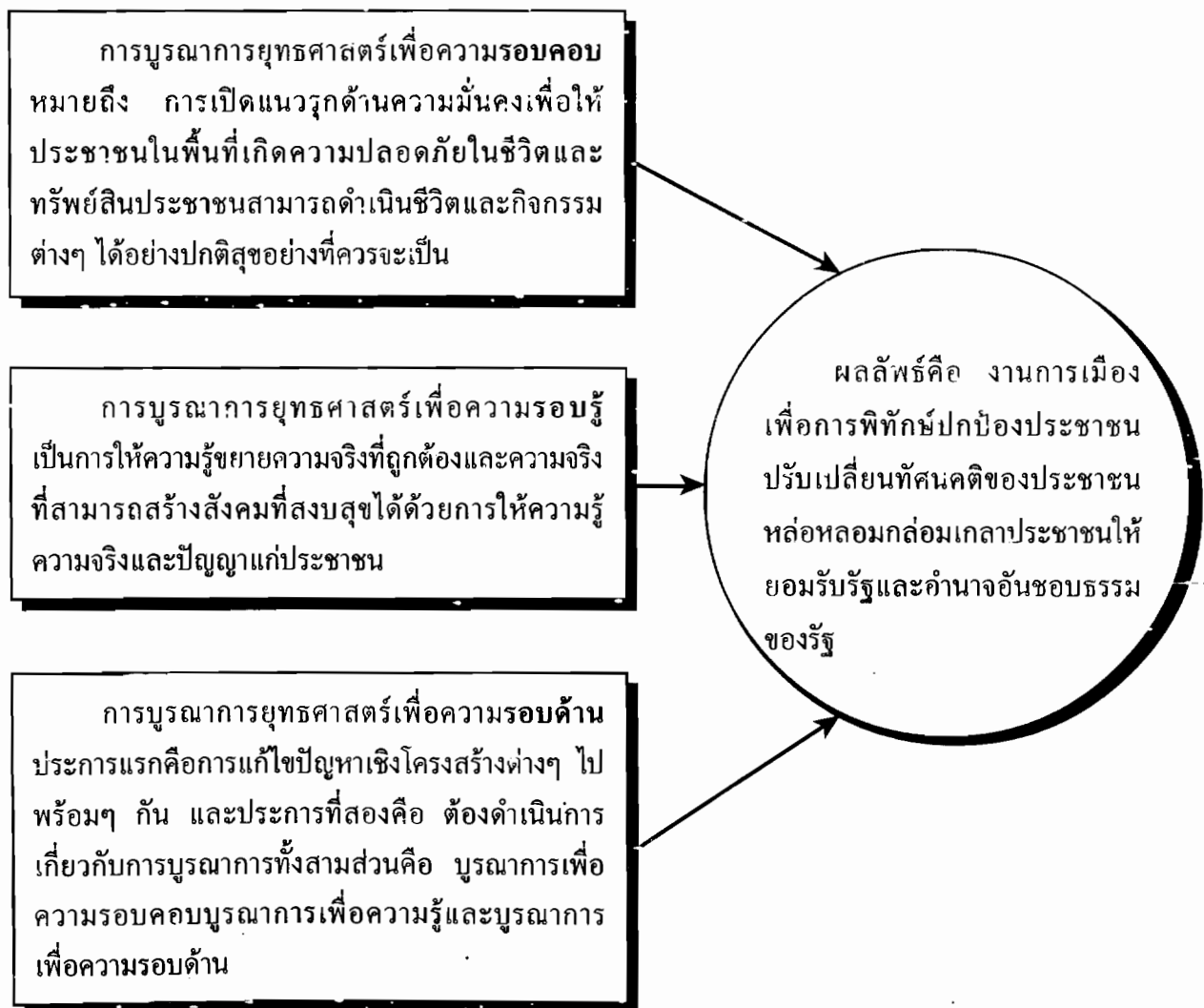
⁸¹ สามารถย้อนกลับไปได้จากยุทธศาสตร์การต่อสู้ในมิติด้านต่างๆ ของขบวนการหน้า 15-18.

⁸² ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ : วิชา. 2548.

(3) การบูรณาการยุทธศาสตร์เพื่อความรอบด้าน หมายถึง จากข้อมูลที่ผ่านมาทำให้เราปฏิเสธไม่ได้ว่าแม้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงโครงสร้างและการพัฒนาอาจจะไม่ใช่ศูนย์กลางของปัญหาแต่ปัญหาเศรษฐกิจ การขาดการศึกษาปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น ปัญหาความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของ

ประชาชนในพื้นที่อันเกิดจากการขาดการมีส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้คำอธิบาย (ชุดความจริงที่ถูกสร้าง) และการสร้างข่าวที่ส่งผลในด้านลบต่อภาครัฐมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ต้องดำเนินการบูรณาการ เพื่อความรอบคอบ บูรณาการเพื่อความรอบรู้ และบูรณาการเพื่อความรอบด้านไปพร้อมๆ กัน โดยสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ข้อเสนอบูรณาการทางยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภูมิ การบูรณาการทางยุทธศาสตร์ตามแนวคิดของ ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สรุปแนวคิดในการแก้ปัญหา

ในรอบสี่ปีที่ผ่านมา มีงานการศึกษาวิจัยอยู่มากมายที่เกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานการวิจัยและงานการศึกษาดังกล่าวเป็นผลงานขององค์กรและคณะทำงานที่ภาครัฐตั้งขึ้น รวมทั้งมีความคิดเห็นของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ ระดับทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนใจศึกษาติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อพยายามสังเคราะห์ความคิดเห็นและงานวิจัยดังกล่าวแล้วทำให้ทราบว่าแนวทางการแก้ปัญหานั้นมีหลายประการ อันได้แก่ การจัดตั้งองค์กรการบริหารจัดการที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะพื้นที่ เช่น ศอ.บต. และ พตท. การใช้ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา การปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่รัฐต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายต้องมีทั้งลักษณะเข้มแข็งเด็ดขาดและลักษณะที่อ่อนตัวตามสถานการณ์ การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมโปร่งใสตรวจสอบได้ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของรัฐ สามารถสื่อสารถึงประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง การข่าวมีประสิทธิภาพถูกต้องเป็นประโยชน์และทันเวลา การจัดเงื่อนไขที่อาจทำให้เกิดความยุติธรรมทั้งปวง การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมสานเสวนา เพื่อความเข้าใจระหว่างศาสนิกชนต่างศาสนา การพัฒนาการศึกษาทุกระดับทุกประเภทอย่างจริงจัง การดำเนินการทางการทูตกับประเทศเพื่อนบ้านและองค์กรสากล การใช้หลักการให้อภัยเยียวยาและสมานฉันท์ การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาคม ใช้แนวทางสันติวิธีเป็นยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นการยึดมั่นในยุทธศาสตร์การเมืองนำ การทหาร การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจน การออกกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ผู้ไม่มีความผิดทางอาญา การสนับสนุนให้กลุ่มมุสลิมสายกลางมีบทบาทในการต่อสู้ทางความคิดให้มากขึ้น การสร้างเอกภาพทางความคิด การปฏิบัติและอุดมการณ์ที่ถูกต้องแก่ประชาชน การพิทักษ์ประชาชน และทรัพยากรให้ปลอดภัย การให้ความเคารพในอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม การกำหนดจุดยืนแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการแก้ปัญหาที่ชัดเจนและการให้หน่วยปฏิบัติการภาคสนามทุกหน่วยทุกสังกัด มีความเป็นเอกภาพทั้งในทางความคิดและทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามได้มีข้อสังเกตว่า แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะพยายามนำวิธีการต่างๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหา แต่ที่ผ่านมากลับประสบกับอุปสรรคต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาในสามประเด็นคือ การสร้างความเป็นเอกภาพระหว่างหน่วยงาน การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ และการบูรณาการแนวความคิดและยุทธวิธีต่างๆ เพื่อให้นำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ ความสงบในพื้นที่ ดังนั้นสิ่งสำคัญสำหรับการจะยุติปัญหาที่ยืดเยื้อและประกอบไปด้วยเหตุปัจจัยที่ซับซ้อนและหลากหลายเช่นนี้ จึงควรต้องตระหนักถึงสิ่งที่จะแก้ไขอุปสรรคทั้งสามประการเพื่อให้แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นนำมาใช้ในปัจจุบันสัมฤทธิ์ผลนั่นคือการปรับทัศนคติและแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของระบบราชการ การทำงานมวลชนที่เข้มแข็งและการบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ เชื่อว่าหากปรับในสองส่วนนี้ได้ก็จะสามารถจัดอุปสรรคที่ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหานั้นในพื้นที่ได้และมาตรการต่างๆ ที่รัฐนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นยุทธวิธีใดๆ ก็จะประสบความสำเร็จได้อย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

111

111

111

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา. รายงานการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (จก.1)

กองทัพบกสหรัฐ. (FM 100-20 Military Operation in Low Intensity Conflict, 7 March, 1987

อ้างถึงใน น.ส. 100-20 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก : 1-2, 1-4)

พล.อ.กิตติ รัตนฉายา : ดับไฟได้กับรัฐบาลไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฐานการพิมพ์, 2548.

กอ.รมน.ภาค4 ส่วนหน้า. กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ จชต.

ประจำปี 2550-2554

พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต โฆษกกระทรวงกลาโหม นสพ. มติชน 26 ส.ค. 2549 หน้า 16

จาตุรนต์ ฉายแสงและคณะ รายงานการศึกษาวិธีการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เมื่อ 27 เมษายน 2548.

เจริญ มะลูลีม และคณะ. ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

ชวลีย์ ณ ถลาง. ประเทศราชของสยามในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

ชุลีพร วิรุณหะ. ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์ : แผนงานร่วมศึกษาเสริมสร้างสุขภาวะ

กรณีสามจังหวัดชายแดนใต้ คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2548

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ : วิทยา, 2548.

ชากี๋ พิทักษ์คุมพล. กรณีตัวอย่างของความขัดแย้งและวิธีการแก้ไขปัญหาระหว่างชนกลุ่มน้อยชาวนากา

(Naka) กับรัฐบาลอินเดีย. ข้อเสนอเข้าเป็นพนักงานสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

13 ตุลาคม 2548.

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. ความเป็นมาของทฤษฎี “แบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย” : โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ดร.ธีรยุทธ บุญมี. คิดเพื่อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2550.

พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รมว.กลาโหม. บทสัมภาษณ์พิเศษ ในนสพ. มติชน ฉบับ 17 เม.ย. 50
สัมภาษณ์โดย อัครพล นครแก้ว

ปรีดี พนมยงค์ ข้อเสนอเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย จากหนังสือสถานการณ์ไฟใต้ หน้าที่ 1-12
พิมพ์ครั้งที่ 2, ปี 2547.

ผศ.ปิยะ กิจถาวร, รายงานการวิจัย ผ่านเวทีชาวบ้าน จำนวน 13 ครั้ง ในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดยะลา
ปัตตานี และนราธิวาส, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2545.

ปิยนาล บุญนาค. นโยบายการปกครองของรัฐบาลต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(พ.ศ. 2475-2516). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ฯพณฯ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ โอวาท เมื่อ 22 ธันวาคม 2549.

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวช เวสี. สามเหลี่ยมดับไฟใต้. พิมพ์ครั้งที่ 2. โครงการภาคีเสริมสร้างสันติสุข
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2548.

พิเชษฐ ทองศรีนุ่น “ไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ : ศึกษากรณีชาวไทยมุสลิมในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา”.
วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.

พระไพศาล วิสาโล. ดับไฟใต้ด้วยสันติวิธี. 2548.

รศ.ดร.รัตติยา สาละ. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (3 จชต.).
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2544.

ดร.รุ่ง แก้วแดง ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

วิโชค จรุงโรจน์. “ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและมุมมองใหม่ในการพัฒนา”.
เอกสารการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาคประจำปี 2548 (ภาคใต้)
หัวข้อ การสร้างความสมานฉันท์และร่วมกันฟื้นฟูท้องถิ่นภาคใต้.

ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี รายงานการวิจัยเรื่อง สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในรอบ 2 ปี (2547-2548) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ. ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้อง
สร้างรัฐแห่งความยุติธรรมและสันติให้ได้ หน้า 4-9, 2550

ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ. ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้อง
สร้างรัฐแห่งความยุติธรรมและสันติให้ได้ ดูรายละเอียดในรายงานการประชุมเวทีประชาคม
เพื่อระดมความคิดเห็นภาคประชาชน. “โครงการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในโครงการจัดทำ
ยุทธศาสตร์สันติในจังหวัดชายแดนภาคใต้” วันที่ 24-25 มีนาคม พ.ศ. 2550 ณ ห้องน้ำพราว 2
โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของเวทีการประชุมเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การแก้ปัญหา
จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดโดยคณะกรรมการสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และเครือข่ายรัฐศาสตร์
และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้

ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้. “มหัศจรรย์นิติวิธีความหวังพิชิตไฟใต้”.
หนังสือชุดเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจชายแดนใต้ (2550) หน้า 7-12.

รศ.สุรชาติ บำรุงสุข. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 3-9 ธันวาคม 2549.

รศ.สุรชาติ บำรุงสุข. วิกฤติใต้สู่ด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Animate
Group, 2547.

ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ, พลวัตทางเศรษฐกิจ

อ.บางนรา, ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน, พ.ศ. 2519 หน้า 62.

อะห์หมัด ฟัตฮ์ อัลฟาตอนี. นิอับดุลรากีบ ศิริเมธากุล(แปล). ประวัติศาสตร์ปัตตานี (Pengantar Sejarah Patani).
โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 2543 รายงานการศึกษาเรื่อง
ฝ่าประเด็นโจรใต้ ปี 2547

อับดุลชะกูร์ บินาฟิอีย์ ดินอะ. ฝ่าวิกฤติชายแดนใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2549. สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4 สน. ครั้งที่ 1/2550 ณ โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี.

ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. “กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน”. โพสต์ทูเดย์,
ฉบับวันที่ 31 มีนาคม 2547 : 9.

ฮิบรอฮีม ชุกรี. ประวัติราชอาณาจักรมลายูปัตตานี. ปัตตานี โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2541.

•
•
•
•

•
•
•
•

•
•
•
•

เอกสารราชการ

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549

รายงานการศึกษาเรื่อง ผ่าประเด็นโจรใต้ ปี 2547

รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) หน้า 34-35

รายงานคณะทำงานพิเศษของรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ปี 2540

รายงานคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร ปี 2547

รายงานคณะกรรมการวิสามัญ วุฒิสภาศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2542

รายงานคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร กรณีสอบสวนข้อเท็จจริงสถานการณ์ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2536.

เอกสาร (ร่าง) กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ปี 2550-2554
หน้า 2-6

เอกสาร กรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ปี 2550-2554

เอกสารกลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกลุ่มการป้องกันประเทศ. เอกสารสรุปผลการประชุม
เชิงปฏิบัติการคลังสมองมหาดไทยเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548.

เอกสารยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2548 หน้า 4-6.

เอกสารของ ศอ.บต. และสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548.

เอกสาร (ฉบับร่าง) ข้อเสนอของคณะกรรมการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในคณะกรรมการ กอส.
หน้า 1-10 ปี 2549.

ภาษาอังกฤษ

Chaiwat Satha-Anand, “The Silence of the Bullet Monument : Violence and “Truth” Management, Dusun-nyor 1948 and Kru-Ze 2004”, in **Rethinking Thailand’s Southern Violence**, Duncan McCargoed., Singapore : NUS Press. : 11-34

Ibrahim Syukri, **History of the Malay Kingdom of Patani Sejarah Kerajaan Melayu Patani**, Translated by Conner Bailey and John N.Miksic, Bangkok : Silkworm Books, 1985.

Sir Robert Thompson. **ปราบกบฏคอมมิวนิสต์**, 2549.

Teeuw A., and D.K.Wyatt, **Hikayat Patani : The Story of Patani**, The Hague : Koninklijk Instituut, 1970.

Ahmad Fathy Al-Fatani, **Perugantar Sejarah Patani ประวัติศาสตร์ปัตตานี**, แปลโดย Nik Abdul Rakib Sirimethakul ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2543.

מאפני

1
2
3
4

5
6
7
8

9
10
11
12

ตารางดัชนีเอกสารแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี พ.ศ. ที่นำเสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	จำนวนยุทธศาสตร์/ แนวทางที่นำเสนอ	ผู้นำเสนอ
2550	กรณีตัวอย่างของความขัดแย้งและวิธีแก้ไขปัญหาระหว่าง ชนกลุ่มน้อยชาวนากา (Naka) กับรัฐบาลอินเดีย	7	อาจารย์ชาภักย์ พิทักษ์คุมพล
2550	เอกสารยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชน จชต.	7	ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ
2550	เอกสารสรุปผลการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4 ครั้งที่ 1/2550	11	คณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค 4 สน.
2550	คิดเพื่อประเทศไทย	2	ดร.ธีรยุทธ บุญมี
2550	แนวทางในการแก้ไขปัญหาภาคใต้แบบยั่งยืน	2	พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รมว.กลาโหม
2549	ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปี 2550 (กระทรวงกลาโหม)	5	พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต โฆษกกระทรวงกลาโหม
2549	แนวทางแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถาวร	3	อาจารย์ดุซซะกูร์ กินซาฟีอี ดินอะ
2549	ปราบกบฏคอมมิวนิสต์	5	เซอร์ โรเบิร์ต ทอมป์สัน (Sir Robert Thompson)
2549	เอกสารข้อเสนอของอนุกรรมการการจัดการความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์ แห่งชาติ (กอส.)	45	คณะกรรมการอิสระ เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
2549	รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ว่าด้วยการเอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์	21	คณะกรรมการอิสระ เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
2549	คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 เรื่อง นโยบาย เสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	16	คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549
2548	ดับไฟได้กับรัฐไทย	5	พล.อ.กิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพภาคที่ 4
2548	สามเหลี่ยมดับไฟใต้โครงการภาคีเสริมสร้างสันติสุข 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	16	ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี
2548	บทความดับไฟใต้ด้วยสันติวิธี	4	พระไพศาล วิสาโล
2548	เอกสารดับไฟใต้ฉบับชาวบ้าน	17	ศอ.บต.

ปี พ.ศ. ที่นำเสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	จำนวนยุทธศาสตร์/ แนวทางที่นำเสนอ	ผู้นำเสนอ
2548	เอกสารรายงานการศึกษาวิธีการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้	20	นายจาตุรงค์ ฉายแสง และคณะ
2548	เอกสารยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติตาม นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้	39	คณะกรรมการนโยบาย เสริมสร้างสันติสุขจังหวัด ชายแดนภาคใต้
2548	ยุทธศาสตร์การต่อสู้กับการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ปี 2548	46	กลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กลุ่มการป้องกันประเทศ
2548	เอกสารสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการคลังสมอง มหาดไทย เพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	8	กลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กลุ่มการป้องกันประเทศ
2547	วิกฤตใต้สู้ด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา	22	รศ.ดร.สุชาติ บำรุงสุข
2547	พลวัตทางเศรษฐกิจ	6	ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ
2547	สถานการณ์ไฟใต้	4	รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
2547	กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน	4	ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา
รวมทั้งสิ้น			
4 ปี (2547- 2550)	เอกสาร 23 ผลงาน	315	นักวิชาการ รัฐบุรุษ ปัญญาชน ภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตารางดัชนียุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
2550	กรณีตัวอย่างของความขัดแย้ง และวิธีแก้ไขปัญหาระหว่าง ชนกลุ่มน้อยชาวนากา (Naka) กับรัฐบาลอินเดีย	1. มูลเหตุแห่งความขัดแย้งชาวนากาลูกขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลอินเดีย 1) การปกป้องอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของเผ่าพันธุ์ 2) การจัดซื้อไม่ยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดีย 3) ความรู้สึกว่าจะชาวนากา Naka เป็นคนละชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากชนส่วนใหญ่ของอินเดีย 4) ความรู้สึกว่าถูกกดขี่ข่มเหงและถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกลไกของรัฐซึ่งเป็นชาวอินเดีย 2. แนวทางในการแก้ไขปัญหา 1) การยอมรับความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ความเชื่อและอุดมการณ์ 2) การให้มาตรการของการทูตและการเจรจา 3) ใช้แนวทางการให้อภัยซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกว่า การเมืองแห่งอภัยวิธี	อาจารย์ชาภิย์ พิทักษ์कुมล
2550	เอกสารยุทธศาสตร์สันติวิธี ภาคประชาชน จังหวัดชายแดนภาคใต้	1. ยุทธศาสตร์ความยุติธรรมทางกฎหมาย 2. ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อความยุติธรรมและบูรณาการ 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยุติธรรม 4. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรเพื่อความยุติธรรม 5. ยุทธศาสตร์ระบบราชการเพื่อความยุติธรรม 6. ยุทธศาสตร์ชุมชนมั่นคง 7. ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อสันติ	ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และคณะ
2550	เอกสารสรุปผลการประชุม คณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน. ภาค 4 ครั้งที่ 1/2550	1. ใช้แนวทางนโยบายสมานฉันท์สันติวิธีของรัฐบาลเป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา 2. ยุทธวิธีควรมีความเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายให้มากขึ้น 3. สิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน คือ ความเป็นเอกภาพและการบริหารจัดการแบบบูรณาการ 4. การเอาชนะทางความคิดต่อฝ่ายก่อความไม่สงบ ต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจน 5. ต้องรับปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	คณะกรรมการ ที่ปรึกษา กอ.รมน. ภาค 4 สน.

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		6. มาตรการที่ควรดำเนินการเพื่อให้เกิดการพลิกกลับของ สถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐ คือ 1) การสื่อสารข้อเท็จจริงทุก ๆ เหตุการณ์ต่อสาธารณะ 2) การรักษาความปลอดภัยประชาชนต้องครอบคลุมทุกพื้นที่ 3) การแก้ไขปัญหาการว่างงาน 4) การส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มแม่บ้านในชุมชน 5) ส่งเสริมและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ตามนโยบายเขต เศรษฐกิจพิเศษสำหรับพื้นที่ จชต.โดยเร็ว 6) ให้ประชาชนได้แสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างจริงจังและกว้างขวาง	
2550	คิดเพื่อประเทศไทย	1. ดำเนินนโยบายคู่ขนานด้านการเมืองและการทหาร อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับแต่ละท้องถิ่น 2. ใช้นโยบายที่เปิดกว้างทางสังคมและวัฒนธรรมอย่าง เต็มที่ และมีนโยบายทางการเมืองที่เข้มแข็งเด็ดขาด จับใจ ลำหน้าฝ่ายผู้ก่อการควบคู่กันไปด้วย	ดร.ธีรยุทธ บุญมี
2550	แนวทางการแก้ไขปัญหาภาคใต้ แบบยั่งยืน	1. ใช้ยุทธศาสตร์ปรองดอง สมานฉันท์และสันติวิธี 2. ปั่นกองอำนาจการรักษามั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ภาค 4 ที่มีองค์กรหลัก คือ ศอ.บต. กับ พตท. เป็น ผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านการเมืองและการทหาร	พล.อ.บุญรอด สมพิชน์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม
2549	ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา ความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2550 (กระทรวงกลาโหม)	ดำเนินการ 2 การกิจยุทธศาสตร์ คือ 1. การสร้างสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ให้ปลอดภัยโดยเน้น เป้าหมายจำเพาะดังนี้ 1) พื้นที่ปลอดภัย 2) ทำลายองค์กรและโครงสร้างของกลุ่มผู้ก่อความ ไม่สงบ 3) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เจ้าหน้าที่รัฐและลดเงื่อนไข ความไม่เป็นธรรมในสังคม 2. การเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธี 1) เสริมด้านสังคมจิตวิทยาแก่ประชาชน 2) เสริมสร้างพลังประชาชนให้มีบทบาทร่วมในการรักษา ชุมชน และแจ้งเบาะแสความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ผู้ก่อความไม่สงบแก่เจ้าหน้าที่รัฐ	พล.ท.จักรกฤษณ์ สุวรรณทัต โฆษกกระทรวง กลาโหม

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
2549	แนวทางแก้ไขปัญหายังจังหวัด ชายแดนภาคใต้อย่างถาวรไว้	1. ใช้ยุทธศาสตร์ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 2. ปรองดองให้มุสลิมทั่วประเทศที่มีแนวความคิดสายกลาง ได้ออกมาแสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น 3. จัดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาจากทุกภาคส่วน ทั้งจากภาคราชการและภาคประชาชน	อ.อับดุลชะกูร์ บิณชาฟีอีย์ ดินยะ
2549	ปราบกบฏคอมมิวนิสต์	1. รัฐบาลต้องมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจน 2. ในการปฏิบัติการต่อกลุ่มกบฏ รัฐบาลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น 3. รัฐบาลต้องมีแผนหลักที่มีนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และมีการแบ่งภารกิจความรับผิดชอบที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นเอกภาพ 4. ต้องถือว่า การปราบปรามการบ่อนทำลายทางการเมือง มีความสำคัญสูงสุด เอาชนะกลุ่มติดอาวุธ 5. ในระยะที่ฝ่ายกบฏทำการรบบแบบกองโจร รัฐบาลจะต้องรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่พื้นที่ที่พัฒนาแล้วอย่างเข้มแข็ง	เซอร์โรเบิร์ต ทอมป์สัน (Sir Robert Thompson)
2549	เอกสารข้อเสนอของ อนุกรรมการการจัดการ ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี คณะกรรมการอิสระ เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)	ก. แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ 1. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน 1) สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นระหว่างรัฐกับประชาชน 2) พลิกฟื้นให้ภาครัฐกลับมาเป็นที่พึ่งของประชาชน 3) ให้ความสำคัญกับกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของภาคประชาชนในทุกระดับ 4) เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักการศาสนาที่ถูกต้อง 2. เสริมสร้างแนวทางสันติวิธี 1) เปิดพื้นที่สันติวิธีให้กับทุกภาคส่วนของสังคม 2) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในการจัดการความรุนแรง 3) ส่งเสริมให้ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการสันติวิธีต่อกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ความรุนแรง 4) ส่งเสริมแนวทางสันติวิธีบนฐานทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	คณะกรรมการ อิสระ เพื่อความ สมานฉันท์ แห่งชาติ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		5) ปรับทัศนคติและมองการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในลักษณะที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี 6) ลดโอกาสในการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรง โดยภาครัฐต้องไม่สร้างเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มใช้ความรุนแรงนำไปแสวงผลประโยชน์ 7) สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมในประเทศกับมุสลิมในต่างประเทศ และให้ความสำคัญมากขึ้นกับการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่โลกมุสลิมยอมรับ 8) ทำให้สันติวิธีเป็นส่วนหนึ่งวิถีชีวิตของประชาชนไทยทั้งประเทศ 3. ปรับทัศนคติและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสนับสนุนแนวทางสันติวิธี 1) พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐที่สอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตย และมีทัศนคติที่ส่งเสริมการทำงานโดยการร่วมมือกับประชาชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) เร่งรัดพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสันติวิธี เพื่อให้แนวทางสันติวิธีเติบโตและตั้งมั่นทั้งในระดับสถาบันและปัจเจกบุคคล ข. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ 1.ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน 1) การดำเนินการจัดการในภาครัฐ (1) จัดให้มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมของเจ้าหน้าที่มุสลิมที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ภาคภูมิใจและเป็นที่พึงได้ (2) สร้างระบบและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอบรมหรือปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ ก่อนลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจในศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (3) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด และใช้มิติทางวัฒนธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานของศาสนาเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อม ที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้ เสนอ
		(4) เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวที่มีอยู่จริงและประชาชนในพื้นที่ให้ความศรัทธาเคารพ การยอมรับ เช่น มัสยิด วัด ศาลา ปอเนาะและสถาบันการศึกษา (5) ระดมการมีส่วนร่วมของพลังจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะข้าราชการพลเรือนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่เป็นสายกลางและต้องการความสงบและความจริงใจจากภาครัฐที่ไม่ใช่การสร้างภาพ 2) การร่วมมือกับภาคประชาชน (1) จัดตั้งคณะทำงานภาคประชาชนเพื่อทำหน้าที่ ร่วมสอบสวนกับทหาร และตำรวจ ในกรณีที่จับบุคคลที่ต้องสงสัย (2) สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทในการเสริมสร้างแนวทางสันติวิธี (3) ส่งเสริมให้ผู้นำศาสนาและองค์กรชุมชนมีบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี โดยใช้พื้นฐานของชุมชนที่เข้มแข็งด้วยหลักการ (4) จัดตั้งสภาที่ปรึกษาในระดับอำเภอและจังหวัดที่ประกอบไปด้วยผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา (5) กระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจทางการเมือง ตลอดจนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ โดยมีมาตรการที่เป็นรูปธรรม (6) มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสงวน รักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (7) จัดให้มีเวทีนโยบายสาธารณะอย่างสม่ำเสมอเพื่อการแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่างรัฐกับประชาชน รวมทั้งเพื่อรับฟังความเห็นของประชาชน (8) การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมขอให้บังคับใช้โดยเคร่งครัดและต่อเนื่อง	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา มลพิษในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		2. การส่งเสริมแนวทางสันติวิธี 1) การส่งเสริมสันติวิธีในภาครัฐ (1) รัฐบาลต้องแสดงท่าทีและส่งสัญญาณที่ชัดเจนในการใช้สันติวิธีแก้ปัญหา ทั้งในเรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์และการปฏิบัติที่สอดคล้องตรงกัน อันจะไม่ทำให้เกิดความสับสนในทิศทาง (2) ให้ความสำคัญกับสถาบันยุทธศาสตร์สันติวิธีในสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานอิสระ รวมทั้งส่งเสริมสถาบันอื่นที่เผยแพร่สันติวิธี และให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากรัฐบาล (3) จัดทำหลักสูตรส่งเสริมสันติวิธีในภาครัฐ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ โดยปลูกฝังและเผยแพร่สันติวิธีอย่างครบวงจร (4) เปิดเวทีให้มีการหารืออย่างจริงจังระหว่างทุกภาคส่วนในประเด็นของการที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตตามรัฐธรรมนูญ 2) การส่งเสริมสันติวิธีในภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (1) เสริมสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี (2) สร้างนักสันติวิธีภาคประชาชนที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนและศาสนาโดยการสร้างเสริมทักษะ และเจตคติให้แก่นักปฏิบัติทางด้านสันติวิธีในภาคประชาชน (3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโครงการมุสลิมศึกษาเพื่อทางเลือกสันติวิธี (4) ส่งเสริมการศึกษาในทุกระดับและอย่างหลากหลาย รวมทั้งการศึกษาตามหลักศาสนา (5) ส่งเสริมศาสนศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและมีสัมพันธอันดีระหว่างผู้นับถือต่างศาสนา (6) ส่งเสริมให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญอันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3) ในระดับประเทศ (1) จัดให้มีสัมมนายุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อเป็นเวทีระดมความเห็นและแสวงหาความร่วมมือในการขับเคลื่อนแนวทางสันติวิธีทั้งในระดับยุทธศาสตร์ นโยบายและปฏิบัติการ (2) ตรวจสอบ ทบทวนข้อกฎหมายและระเบียบที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในการส่งเสริมสันติวิธีของภาคประชาชน รวมทั้งตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว (3) สำรวจรูปแบบและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้านสันติวิธีภาคประชาชน ที่เกิดขึ้นและปฏิบัติอยู่ในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีศาสนาและรัฐธรรมนูญ (4) ส่งเสริมให้มีหลักสูตร หรือกระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ (5) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะระดับมัธยมจนถึงอุดมศึกษาฝึกอาสาสมัครผู้ไกล่เกลี่ย (6) ส่งเสริมให้มีวิชาสันติศึกษาในทุกสถาบันการศึกษาโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสันติวิธีที่กว้างกว่าการเจรจาและการไกล่เกลี่ย (7) สนับสนุนให้สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อวิทยุ โทรทัศน์จัดทำรายการที่ส่งเสริมแนวคิดสันติวิธีในฐานะเป็นวิถีทางสู่ความสมานฉันท์ ทั้งในรูปแบบข่าวสาร สารคดีละคร (8) สนับสนุนให้มีสื่อสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีเนื้อหาส่งเสริมสันติวิธี	
2549	รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ว่าด้วยการเอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์	1. ตรา พ.ร.บ. สันติสมานฉันท์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งและมีเอกภาพให้แก่กลไกภาครัฐ และองค์กรภาคประชาชน ใน พ.ร.บ. นี้ ควรบัญญัติให้มีองค์กรเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง 3 องค์กร คือ • ศูนย์อำนวยการยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน้าที่หลัก ๆ 8 ประการ (1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในพื้นที่และวิธีการแก้ปัญหาของหน่วยงานภาครัฐแก่สังคมไทยและสังคมโลก	คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(2) สร้างความเป็นเอกภาพของยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการแก้ไขปัญหาทั้งหมด (3) การแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนข้าราชการ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน (4) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการยุติธรรม (5) ยับยั้งการปฏิบัติของหน่วยงานใด ๆ ที่ขัดแย้งกับยุทธศาสตร์หลัก (6) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (7) ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาชน เพื่อสร้างดุลยภาพการใช้อำนาจขององค์กรภาครัฐ (8) เสนอรายงานผลการปฏิบัติงานต่อรัฐบาล และรัฐสภา เป็นกรณีประจำปี • สภาพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสริมสร้างองค์ความรู้ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การสร้าง ความยุติธรรม การพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักศาสนา ตลอดจนวิถีทางวัฒนธรรมของประชาชน • กองทุนสนับสนุนการเยียวยา และสมานฉันท์เป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับ และรัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุน มีคณะกรรมการบริหารที่มาจากการเสนอชื่อ โดยสภาพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. มาตรการสมานฉันท์เฉพาะหน้า 1) จัดตั้งกองกำลังพิเศษผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ไม่ติดอาวุธเรียกว่า หน่วยสันติเสนา มีหน้าที่บรรเทาความขัดแย้งมิให้ลุกลามเป็นความรุนแรง 2) ให้รัฐใช้วิธีสมานฉันท์กับกลุ่มก่อความไม่สงบ เพื่อยุติความรุนแรง 3) ให้รัฐบาลดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบอย่างเด็ดขาด และสรรหาข้าราชการที่ซื่อสัตย์สุจริต เข้าใจลักษณะเฉพาะของคนในพื้นที่ไปปฏิบัติราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3. มาตรการสมานฉันท์ที่ยั่งยืน 1) ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และที่สาธารณะอย่างเป็นระบบ 2) ให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันหาหนทางแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 3) สร้างเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ให้เข้มแข็งเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน 4) ปรับปรุงระบบกฎหมายอิสลาม รวมทั้งการพิจารณาใช้ระบบ ศาลชาอียะฮ์ บางส่วนที่จำเป็นสำหรับชุมชน 5) แก้ไข พ.ร.บ. การบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ให้มีความโปร่งใสชัดเจนเรื่องการบริหารจัดการสิ่งที่เป็นศาสนบริจา 6) คงสภาพความหลากหลายในระบบการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกับต่างประเทศ 7) ใช้สันติวิธีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหา 8) รมรงค์ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม 9) ให้ใช้ภาษามลายูปัตตานีเป็นภาษาทำงานควบคู่ไปกับภาษาไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยในการสื่อสารระหว่างประชาชนกับราชการ 10) เปิดเวทีสานเสวนา เพื่อความสมานฉันท์ในรูปแบบที่หลากหลาย	
2549	คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	1. จัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหาร (พตท.) โดย ศอ.บต. เน้นภารกิจด้านการเมือง และพตท.จะเน้นภารกิจทางด้านการทหาร 2. ได้กำหนดนโยบายสำคัญไว้ดังนี้ 1) เน้นยุทธศาสตร์พระราชทานเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ประชัญเศรษฐกิจพอเพียง และความสมานฉันท์สันติวิธี 2) เน้นการให้ความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม 3) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน 4) ใช้การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจความจริงของภารกิจในการแก้ปัญหาคความไม่สงบ ต่อสังคมทั้งในและต่างประเทศ	คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหามลพิษ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา มลพิษในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3. ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้ 1) ดำเนินการรื้อฟื้นวิถีชีวิตและสร้างความเป็นธรรมในสังคม 2) สร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และองค์กรภาคประชาชน 3) ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกแปลกแยก ไม่เท่าเทียม ให้ทุกคนรู้สึกว่ายู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีตามวิถีชีวิต สังคม ศาสนา วัฒนธรรมของตน 4) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความปรองดองสมานฉันท์ในหมู่ประชาชน 5) ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างและเลือกใช้ความรุนแรงด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ 6) สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ขจัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบ บริหารงานยุติธรรมแบบบูรณาการ และพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม 7) พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมศาสนา สัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชีวิตสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และชุมชน 8) เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการของวิถีชีวิต และวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ผู้แทนทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วม เสนอแนะการจัดการศึกษาในพื้นที่ให้มากขึ้น 9) พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		10) ใช้งานมวลชนสัมพันธ์จัดการกับปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และแนวทางแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี 11) สร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านและองค์กรต่าง ๆ ในระดับสากลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประเด็นการเมืองการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 12) จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งตระหนักรับและเคารพในคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนรวมทั้งการปฏิบัติงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล	
2548	ดับไฟได้กับรัฐไทย	1. การปรับสภาพแวดล้อมและการช่วยเหลือประชาชน 2. การพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร 3. การปราบปรามกองกำลังติดอาวุธ 4. การปฏิบัติการทางด้านข่าวกรอง 5. การปฏิบัติการทางด้านจิตวิทยา	พล.อ.กิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพ ภาคที่ 4
2548	สามเหลี่ยมดับไฟได้ โครงการภาคีเสริมสร้างสันติสุข 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	ก. การระงับความรุนแรงเฉพาะหน้าต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การข่าวที่แม่นยำ 2) การจับผู้ทำผิดให้ได้ 3) การป้องกันปราม 4) การใช้ชุมชนมีส่วนในการแก้ไขปัญหา 5) ใช้บทบาทของชุดคุ้มครองหมู่บ้านในการรักษา ความสงบเรียบร้อย ข. การรักษามวลชน 1) การใช้วิธีนิรโทษกรรม 2) ต้องไม่ดำเนินการด้วยวิธีนอกกฎหมาย 3) การสื่อสารที่ดี 4) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน 5) สร้างความเข้าใจกับประชาคมโลก ประชาคมมุสลิม ค. การสร้างสันติภาพหรือการสร้างเงื่อนไขการวางอาวุธ 1) ส่งเสริมการเคลื่อนไหวอิสลามกับสันติภาพอย่าง เข้มแข็ง 2) สร้างความยุติธรรม	ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3) เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4) การปกครองท้องถิ่นที่ถูกต้องเป็นธรรม 5) กระบวนการความจริงและอภัยวิถี 6) เปิดการเจรจากับแนวร่วมการก่อความไม่สงบ	
2548	บทความดับไฟใต้ด้วยสันติวิธี	1. สร้างเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่ เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2. เสนออุดมการณ์ที่เป็นทางเลือกใหม่ในทางสันติ 3. สลายแนวร่วมของกลุ่มก่อความไม่สงบ 4. จำกัดการปฏิบัติการของผู้ก่อความไม่สงบ	พระไพศาล วิสาโล
2548	เอกสารดับไฟใต้ฉบับชาวบ้าน	1) ยุทธศาสตร์ (1) เร่งจัดความไม่ยุติธรรมในทุก ๆ ด้าน (2) ใช้ชุมชนแก้ปัญหาของชุมชนเอง (3) วรรณคดีให้ทุกฝ่ายเกิดความตระหนักในคุณค่าของความ หลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม (4) การสร้างจิตสำนึกการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี 2) แนวทาง ใช้กระบวนการทางรัฐศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นองค์นำโดย ให้กระบวนการอื่น ๆ ขึ้นต่อองค์นำดังกล่าวในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวทางที่จำเป็นเร่งด่วน 13 ด้าน คือ (1) ด้านการเมืองการปกครอง จัดให้มีตัวแทนทางการเมือง ของมุสลิม มีบทบาทในรัฐบาลให้มากขึ้น และดำเนิน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบและ เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะ ประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ (2) ด้านยุติธรรม รัฐต้องดำเนินการทุกอย่างด้วยกฎหมาย อย่างโปร่งใสตรงไปตรงมาตามหลักนิติธรรม (3) ด้านการสร้างร่วมมือกับประชาคมในพื้นที่ โดยยึด หลักปัญหาในสังคมมุสลิม ควรแก้โดยมุสลิม (4) ด้านวัฒนธรรม รัฐควรรณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักและ เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม	ศอ.บต. และ สถาบันชุมชน ท้องถิ่นพัฒนา กระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2548

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(5) ด้านการศึกษา รัฐควรใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการยุติสถานการณ์ความไม่สงบและสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างยั่งยืน (6) ด้านกิจการศาสนาอิสลาม รัฐควรสนับสนุนให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นองค์กรนำที่มีความเข้มแข็งเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านศาสนา และความรู้ที่เป็นสากล (7) ด้านสังคม รัฐควรผลักดันให้มีจุดร่วมแห่งความผูกพันในหมู่ประชาชนต่างวัฒนธรรม ที่มีมาอย่างยาวนาน มาช่วยแก้ปัญหาจุดต่างด้านวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และจะได้ผูกพันกับแน่นแฟ้นมากขึ้น (8) ด้านเศรษฐกิจ รัฐควรปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยดำเนินการให้เกิดความสมดุลระหว่างระบบทุนนิยมเสรีกับเศรษฐกิจตามหลักศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม (9) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านรัฐไทยควรมีท่าทีที่ชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องให้เกียรติ เคารพในความคิดเห็นของเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและปัญหาอื่น ๆ (10) ด้านการทหาร รัฐต้องใช้อำนาจทางทหารให้เหมาะสมกับระดับความรุนแรงของปัญหา การทำยุทธศาสตร์ยุทธวิธี ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ชัดเจนรอบด้าน กำหนดจุดยืนอย่างเหมาะสมทั้งในระดับสากล ระดับภูมิภาค ระดับชาติและระดับท้องถิ่น (11) ด้านการประชาสัมพันธ์ รัฐควรสนับสนุนอย่างใกล้ชิดและจริงจังกับงานประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในสถานการณ์และข้อเท็จจริงแก่สังคมและประชาชนโดยรวดเร็ว ด้วยสื่อของรัฐทุกประเภทในรูปแบบที่หลากหลาย (12) ด้านการต่างประเทศ รัฐควรกำหนดกระบวนการสร้างความเข้าใจ เรื่องปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อพี่น้องชาวมุสลิมทั้งในและต่างประเทศให้ชัดเจน รวดเร็ว ทันกับความผันแปรของสถานการณ์	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(13) ด้านการบริหารจัดการ รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ มีลักษณะการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ ประสานสัมพันธ์กันทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ สำหรับการปฏิบัติการแก้ปัญหาในพื้นที่จริง	
2548	เอกสารรายงานการศึกษา วิธีการแก้ปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	1. ด้านการสร้างความปลอดภัยและยุติความรุนแรง 1) ไม่ให้มีการอุ้มฆ่าและการทรมานอย่างเด็ดขาด 2) ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและผู้เกี่ยวข้องอย่างมีมนุษยธรรม 3) การสอบสวน สืบสวนให้ดำเนินการอย่างมีมาตรฐาน โปร่งใสตรวจสอบได้ 4) ใช้วิธีการนิติวิทยาศาสตร์เท่าที่จะสามารถเป็นไปได้ 5) ให้นำหน่วยกำลังในพื้นที่ปฏิบัติการแก้ปัญหาของพื้นที่เอง 6) ปรับเปลี่ยนตัวบุคคลของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหา 7) ยกเลิกกฎอัยการศึกอย่างมีขั้นตอนโดยเริ่มจากในเมืองขยายผลสู่นอกเมือง 8) การให้ตำรวจรักษาความสงบภายในพื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน 9) ทำความชัดเจนในคดีที่สาธารณชนให้ความสนใจโดยเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษ 10) เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบ 11) พิจารณาออกกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ผู้ต้องหา คดีความมั่นคงที่ไม่ใช่คดีอาญา 2. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1) ส่งเสริมการศึกษาศาสนาทุกศาสนาอย่างจริงจัง 2) ส่งเสริมให้ปัตตานีเป็นศูนย์กลางในการศึกษาศาสนาอิสลามระดับอุดมศึกษาในภูมิภาค 3) ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4) ส่งเสริมให้ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5) สร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับภาคอื่น ๆ ของประเทศ	นายจาตุรงค์ ฉายแสง และคณะ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3. ด้านการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 1) ส่งเสริมการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2) สนับสนุนการพัฒนาที่ประชาชนมีส่วนร่วม 4. การบริการประชาชนที่ไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน 1) จัดระบบอำนวยความสะดวกทุกงานที่จำเป็นแก่ประชาชน 2) ช่วยเหลือแก้ปัญหาให้เมื่อถูกร้องขอตามความเหมาะสม	
2548	เอกสารยุทธศาสตร์และ แนวทางการปฏิบัติตาม นโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์หลัก 10 ประการ 1. ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 1) ปฏิบัติการเชิงรุกในพื้นที่ทั้งในและต่างประเทศ 2) บูรณาการบังคับใช้กฎหมายของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกัน สืบสวน และปราบปราม 3) นำระบบนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์และรวบรวมพยานหลักฐาน 4) เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน 2. ยุทธศาสตร์ด้านข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง 1) เพิ่มขีดความสามารถงานข่าวเชิงรุก และลึกมากยิ่งขึ้น 2) เพิ่มประสิทธิภาพการข่าวให้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา 3) เกาะติดความเคลื่อนไหวของแกนนำ เพื่อขยายผลไปสู่การจับกุมมาดำเนินคดีทางกฎหมาย 3. ยุทธศาสตร์การปรับความคิดและความเชื่อ 1) ประชาสัมพันธ์คำสอนศาสนาและประวัติศาสตร์ที่ถูกดัดแปลง 2) สร้างความเชื่อมั่นการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) เปิดโอกาสให้ผู้หลงผิดได้กลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ 4) สนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สุจริต 4. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ 1) รณรงค์ให้ประชาชนเชื่อมั่นในนโยบายการแก้ไขปัญหาของรัฐ 2) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกดัดแปลง	คณะกรรมการ นโยบายเสริม สร้างสันติสุข จังหวัดชายแดน ภาคใต้

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3) เผยแพร่คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีก่อความไม่สงบต่อสาธารณะ 5. ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ 1) สร้างความเข้าใจกับภูมิภาคและประชาคมโลก 2) เน้นการสร้าง ความเข้าใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประเทศเพื่อนบ้าน 3) ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน 6. ยุทธศาสตร์รวมพลังประชาชน และจัดระเบียบชุมชน 1) ขับเคลื่อนงานมวลชนเชิงบูรณาการให้มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยในชุมชน 2) จัดตั้งชุมชนสันติสุข และหมู่บ้านเข้มแข็ง 3) ดำเนินการแก้ปัญหาบุคคลสองสัญชาติร่วมกับรัฐบาลมาเลเซีย 4) ปรับปรุงและจัดระเบียบงานทะเบียนราษฎรใหม่ให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน 7. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ 1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมและวิสาหกิจชุมชน 2) ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในการประกอบอาชีพ 3) แก้ไขปัญหาการว่างงาน 4) แก้ไขหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ 5) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและครอบคลุม 8. ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา 1) เน้นจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม 2) ยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน 4) ส่งเสริมรูปแบบการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งวิชาสามัญ ศาสนา และอาชีพ 5) เน้นการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย 9. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาคความยากจน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 1) ปลุกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมและประชาชน 2) ช่วยแก้ปัญหาหนี้สิน	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		3) ช่วยแก้ปัญหาที่ดินทำกิน 4) ช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย 5) ยกกระตือรือร้นคุณภาพชีวิตเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวมีความมั่นคง 10. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ 1) เน้นให้พื้นที่เป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา 2) ใช้การควบคุมกำกับติดตามผลให้การปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของรัฐ 3) จัดระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ส่วนที่มีบทบาทหน้าที่ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	
2548	ยุทธศาสตร์การต่อสู้ กับการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548	1. ใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และให้หมู่บ้านเป็นจุดแตกหัก 2. ใช้การเมืองนำการทหาร 3. สกัดกั้นแผนบันได 7 ขั้น ของกลุ่มก่อความไม่สงบที่ต้องการก่อสงครามประชาชนใช้รูปแบบการรบแบบจรยุทธ์ในเมือง 4. ยึดหลักการแก้ไขปัญหา 1) ตามหลักประศาสน์นโยบายมณฑลปัตตานีของรัชกาลที่ 6 2) พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 3) พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงต้องการให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าออกมาช่วยกันแสดงบทบาทพร้อมในการแก้ไขปัญหา 5. เน้นให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกภาคส่วนได้เข้าใจถึงองค์ความรู้ 4 เรื่อง คือ 1) ศาสนาอิสลาม 2) ศัตรูจากนอกประเทศ (ภัยจากการก่อการร้าย) 3) สงครามประชาชน 4) การปฏิบัติที่มีรูปแบบ มวลชนนำ ทหารตาม ดำรงและกฎหมายสนับสนุน 6. การส่งเสริมบทบาทของประชาคมตลอดถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ต่าง ๆ 7. การจัดทำ (Road Map) เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีกลุ่มพลังมวลชนและ (NGO) เข้าร่วมด้วย 8. จัดให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาที่มีเอกภาพตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับจังหวัด	กลุ่มคลังสมอง เพื่อสังคม วิทยาลัย ป้องกัน ราชอาณาจักร กลุ่มการป้องกัน ประเทศ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
2548	เอกสารสรุปผลการประชุม เชิงปฏิบัติการ คลังสมองมหาดไทย เพื่อแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้	3.1 ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 1) เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ (1) ทุกคนที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างของรัฐ (2) สังคมและคนในพื้นที่ (3) คุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (4) ภาษาที่ใช้สื่อสารกับประชาชน (5) ความอดทนอดกลั้นทางยุทธวิธี เพื่อการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (6) ความศรัทธาในบทบัญญัติทางศาสนา (7) องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (8) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม 2) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกภาคส่วนเข้าถึงตัวตนของคนไทยเชื้อสายมลายูปัตตานีในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยดำเนินการดังนี้ (1) สรรหาบุคคลที่เหมาะสมไปปฏิบัติงานในพื้นที่ (2) เร่งรัดแก้ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา (3) แสวงหาความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น (4) สนับสนุนเสรีภาพในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรม (5) ดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อกระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม (6) ยึดมั่นในนโยบายการเมืองนำการทหาร (7) เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนไทยมุสลิมในประเทศกับชุมชนของประเทศเพื่อนบ้าน (8) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น (9) สนับสนุนสถาบันครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็ง (10) เพิ่มบทบาทของท้องถิ่นในการบริหารจัดการ - สิ่งแวดล้อม 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีระดับคุณภาพสูงขึ้น (1) ปรับปรุงและพัฒนาทางระบบราชการให้มีบทบาทบริการประชาชนให้มากขึ้น	กลุ่มคลังสมอง เพื่อสังคม วิทยาลัย ป้องกัน ราชอาณาจักร กลุ่มการ ป้องกันประเทศ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(2) ส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ (3) ส่งเสริมให้คนยากจน และผู้ด้อยโอกาสมีอาชีพที่ มั่นคง (4) ให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญา ท้องถิ่น ในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา (5) ป้องกันคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ (6) ให้ความสำคัญและเยียวยาความเสียหายที่เกิด จากความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเต็มที่ทุก กรณี (7) เร่งรัดการจัดการศึกษาทั้งวิชาสามัญ ศาสนาและ อาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตั้งแต่ระดับ ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา (8) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองศูนย์กลาง และ เมืองชายแดนให้เหมาะสม (9) สร้างโอกาสให้แก่งิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กว้างขวาง (10) รับผิดชอบการแก้ปัญหายาเสพติดด้วยมาตรการ เชิงรุก ผนึกกำลังของทุกภาคส่วนสร้างความเข้มแข็ง ในเรื่องการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดให้กับ ชุมชนและสังคม (11) จัดให้มีระบบการบริหารนโยบายภาครัฐที่มี ประสิทธิภาพ และครบวงจร โดยการมอบหมาย ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน 3.2 ยุทธศาสตร์ Control The Information, Control The Battle, To win The War (การควบคุมข่าวสาร, การต่อสู้ และการเอาชนะคู่สงคราม) ดังต่อไปนี้ 1) ทำให้เกิดภาวะที่เหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร Control The Information ด้วยมาตรการต่อไปนี้ (1) วางระบบการรับข้อมูลข่าวสารทุกรูปแบบโดยการจัด ให้มีกลุ่มนักวิเคราะห์ข่าวกรองมืออาชีพในสาขาต่าง ๆ มาทำงานร่วมกันเพื่อประเมินข่าวกรองให้สามารถนำมา ใช้ให้ถูกต้อง พอเพียงและทันเวลา	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหามลพิษ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(2) จัดระบบการประชาสัมพันธ์ร่วมที่รวดเร็ว ทันต่อความต้องการของสื่อมวลชน และส่วนราชการทุกสังกัด ทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศ (3) จัดกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ ด้านกว้างและด้านลึกต่อผู้นำท้องถิ่นทุกประเภท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ทุกหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง (4) บ่มเพาะและพัฒนาบุคลากรด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ระหว่างประชาคมข่าวกรองด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ (5) สนับสนุนงบประมาณด้านการข่าวให้เพียงพอ และเบิกจ่ายให้ถึงหน่วยรับผิดชอบในพื้นที่อย่างรวดเร็ว 2) ดำเนินการควบคุมสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้ได้ ทันทั่วทั้ง (Controi The Battle) ด้วยมาตรการต่อไปนี้ (1) ดำเนินการกวาดล้างอาวุธสงคราม วัตถุระเบิด และผู้มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างจริงจังต่อเนื่อง และเด็ดขาด (2) ฝึกกำลังพลเรือน ตำรวจ ทหาร และอาสาสมัครให้มีเอกภาพ ทั้งในทางความคิด และการปฏิบัติ สามารถปฏิบัติการรบ รวมทั้งในแบบและนอกแบบ ทั้งในชนบทและในเมือง (3) พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหน่วยกำลัง ให้ทันสมัยอยู่เสมอ จัดทำหลักนิยมการปฏิบัติงานร่วม คู่มือการปฏิบัติงาน ดำเนินการฝึกทางยุทธวิธี รวมทั้งการเตรียมกำลังสำรองเพื่อรักษาพื้นที่เมื่อทหารหลักถอนกำลัง (4) คิดค้นยุทธวิธีเชิงรุก ประสานการใช้เครื่องมือทางเทคนิคที่ต้องใช้ในการระงับเหตุและรักษาความสงบ วางกำลังควบคุมแนวชายแดนเส้นทางเข้าออกเพื่อจำกัดเสรีของกลุ่มก่อความไม่สงบ (5) ปรับเจตคติ ค่านิยม เจ้าหน้าที่รัฐให้รู้จักเปิดกว้างทางความคิด และไม่ยึดติดกับวิธีแก้ไขปัญหามาแบบเดิม ๆ 3) การต่อสู้เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม ด้วยมาตรการต่อไปนี้ (1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเตรียมไว้เสมอ สามารถนำมาใช้ได้ทันที ทั้งในยามสงบและยามสงคราม	

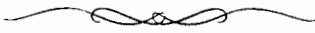
ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		(2) เตรียมบุคลากรโดยการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจในทุกสถานการณ์ (3) ดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนปฏิบัติการและทำการ ประเมินผล เพื่อปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับการ ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ (4) จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน (5) แสวงหาพันธมิตรต่างประเทศในระดับที่เหมาะสมตาม แนวคิดการทูตเชิงป้องกัน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ให้แน่นแฟ้นมากขึ้น (6) จัดให้มีระบบสวัสดิการตอบแทนเจ้าหน้าที่รัฐ อาสาสมัคร ให้เหมาะสม เพื่อสร้างแรงจูงใจ และรักษาระดับขวัญ กำลังใจ (7) จัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ได้ทันทีขณะปฏิบัติงาน	
2547	วิกฤตได้สู้ด้วยยุทธศาสตร์ และปัญญา	1. ประเด็นปัญหาภาคใต้ควรต้องถูกแยกขึ้นเป็นปัญหา ยุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อให้ได้ตระหนักถึงสถานะที่ สำคัญอย่างยิ่งยวดของปัญหา 2. ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นและรัฐบาลจะต้องแสดงออกถึงภาวะการณำ ที่สามารถเป็นผู้ชี้ทางยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องได้ 3. ต้องมีความตระหนักในความเร่งด่วนของการกำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา 4. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาภาคใต้ ต้องมุ่งไปสู่การสร้าง สันติ สร้างความเป็นเอกภาพของชาติบนความหลากหลาย ทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม 5. การดำเนินการทางยุทธศาสตร์ ต้องตั้งอยู่บนฐาน ความคิดที่ว่าปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาที่องค์ประกอบ ของสถานะใหม่ จึงต้องการการคิดใหม่ เพื่อนำไปสู่การ กำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ 6. บทเรียนของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 66/2523 ที่ทำให้ สามารถเอาชนะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ได้ด้วยการใช้การเมืองนำการทหาร อาจนำมาใช้ เป็นบทเรียนได้ในทางยุทธศาสตร์	รศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		7. ต้องคิดอยู่เสมอว่า ชัยชนะที่ชี้ขาดคือชัยชนะทางยุทธศาสตร์ไม่ใช่ชัยชนะทางยุทธวิธี เพราะฉะนั้นเป้าหมายแห่งความสำเร็จจะต้องไม่วางอยู่บนพื้นฐานของการใช้กำลังแต่ต้องยึดมั่นในแนวทางการเมืองนำการทหารไม่เปลี่ยนแปลง 8. อย่ายึดถือการแก้ปัญหาด้วยการทหารมากเกินไป จนมองข้ามความสำคัญของการแก้ปัญหาด้านอื่น ๆ เพราะจะทำให้ลำตัวเข้าสู่กับดักสงครามได้ง่าย 9. การปฏิบัติการยุทธวิธี โดยเฉพาะวิธีค้นหาแล้วทำลาย ต้องระวังอย่าให้กระทบกับผู้บริสุทธิ์ เพราะจะทำให้ผู้ก่อความไม่สงบมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น 10. ในการรวมยุทธศาสตร์ใหม่ ทุกฝ่ายต้องตระหนักว่า กองทัพ คือเครื่องมือของรัฐ ที่ใช้สำหรับแก้ปัญหาความมั่นคง ผู้นำทางการเมืองจะต้องไม่ก้าวล่วงเอกลัทธิของรัฐบาล ด้วยการใช้มาตรการทางทหารที่เป็นเอกเทศ 11. แนวทางการแก้ไขปัญหาในภาคใต้ ควรต้องสนใจประเด็นด้านสังคมจิตวิทยาให้มากขึ้น 12. นโยบายของรัฐต่อการแก้ปัญหา จะต้องคำนึงผลประโยชน์เชิงบวกตลอดเวลา เพราะในสงครามแย่งชิงความนิยมจากประชาชนนั้น ทักษะคติเชิงลบจะเป็นเงื่อนไขในการสร้างแนวร่วมมุกกลับ 13. แนวคิดในการแก้ปัญหายุติแนวคิดเรื่องของการผสมกลมกลืน เพราะแนวคิดนี้จะเป็นเงื่อนไขของการสร้างทัศนคติเชิงลบในหมู่ประชาชน 14. การแก้ไขปัญหาต้องเป็นเรื่องของการบูรณาการในการสร้างความเป็นเอกภาพบนความหลากหลาย 15. ในระยะยาวควรต้องคำนึงถึงประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่ใช้ตัวแบบเศรษฐกิจสำหรับชุมชนมุสลิม (Islamic Economic Model) มาเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม	

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา มลพิษในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
		16. ควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งประสิทธิภาพและคุณภาพในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับสถานะภาพของวุฒิการศึกษาจากต่างประเทศในแถบตะวันออกกลาง และการเพิ่มคุณภาพของโรงเรียนสอนศาสนา 17. การปฏิบัติการแก้ปัญหาระดับยุทธวิธี ควรเป็นไปในสถานการณ์ปฏิบัติการร่วมมากกว่าการใช้วิธีต่างหน่วยต่างทำ เพราะจะทำให้เกิดการแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันเองระหว่างหน่วยงาน 18. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับงานความมั่นคงแก่หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรองรับการแก้ปัญหาแบบบูรณาการในพื้นที่ 19. ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องทำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้วย 20. ในระดับจังหวัด ควรมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายความมั่นคงโดยอาจจัดหาบุคลากรจากฝ่ายทหารที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความมั่นคงมาดำรงตำแหน่งก็ได้ 21. ในระยะยาวควรจัดให้ข้าราชการระดับบริหารของจังหวัดได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาวะและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางลดความหวาดระแวงในหมู่ประชาชน 22. ความสำเร็จทางยุทธศาสตร์ จะต้องเป็นความสำเร็จของส่วนทั้งหมดไม่ใช่ความสำเร็จเฉพาะส่วน และความสำเร็จของมาตรการเฉพาะส่วนจะต้องไม่ละเมิดวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของส่วนทั้งหมด	
2547	พลวัตรทางเศรษฐกิจ	1. ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิถีประชาธิปไตย 2. สร้างจิตสำนึกแห่งเอกภาพ 3. ใช้หลักสันติธรรม นอกจากนี้ในทางปฏิบัติมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จเป็นรูปธรรม 3 ประการ คือ 1) ระบบเศรษฐกิจที่เป็นธรรม 2) การปฏิบัติที่ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน 3) การดำเนินการกิจกรรมสาธารณะที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ต้องฟังเสียงคนในพื้นที่ทุกศาสนาด้วยหลักแห่งความเสมอภาค	ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ

ปี พ.ศ. ที่นำ เสนอ	ชื่อเอกสารที่นำเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ยุทธศาสตร์และแนวทางการแก้ปัญหา ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้นำเสนอ
2547	สถานการณ์ไฟใต้	1. ขยายประชาธิปไตย 2. ให้ความยุติธรรม 3. ปรับปรุงคุณภาพชีวิต 4. ส่งเสริมสนับสนุน ด้านศาสนาและวัฒนธรรม	รัฐบาลอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
2547	กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน	แนวทางการแก้ปัญหาภาคใต้ในเชิงปรัชญาและการทำงาน 1. เงินมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ไม่ใช่องค์ประกอบเดียวที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ของโครงการในบางครั้ง “เงิน” แทนที่จะสามารถ จัดปัญหา กลับกลายเป็นตัวสร้างปัญหาให้แก่มนุษย์ และสังคมมากต่อมากแล้ว 2. ความสันติสุขเป็นภาวะความพึงพอใจและความ อิ่มเอิบทางจิตวิญญาณหลังจากที่ได้รับการตอบสนอง ในสิ่งที่ตนเองวิไลหาและคร่ำครวญ การได้มาซึ่งความ สันติสุขจึงไม่สามารถแลกเปลี่ยนด้วยเงินทองหรือ ชู้บังคับด้วยกองกำลัง 3. สภาพวิกฤตและความปั่นป่วนที่เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดิน พม่าและมหาสมุทร ล้วนแล้วแต่เป็นผลงานของ น้ำมือมนุษย์ มนุษย์จึงเป็นกุญแจสำคัญของความ สำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ 4. ความรักต่อความยุติธรรมนับเป็นสัญชาตญาณอัน ดั้งเดิมอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคน มนุษย์ชอบและ ใฝ่หาความยุติธรรมไม่ว่าจะอยู่ในสถานะผู้รับหรือผู้มอบ	ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะเกีย
รวมทั้งสิ้น			
4 ปี (2547- 2550)	เอกสาร 23 ผลงาน	315	นักวิชาการ รัฐบาล ปัญญาชน ภาครัฐ และหน่วยงาน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. นายประสิทธิ์	เมฆสุวรรณ	ประธานกรรมการ
2. นายอับดุลอาซิส	ยานยา	รองประธานกรรมการ
3. นายไชยงค์	มณีรุ่งสกุล	กรรมการ
4. ผศ.ดร. ศรีสมภพ	จิตรภิรมย์ศรี	กรรมการ
5. ผศ. พัทธ์	พหุรัตน์	กรรมการ
6. ผศ.ดร. นุชบง	ไชยเจริญวัฒนะ	กรรมการ
7. พลตรี จำลอง	คุณลงค์	กรรมการ
8. นายแพทย์สุภัทร	ฮาสุวรรณกิจ	กรรมการ
9. นายชากี๋ย	พิทักษ์คุมพล	กรรมการ
10. นายมุฮัมมัดอายุบ	ปาตาน	กรรมการและเลขานุการ
11. นายนิมิตร	ชโลธรสุทธิ	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวโสภา	ไสวศรี	ผู้ช่วยเลขานุการ

คำสั่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่ 28/2550

เรื่อง แต่งตั้งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ พื้นฐานปัญหาแท้จริงเกิดจากความต้องการมีส่วนร่วม การดำรงอยู่ในสังคมไทยบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ในขณะที่มีบุคคลกลุ่มหนึ่งใช้เงื่อนไขในอัตลักษณ์เฉพาะดังกล่าวมาขยายผลในการก่อความไม่สงบ ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพของความหวาดระแวง เป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานในการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถระงับและคลี่คลายปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ เกิดความสมานฉันท์และไว้วางใจในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตามแนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคี และความสงบสุขของประชาชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและซึ่ง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 207/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549 เรื่อง การบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อ 7 จึงขอแต่งตั้งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ก. องค์ประกอบ

ให้มีสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี นับจากมีคำสั่งแต่งตั้ง ประกอบด้วยคณะบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ผศ. ไกรสร ศรีไตรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย

3. นายนิมุคตาร์ วเบา
นายกสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปัตตานี/ผู้บริหารโรงเรียนดารุลศาสตรวิทยา
อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
4. นายนิมิตร ชัยจิระธิกุล
นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา/
สมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ
5. นายปิยะ กิจถาวร
อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี/
อดีตคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
อดีตกรรมการสมาพันธ์ครู 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้/
อดีตคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
6. นายประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ
นายกเทศมนตรีนครยะลา
7. นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ
นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี
8. นายพิทักษ์ ก่อเกียรติพิทักษ์
เจ้าคณะจังหวัดนราธิวาส
9. พระเทพศีลวิสุทธิ
เจ้าคณะจังหวัดยะลา
10. พระธรรมสิทธิมงคล
เจ้าคณะจังหวัดปัตตานี
11. พระอุดมธรรมคณิ
นายกสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย/
นายกสมาคมการประมง จังหวัดปัตตานี
12. นายภูเบศ จันทนิมิ
ผู้ประสานงานศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา
13. นางสาวมาเรียม ชัยสันชนะ
อุปนายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย
14. เกษมอำมดอาฮุบ ปาทาน
อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา/อดีตอนุกรรมการฯ
คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
15. รศ.ดร. รัตติยา สาและ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคียน
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส
16. นายรุสสัน อารง
ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี/
อดีตอนุกรรมการฯ คณะกรรมการอิสระเพื่อความ
สมานฉันท์แห่งชาติ
17. นายวรวิทย์ บารู
สมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/
ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี
18. นายวิชัย เรืองเริงกุลฤทธิ
19. นายแวตือราแม มะมิงจิ

20. นายสมเกียรติ อนุราษฎร์	ประธานสภาธุรกิจชายแดนภาคใต้
21. นายเสรี นิมะยุ	ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
จังหวัดนราธิวาส/สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
22. นายอาซิส เบ็ญหาวัน	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา
23. นายอาคิส พิทักษ์ชุมพล	ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา
24. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดปัตตานี
สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
25. นายอิบรอหิม อาดำ	ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล
26. นายอับดุลรอซัก อาลี	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/
ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส
27. นายอับดุลเราะแม เจ๊ะแซ	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/
ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา
28. นายอับดุลวาฮับ อับดุลวาฮับ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอาซิสสถานจังหวัดปัตตานี
29. นายอับดุลเลาะ ดาโอะ	คาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดยะลา
30. นายอับดุลอาซิส ยานยา	ประธานชมรมสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้
31. นายอับดุลอายิ อาแวสือแม	นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส
32. นายอุมาร์ ดอยิบ	ผู้จัดการโรงเรียนอัตตัสกีเยห์อิสลามียะห์จังหวัดนราธิวาส
33. นายอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/
อธิการบดีวิทยาลัยอิสลามยะลา สาขาปัตตานี
34. นายอิสมาแอ อาลี	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/
อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
35. นายโอฬาร อุยะกุล	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสตูลและจังหวัดสงขลา

ข. ให้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ และการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

2. วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และความเสมอภาค

3. รับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพ

ทั้งนี้ สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2550

(นายพระนาย สุวรรณรัฐ)

ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสั่งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ 7/2550

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามที่ให้มีคำสั่งสภาที่ปรึกษาคำสั่งเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 1/2550 ที่ 3/2550 ที่ 4/2550 และที่ 5/2550 มีการแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษาเพื่อช่วยปฏิบัติงานให้สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ การทำกิจกรรม พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องอื่นใด อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษา หรือตามที่สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มอบหมาย

เพื่อให้การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 207/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549 ข้อ 7 วรรค 2 ให้สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานขึ้นตามความเหมาะสมและเห็นสมควร และอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสมาชิกสภาที่ปรึกษา หมวด 4 ข้อ 75 และมติที่ประชุมสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 6/2550 เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2550 ให้ยกเลิกคำสั่งที่ 1/2550 ที่ 3/2550 ที่ 4/2550 และที่ 5/2550 เพื่อเอกภาพในการปฏิบัติหน้าที่จึงแต่งตั้งสมาชิกสภาที่ปรึกษาเป็นคณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 คณะ ดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. นายนิมุศตาร์ วาบา	ประธานกรรมการ
2. นายหะยีอัลดุรอซัค อาลี	รองประธานกรรมการ
3. นายภูเบศ จันทนิมิ	กรรมการ
4. นายอัลดุอาซิส ยานยา	กรรมการ
5. นายอัลดุลาฮับ อัลดุลาฮับ	กรรมการ

6. นายเวดีจราแม มะมิงจิ	กรรมการ
7. นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ	กรรมการ
8. นายมาโนชญ์ บุญญานุวัตร	กรรมการ
9. นายเจษฎ์เชิน เจะอุบง	กรรมการ
10. รศ.ดร. รัตติยา สาและ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายแวณุเชิง มะรอชี	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายอาชิ กระโด	ผู้ช่วยเลขานุการ

(2) คณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

1. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	ประธานกรรมการ
2. นายนิมิตร ชัยธีระธิกุล	รองประธานกรรมการ
3. นายเสรี นิมะยุ	กรรมการ
4. นายพิทักษ์ ก่อเกียรติพิทักษ์	กรรมการ
5. นายภูเบศ จันทนิมิ	กรรมการ
6. นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ	กรรมการ
7. นายสมเกียรติ อนุราษฎร์	กรรมการ
8. นายจำนง แรกพินิจ	กรรมการ
9. นายประยูรเดช คณานุรักษ์	กรรมการ
10. นายอัปดุลอาฮิ อาแวสือแม	กรรมการและเลขานุการ
11. น.ส. ภัทพร สมันตรัฐ	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายอเนก มีมงคล	ผู้ช่วยเลขานุการ

(3) คณะกรรมการการยุติธรรม ความเสมอภาค และความมั่นคง

1. นายอาคิส พิทักษ์คุมพล	ประธานกรรมการ
2. นายพิทักษ์ ก่อเกียรติพิทักษ์	รองประธานกรรมการ
3. นายอิสมาแอ อาลี	กรรมการ
4. นายหะยีอัปดุลรอซัค อาลี	กรรมการ
5. นายอัปดุลวาฮับ อัปดุลวาฮับ	กรรมการ
6. นายอุมาร์ ตอยิบ	กรรมการ
7. นายรุสลัน อารง	กรรมการ
8. นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	กรรมการ

9. นายอิสมาแอล หมิ่นหวัง	กรรมการ
10. นายชาญเชาว์ ไชยานุกิจ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายทวีวัฒน์ สุรสิทธิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายสมศักดิ์ คณาคำ	ผู้ช่วยเลขานุการ

(4) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1. นายปิยะ กิจถาวร	ประธานกรรมการ
2. นายรุสสัน อารง	รองประธานกรรมการ
3. นายโอฬาร อุยะกุล	กรรมการ
4. นายแหวดือราแม มะมิงจิ	กรรมการ
5. นายอัปดุลเราะแม เจะแซ	กรรมการ
6. นายสิทธิชัย หมดดี	กรรมการ
7. นายอนันต์ พรหมดนตรี	กรรมการ
8. นางสุมาลี ขุนพิทักษ์	กรรมการ
9. นายมูฮามะสุกรี มะสะนิง	กรรมการ
10. นายวสันต์ ศรีวัฒนะ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายสายัณห์ อาจณรงค์	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายสุพิพัฒน์ อนุราช	ผู้ช่วยเลขานุการ

(5) คณะกรรมการสื่อสารกับสังคม

1. พระธรรมสิทธิมงคล	ประธานกรรมการ
2. นายประยูรเดช จันทวงศ์	รองประธานกรรมการ
3. พระเทพศีลวิสุทธิ	กรรมการ
4. พระอุดมธรรมคณี	กรรมการ
5. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล	กรรมการ
6. นายปิยะโชติ อินทนิवास	กรรมการ
7. นายมหารณพ นวลสุวรรณ	กรรมการ
8. นายอิสมาอีลลุดฟี จะปะกียา	กรรมการ
9. นายกุษาเซ็ม กูจินามิง	กรรมการ
10. นายอิบรอเหม อาดำ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายธานีินทร์ ทองชโยค	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นายอรรถพร คณานุรักษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

(6) คณะกรรมการการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

1. นางสาวมาเรียม ชัยสันทนะ	ประธานกรรมการ
2. นายเสรี นิมะยู	รองประธานกรรมการ
3. นายอัปดุลเราะแม เจะแซ	กรรมการ
4. นายอัมพร แก้วหนู	กรรมการ
5. นางบงกช ณ สงขลา	กรรมการ
6. นายวิเชษฐ์ ไททองนุ่น	กรรมการ
7. นายจีระยุทธ พิศิษสกุลวงศ์	กรรมการ
8. นายพิจิตร สัตยากุล	กรรมการ
9. นายชาคาริยา บิณยุซุฟ	กรรมการ
10. นางสาวละม้าย มานะการ	กรรมการและเลขานุการ
11. นายวิจิตร อีสสระ	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวสุดา สุหลง	ผู้ช่วยเลขานุการ

(7) คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

7.1 คณะที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ทำหน้าที่ให้การปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ผศ. อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	อาจารย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. รศ. สุรชาติ บำรุงสุข	อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร. ชีรยุทธ บุญมี	อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

7.2 คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. นายประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ	ประธานกรรมการ
2. นายอัปดุลอาซิส ยานยา	รองประธานกรรมการ
3. พลตรีจำลอง คุณสงค์	กรรมการ
4. นายชากีร์ พัทธ์คัมพล	กรรมการ
5. นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ	กรรมการ
6. ผศ. บุญบง ไชยเจริญวัฒนะ	กรรมการ
7. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล	กรรมการ
8. ผศ. ศรีสุมภพ จิตรภิรมย์ศรี	กรรมการ
9. ผศ. พัทธ์คัม พุทธิรัตน์	กรรมการ

10. นายมุฮัมมัดอายุบ ปาทาน	กรรมการและเลขานุการ
11. นายนิมิตร ชโลธรสุทธิ	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวโสภา ไสวศรี	ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เสนอแนะมาตรการ กลไก และวิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบเพื่อตอบสนองนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือดำเนินการอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์
3. กำกับการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการ คณะทำงานในกิจการใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาหรือตามที่สภาที่ปรึกษามอบหมาย
4. รายงานผลการดำเนินงานหรือการศึกษาเรื่องใดๆ ให้ที่ประชุมสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้รับทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบ
5. ให้สำนักงานเลขานุการสภาที่ปรึกษา อำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2550

(นายอาซิส เบ็ญหาวัน)

ประธานสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสั่งคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่ 8/2550

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดทำเอกสารสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข
สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามคำสั่งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 1/2550 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 คณะ โดยคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดกรอบการศึกษาสภาพปัญหาของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และมีมติให้มีคณะกรรมการจัดทำเอกสารสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปกำหนดรูปแบบรวบรวมเรียบเรียงและอ้างอิงเอกสารตามหลักวิชาการ

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งบุคคลประกอบเป็นคณะกรรมการดังต่อไปนี้

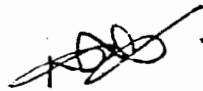
1. นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล	ประธานอนุกรรมการ
2. นายมุฮัมมัดอาบู ปาทาน	รองประธานอนุกรรมการ
3. น.ส. ดุชนัดดา เลิศพิพัฒน์	อนุกรรมการ
4. น.ส. อารีลักษณ์ พูลทรัพย์	อนุกรรมการ
5. นายหนึ่งกมล พิพิธพันธุ์	อนุกรรมการ
6. ผศ.ดร. ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี	อนุกรรมการและเลขานุการ
7. นางจิรภรณ์ รัตตกุล	ผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ
8. น.ส. โสภา ไสวศรี	ผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการจัดทำเอกสารสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ประเมิน สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีมติเห็นชอบกรอบและแนวทางการศึกษาแล้วมาพิจารณารายละเอียดในเชิงสังเคราะห์ จัดหมวดหมู่ของแต่ละด้าน พร้อมข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม
2. กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนให้เป็นที่เข้าใจถือปฏิบัติได้โดยง่าย
3. รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโอกาสแรกที่สามารถดำเนินการได้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2550

(นายประสิทธิ์ เมษสุวรรณ)

ประธานกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้